

په مختلفو شعبو کي د خلکو نه سر زد غلطياني

(المنظار في بيان كثير من الاخطاء الشائعة)

تأليف : صالح بن عبدالعزيز بن محمد ال الشيخ

پښتو ترجمه، تحقيق و تخريج : عامر حسن

Ketabton.com

په عقیده او توحید کی غلطیانی

هغه شرکونه چی انسان ددین نه اوباسی او د شرک اکبر بعضی انواع په لاندی ډول دی

۱ د مړو نه مدد غوښتل دعا کول او د عبادت په یو نوع هغوی ته نزدیکت حاصلول

او دا شرک اکبر دی چی انسان له دینه اوباسی

دلیل دالله تعالی دا قول دی ((ایاک نعبد))

د مفعول (ایاک) تقدیم د اختصاص فایده ورکوي چې پدي باندي د توحید کلمه لا اله الا الله دلیل دی او د عبادت د اقسامو نه یو قسم دعا هم ده بلکي دعا عین عبادت دی لکه په سنن کی د نعمان بن بشیر رضي الله عنه نه روایت دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: «**إِنَّ الدُّعَاءَ هُوَ الْعِبَادَةُ**»

((دعا عبادت دی))

د الله نه علاوه د بل چا عبادت کول شرک او کفر دی الله تعالی فرمایي:

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ
(117)المؤمنون

څوک چې د الله تعالی سره بل معبود راوبلي چې په هغي هيڅ دلیل نه وي نو دده حساب به په الله وي او بیشکه کافران نه کامیابيري

او من د عموم د صیغو څخه ده چی ټولو افرادو ته شامل ده

ددی نه معلومه شوه چی چا د الله سره بل څوک راوبله هر څوک چی وی نو دا به د کافرانو څخه شی

او الله تعالی فرمایي

{**أَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا**} [سورة الجن، الآية: 118]

جوماتونه د الله لپاره دی نو د الله سره هیڅوک مه رابلی

او الله فرمایي

وَقَالَ الْمَسِيحُ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ (72)

او وویل عیسی علیه السلام ای بنی اسرایلو د الله عبادت وکړی چی زما او ستاسو رب دی
بیشکه چا چی د الله سره شرک وکه نو الله به په هغه باندی جنت حرام کړی او دده ځای به
جهنم وی او نشته د ظالمانو لپاره مددگاران

او د دعا څخه د طلب ټول انواع دی لکه مدد غوښتل وغیره وغیره

۲ د مړو نه د سپارش سوال کول شرک اکبر دی

الله تعالی فرمایي

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوْلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ (43) قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ
جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (44)

ایا دوی د الله نه علاوه نور سپارشیان نیولی دی ته ورته ووايه اگر که دوی د هېڅ شی مالکان
ندی او نه عقل لری ووايه خاص الله لره شفاعت ټول دی

او دالله دا قول

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (51)

او پدی قران سره هغه چا ته یره ورکړه چی د حشر نه ویریری نشته ددوی لپاره دوست او نه
شفاعت کونکی دی لپاره چی دوی تقوی اختیار کړی

او داسی نور ایاتونه هم شته

کله چی شفاعت صرف د الله لپاره خاص دی او نشته د هیچا لپاره سپارش کونکی د الله نه بغیر کوم چی مره شوی وی او عمل یی قطع شوی وی نو دا ثابت شوه چی د الله نه علاوه د مرو نه د سپارش سوال کول شرک دی او بختور خلک چی د نبی علیه السلام سپارش به ورته د قیامت په ورځ میلاو شی هغه اهل توحید دی چی د شرک د انواعو نه پاک وی او د لا اله الا الله په ویلو کی مخلص وی

۳ د قبرونو، مرو او زیارتونو لپاره ذبح کول یا نذر منل شرک دی

هر چی ذبح ده نو د الله ددی قول د وجی (نه حرامه ده)

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ

الانعام (162)

((ووايه بیشکه زما مونځ حج مرگ زندگی ټول د الله لپاره خاص دی چی هیڅ شریک نلری))

نو لکه څنگه چی مونځ د الله لپاره خاص دی دغه شان نسک یعنی ذبح کول هم د الله لپاره خاص ده چی هیڅ شریک نلری او دا ددی ایت د نص څخه معلومه ده

او د الله دا قول

{ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحِرْ } [الكوثر: 2]

((پس خپل رب لپاره مونځ وکړه او قربانی وکړه))

او قربانی کول د بهترینو عباداتو څخه ده ځکه پدی کی د الله د رضا لپاره وینه تویه ول وی او پدی سره بنده په خشوع خضوع سره د وینی په ذریعی د الله تعالی تقرب حاصلول غواړی

او د علی رضی الله عنه په حدیث کی راځی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

«لَعْنَةُ اللَّهِ مَنْ ذَبَحَ لِغَيْرِ اللَّهِ، الادب المفرد 17»

((الله تعالی په هغه چا لعنت کړی چی د غیر الله لپاره ذبح کوی))

او هر چی نذر دی نو د الله ددی قول د وجی نه

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ

أَنْصَارٍ (270) البقرة

((او کوم مال چی تاسو یی خرچ کوی یا کوم نذر چی تاسو یی منی پدی ټولو باندی الله عالم دی))

او دالله دا قول

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا {7} الانسان

دوی په نذر باندی وفا کوی او د هغه ورځ نه ویریری چی شری خپور دی

دا ایت دلیل دی چی په نذر باندی وفا کول الله تعالی ته محبوبه ده او په نذر باندی وفا کونکی ته الله اجر ورکوی نو دا یو عبادت شو او د عبادت حق بل چا ته ورکول شرک دی

لکه په اولنی مساله کی ددی تفصیل ذکر شو

۴ په قبرونو باندی طواف کول هغه مسح کول د هغی نه تبرک حاصلول دا ټول شرک دی

طواف یو عظیم عبادت دی او د بیت الله نه علاوه د بل ځای نه طواف کول مشروع ندی ځکه د طواف عبادت په کعبه پسی خاص دی او د غه شان د صفا او مروه مابین کی منډی وهل نو د غیر بیت الله نه طواف کول ددی عبادت په هغه ځای کی کیخودل دی چی لایق ورله ندی بل دا د قبرونو تعظیم او د قبرونه د بیت الله مشابه گنډل او دطواف عبادت د الله نه علاوه بل چا ته اړول دی او په قبرونو پسی لاس رابنکل یا تبرک حاصلول ددی لپاره چی فایده حاصله شی د قبرونو تعظیم او

قبرونو ته د معبودانو درجه ورکول دی لکه د جاهلیت په دور کی چی به مشرکانو د خپلو معبودان تعظیم کولو

دی وجی نه خوګ چی قبرونه مسح کوی یا هغی سره تبرک پدی نیت حاصلوی چی نفع حاصله شی نو ده دهغه شی تعظیم وکه چی الله یی تعظیم ندی مشروع کړی او ددی کار په شرک والی باندی دلیل د ابو واقد رضی الله عنه حدیث دی

انَّهُمْ خَرَجُوا عَنْ مَكَّةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى حُنَيْنٍ، قَالَ: وَكَانَ لِلْكَفَّارِ سِدْرَةٌ يَعْكُفُونَ عِنْدَهَا، وَيُعَلِّقُونَ بِهَا أَسْلِحَتَهُمْ، يُقَالُ لَهَا: **ذَاتُ أَنْوَاطٍ**، قَالَ: فَمَرَرْنَا بِسِدْرَةِ خَضْرَاءَ عَظِيمَةٍ، قَالَ: فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اجْعَلْ لَنَا **ذَاتَ أَنْوَاطٍ** فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " **قُلْتُمْ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ كَمَا قَالَ قَوْمُ مُوسَى: {اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ} قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ** [ص:226][الأعراف: 138] **إِنَّهَا السُّنَنُ، لَتَرْكَبَنَّ سُنَنَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ سُنَّةَ سُنَّةٍ** "

21897 احمد

هغه فرمایي ((مونږ د نبی علیه السلام سره حنین ته وتلی وو مونږ پدغه وخت کی نوی مسلمانان وو د مشرکانو یوه ونه وه چی د هغی ګیر چاپیره به ناست وو او خپلی اسلحی به یی ورته راځورندی کړی وی دی ونی ته یی ذات انواط ویله نو مونږ پدی ونه باندی تیر شول او نبی علیه السلام ته مو وویل ای د الله رسول مونږ لپاره هم یو داسی ونه وګرځوه لکه ددی مشرکانو چی ده هغه وفرمایل الله اکبر دا د پخوانو قومونو خبره ده تاسو هغه خبره وکړه چی بنی اسرایلو موسی علیه السلام ته کړی وه زمونږ لپاره معبود وګرځوه لکه څنګه چی ددی خلکو معبودان دی))

هغه ویلی وو ((بیشکه تاسو یو جاهل قوم یی))

دی خلکو صرف تبرک او د ونی ګیر چاپیره منجورتوب اختیار کړی وو لیکن ددی باوجود نبی علیه السلام ددوی دا کار د الله سره عبادت کول وګنړل او همدا عین شرک دی نو کله چی نبی علیه السلام دوی ته مساله بیانہ کړه دوی وګرځیدل او انابت یی اختیار که او په قبرونو باندی تبرک حاصلول د هغی نه ګیر چاپیر طواف کول یا د هغی مسح کول ددی کار نه غټ دی کوم چی دوی طلب کړی وو

۵ د ژوندو غایبو خلکو رابلل او د هغوی نه مدد غوښتل پدی عقیده لرلو سره چی دوی په نفع ورکولو او د لری نه په مدد کولو قادر دی

دا شرک اکبر دی

الله تعالی فرمایي

{**أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ , وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ**} [النمل: 62]

څوک دی چی د محتاج دعا قبلوی کله چی ترینه دعا وکړی او د هغه نه تکلیف لری کوی او الله تعالی تاسو لره په ځمکه کی خلیفه گان کرځولی یی ایا د الله سره بل شریک شته

او نور دلایل په اولنی مساله کی تیر شوی دی

۶ د پیغمبرانو یا صالحینو باره کی غلو کول لکه هغوی ته د الوهیت خاصیت ورکول یا د هغوی عبادت کول شرک اکبر دی چی د دین نه سپری اوباسی

الله تعالی فرمایي

{**يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيَ الْهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ**} [المائدة: 116]

((کله چی وویل الله تعالی ای عیسی ابن مریم ایا تا خلکو ته ویلی وو ونیسی ما او زما مور لره معبودان د الله نه علاوه هغه وویل سبحان الله))

او الله تعالی فرمایي

{**يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ**} [النساء: 171]

ای اهل کتابو د خپل دین باره کی غلو مه کوی او مه وایی په الله باندی مگر حق خبره بیشکه عیسی علیه السلام د الله رسول دی او د الله کلمه ده چی مریم ته یی رانازله کړی ده او دالله

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

له طرفه روح دی

او نبی علیه السلام فرمایي " **لَا تُطْرُونِي** كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ، وَلَكِنْ قُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ " مسند ابي يعلى 153

زما باره کی هغه شان غلو مه کوی لکه نصاری و چی د ابن مریم باره کی کړی وه زه دالله یو بنده یم نو تاسو ووايي د الله بنده او رسول دی

۷ د اولیاو او جناتو نه یریدل لکه دی نه ویریري چی که دا کار ونکړی نو ولی یا جنی به ورته مصیبت ورسوی نو دا شرک اکبر دی

ددی دلیل دادی الله تعالی فرمایي

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ (54) هود

مونږ نه وینو مگر زمونږ بعضی معبودانو تاته ضرر رسولی دی هغه وویل زه الله گواه کوم او تاسو هم گواه شی چی زه د هغه څه نه بری یم چی تاسو یی د الله سره شریکوی

او ویره د هغه عباداتو نه ده چی د زړه سره تعلق لری دي وچي نه د الله لپاره خالص کول یي پکار دی څوک چی د بل چا نه داسی یریري لکه دالله نه نو دا مشرک دی البته به هر چی طبعی خوف او ویره باندی څه باک نشته لیکن هغه ویره چی د انسان حالت داسی جوړ کړی چی واجباتو کی کوتاهی کوی د حرامو کارنو ارتکاب کوی دا جایز نده لکه د امر بالمعروف او نهی عن المنکر کار ددی وچي نه پریخودل چی خلک به پسی خبری وکړی یا ضرر به ورته ورکړی

۸ د ضرر د خوف د وچي یا د نظر نه د بچ کیدو په وجه تعویذونه جوړول او د هغی راڅوړنول شرک دی

د ابن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی فرمایي ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی فرمایلي

«الرَّقَى، وَالتَّمَائِمُ، وَالتَّوَلَّهُ شِرْكَ» ابن ماجه 3530

یې بیشکه دمونه تعویذونه او توله شرک دی

او د عقبه بن عامر رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

" مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ " أخرجه الطبراني في "الكبير" 17 / (885)

چا چي غاړه کي تعویذ واچوو بیشکه ده شرک وکه

او ددم باره کي نبی علیه السلام فرمایلي دی

لَا بَأْسَ بِالرَّقَى مَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ شِرْكٌ»

3886 ابوداود

په دمونو باندی څه باک نشته تر څو چي شرکي الفاظ پکي نه وي

او شرکي دمونه هغه دي چي په هغی کي د الله نه علاوه د بل چا نه مدد وغوښتل شي يا د الله سره پکي څوک شریک کړي شي

لیکن د ضرر نه د ویري په وجه یا د نظر نه د حفاظت په وجه تعویذونه راځوړندول شرک اصغر دی اکبر ندی مگر که دا تعویذونه پداسی الفاظو مشتمل وي چي د الله نه علاوه بل چا نه پکي مدد غوښتلی شوی وي یا د جناتو نه مدد پکي غوښتلی شوی وي یا دا عقیده ولری

چي دا تعویذونه په خپله نفع ورکوي او د نفع ورکول سبب ندی نو بیا به شرک اکبر وي

لهذا دی خبری ته متوجه کیدل پکار دی چي دا به په مذکوره حالاتو کي شرک اکبر وي

۹ د نجومیانو کاهنانو او ساحرانو نه پوښتنه کول او بیا د هغوی تصدیق کول کفر

دی

ددی دلیل د نبی علیه السلام دا قول دی

«مَنْ أَتَى عَرَّافًا أَوْ سَاحِرًا أَوْ كَاهِنًا فَسَأَلَهُ فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ، فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أَنْزَلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ»

مسند ابی یعلی 5408

څوک چی نجومی یا کاهن ته راغلی او بیا یی د هغه د خبری تصدیق وکه نو ده په هغه شریعت باندى کفر وکه چی په محمد صلی الله علیه وسلم باندى نازل شوی دی

او دابن مسعود رضی الله عنه په موقوف حدیث کی راغلی دی څوک چی کاهن یا ساحر ته راغلی او د هغه تصدیق یی وکه نو ده په نبی علیه السلام باندى د نازل شوی شریعت څخه انکار وکړ

او ایا پدی احادیثو کی مذکور کفر کفر دون کفر دی یعنی کفر اصغر دی که نه هغه کفر دی چی ددین نه ویستل کوی یا دا چی دی کی توقف وکړی شی نو نه به داسی وایو چی ددین نه پری سپری وځی او نه به وایی چی نه وځی

اولنی قول راجح دی او دویم قول د امام احمد مشهور قول دی

۱۰ د شرمخ د څرمنی بعضی ټکړی په کورونو کی راڅوړندول او دا عقیده لرل چی دا د جناتو نه د حفاظت سبب دی دا شرک دی

ددی خبری دلیل او د کلام تفصیل په اتمه مساله کی ذکر شو

۱۱ د دروازی مخی ته د جناتو نه د یری په وجه ذبح کول شرک دی

ددی دلیل په دریمه او ومه مساله کی تیر شو

۱۲ د علم غیب دعوی کول او دا دعوی کول چی مونږ لوح محفوظ ته رسیدل کړی دی دا کفر دی

الله تعالی فرمایي

{لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ **الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ**} [النمل: 65]

ووایه کوم مخلوق چی په ځمکه او اسمانونو کی دی په غیب نه پوهیږی مگر الله تعالی

او الله فرمایي

{وَعِنْدَهُ **مَفَاتِحُ الْغَيْبِ** لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ} [الأنعام: 59]

د الله سره د غیب چاببانی دی په هغی باندی د الله نه علاوه بل څوک ندی عالم

او پدی کی د صوفیانو دا دعوی هم داخله ده چی وایی مونږ سره د غیب چاببانی دی

د شرکی نظمونو اوریدل پدی شرط چی راضی او عالم وی پری

لکه قصیده برده د بوصیری وغیر هغه قصیدی چی د هغی لیکونکو پکی د نبی علیه السلا یا د نورو صالحینو په شان کی غلو کړی ده او د مخلوق هغه صفتونه یی بیان کړی دی چی الله سره خاص دی

او بعضی دا شرکی قصیدی په میلادونو کی غبرول کیری باید ددی نه اجتناب وشی او خلک ترینه منع کړی شی دی لپاره چی د مسلمانانو ددین حفاظت وشی

الله تعالی دی مسلمانان د ټولو شرکیاتو نه وساتی

۱۴ دا عقیده لرل چی الله تعالی په بعضی ځایونو یا بعضی کسانو کی حلول کړی دی او دا کفر اکبر دی

دویم شرک اصغر او ددی بعضی مثالونه او د شرک وسایل

۱ په غیر الله باندی قسم کول پدی شرط چی چا باندی قسم کوی د هغی به په زړه کی داسی تعظیم نه ساتی لکه دالله او دا شرک اصغر دی

ددی دلیل د نبی علیه السلام دا قول دی

«**مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ وَأَشْرَكَ**»

چا چی د الله نه علاوه په بل چا باندی قسم وکه نو بیشکه ده شرک او کفر وکه

دغه شان د نبی علیه السلام دا قول

« فَمَنْ كَانَ حَالِفًا، فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ »

مسند ابی یعلی 5832

څوک چی د قسم کولو اراده لری نو په الله دی قسم وکړی یا دی غلی کینی

البته که د مقسم به داسی تعظیم یی و که لکه د الله چی کیری لکه بعضی قبر پرست چی په اولیاو او قبرونو والاو باندی قسمونه کوی نو دا شرک اکبر دی

البته کله چی په ژبه باندی قسم جاری شی او قسم کولو اراده یی نه وی نو دا شرک لفظی دی د شرک اصغر په انواعو کی داخل دی او کفارہ یی داده چی ووایی لا اله الا الله بیا کلکه اراده وکړی چی بیرته به دا کار نکوی

د قبرونو نه مساجد جوړول یو خبیث بدعت حرام کار او شرک ته وسیله ده

نبی علیه السلام فرمایي " **لَعْنُ اللَّهِ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ** " البخاري (437)

الله دي په يهودو او نصارو لعنت وکړي دوی د خپلو پیغمبرانو د قبرونو نه مساجد جوړ کړي وو خبردار تاسو د قبرونو نه مساجد مه جوړوی بیشکه زه تاسو ددی کار نه منع کوم

او هر څای چی مونځ پکي ادا کولی شي هغه مسجد وي

۴ د قبرونو پخواه کی مونځ او دعا کول یو بدعت دی او شرک ته وسیله ده

او دا چی کله د الله نه دعا کیری لیکن کله چی د مړی نه دعا غوښتل کیری نو دا خو یقینی شرک دی د نبی صلی الله علیه وسلم څخه ثابت دی چی هغه د قبرونو خواته د مونځ کولو نه منع کړی ده هغه فرمایلی دی قبرونو ته مونځ مه کوی او عمر رضی الله عنه یو ورځ انس رضی الله عنه ولیده چی د قبر خواته یی مونځ کوو او پته ورته نه وه چی قبر دی نو عمر وفرمایل قبر دی قبر دی

او نبی علیه السلام فرمایلی دی د قبرونو نه مساجد مه جوړوی او په مساجدو کی دالله نه دعا غوښتلی کیری نو دینه معلومه شوه چی د قبرونو خواته دعا کول منع دی البته که دا دعا د مړی لپاره د بخشش مغفرت یا تثبت وی نو دا په احادیثو کی ثابته ده او مړی ددی محتاج دی چی دعا ورته وشی

دریم بدعتونه او بعضی د توحید متعلق کارونه چی منع ترینه شوی ده

۱ د قبرونو پخول په هغی باندی لیکل کول او د هغی خواته د بوټو نالول بدعت دی

ددی دلیل د جابر رضی الله عنه حدیث دی هغه فرمایي

«نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ تُجَصَّصَ الْقُبُورُ، أَوْ يُبْنَى عَلَيْهَا»

مسند احمد 15286

نبی علیه السلام ددی نه منع کړی چی قبرونه پاخه کړی شی یا په هغی باندی کیناستل وشي یا په هغی مسجد جوړ شی

او ترمذی کی دا لفظ اضافی دی او ددینه چی لیکل پری وشي او دا اضافه هم د سند په اعتبار سره صحیح دی

او د فضاله بن عبید نه روایت دی هغه فرمایي ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی د قبرونو په هوارولو یی امر کوو او د ابی الهیاج په حدیث کی دی هغه فرمایي

أَبْعَثَكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْعُ قَبْرًا إِلَّا سَوِيَّتَهُ، وَلَا تَمَثَّلًا إِلَّا طَمَسْتَهُ»

اخرجه الترمذی 1049

((ماته علی رضی الله عنه ویلی وو ایا زه تا د هغه حکم سره نه لیرم چی نبی علیه السلام زه هغی سره لیرلی وم هغه دا چی ته به نه وینی یو تصویر مگر وران یی کړه او نه به وینی یو اوچت قبر مگر برابر به یی کړی))

۲ مختلف تقریبات پدی نیت منعقول چی الله ته پری نزدیکت حاصل شی

لکه د عید میلاد النبى جشن د نبی علیه السلام د هجرت په ورځ جشن د هجرى کال په اوله ورځ جشن د معراج جشن وغیره

نو دا ټول جشنونه بدعت دی ځکه دا ټول هغه اعمال دی چې الله ته پری نزدیکت مقصود دی او الله ته نزدیکت په هغه څه کیږي چې الله شریعت ګرځولي وی او د الله عبادت به په هغه څه سره کولي شی چې شریعت وی او هر نوی کار په دین کی بدعت دی او د بدعاتو څخه منع شوی ده

الله تعالی فرمایي **أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ (21) الشورى**

ایا ددوی لپاره شریکان شته ددوی لپاره یی هغه شی دین ګرځولي دی چې الله یی اجازت نکوی

او نبی علیه السلام فرمایي

«مَنْ أَحَدَّثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»

سنن ابن ماجه 14

چا چې زمونږ په دین کی نوی کار پیدا که نو هغه به رد وی

او یو بل حدیث کښي دي

«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا، فَأَمْرُهُ رَدٌّ» مسند احمد 25128

چا چې داسي عمل وکه چې زمونږ حکم پري نشته نو دا به رد وي

او نبی علیه السلام فرمایلي دي هر نوی کار بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده

او د عرباض بن ساریه په حدیث کي دي نبی علیه السلام فرمایي

«عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ بَعْدِي عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِدِ»

تاسو زما او د خلفای راشدینو سنت راټینګ کړی هغه کلک ونیسی او په هغی باندی ګاښونه

ولکوی او د نوی کارونو نه ځان وساتی ځکه هر نوی کار بدعت دی

داسي نور بیسماره احادیث شته چې په دین کي د نوي کارونو دایجاد نه او ددي نه منع کوي چې خلک

د ځان لپاره داسي عبادتونه ایجاد کړی چې الله ته پري نزدیکت حاصلوي

حالانکه دا داسي اعمال وي چې نه الله مشروع کړي وي او نه د هغه رسول

۳ مختلف بدعي اخترونه لمانخل لکه عید میلاد د کال د اولنی ورځي جشن د مور د میلاد جشن وغیره

او دا اخترونه ددرې وجوهاتو د وجي نه منع دي ۱ دا بدعت دي چی دین کی یې اجازت ندی شوی بلکي خلکو د خپلو خواهشاتو نه جوړ کړي دي او اخترونه چونکه پدي کي خوشحالي وي نو دا عبادت دی او په عباداتو کي ابتداع او ایجاد جایز ندی او نه پدي باندي خوشحالي او اقرار پکار دی

۲ د مسلمانانو په کال کی دوه اختره دی ددی نه علاوه هیڅ اختر نشته او هغه وړوکی اختر کله چی خلک د روژی په تکمیل باندي خوشحالی کوی او بل غټ اختر

د عقبه بن عامر رضی الله عنه نه روایت دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي

«يَوْمُ عَرَفَةَ وَيَوْمُ النَّحْرِ وَأَيَّامُ التَّشْرِيقِ، عِيدُنَا أَهْلَ الْإِسْلَامِ، وَهِنَّ أَيَّامُ أَكْلِ وَشُرْبٍ»
مسند احمد 17379

د عرفی ورځ د اختر ورځ او د منی ورځي زمونږ. اختر دی ای مسلمانانو

او بل روایت کی دی نبی علیه السلام فرمایي

«إِنَّ لِكُلِّ قَوْمٍ عِيدًا، وَهَذَا عِيدُنَا»

سنن ابن ماجه 1898

بیشکه د هر قوم لپاره اختر وی او دا زمونږ. اختر دی

نو دا اضافت دلیل دی چی اخترونه په دین پسی خاص وی

۳ پدی کی د کفارو سره مشابهت دی چی اهل کتاب وغیره کافر دی ځکه هغوی داسی اخترونه

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

لمانځی او دی کی هیڅ شک نشته چی مونږ د هغوی د مشابهنه او دوستی نه منع شوی یو

۴ د پینځلسم شعبان د شپې عبادت کول

او دا عبادت کول په یو خاص شپې پسی بی دلیله عبادت دی نو دا هم د بدعاتو څخه دی او کوم احادیث چی ددی د مشروعیت باره کی راغلی ټول ضعیف دی او کوم دلایل چی د بدعت نه منع کوی دی بدعت ته هم شامل دی

۵ په روژی سره د رجب د میاشتی تخصیص کول

دا هم یو بدعت دی ځکه د رجب د میاشتی د روژی باره کی هیڅ صحیح حدیث ثابت ندی بلکی کوم احادیث چی ددی باره کی راغلی ټول سخت ضعیف دی اعتماد او استدلال پری ندی پکار سره ددی چی عمر رضی الله عنه نه یو روایت کی راغلی هغه به ددی میاشتی د روژی نه منع کوله لیکن ددی په سند کی هم مقال دی

۶ د ورځو جمعو او میاشتو په یو خاص عبادت پوری تخصیص کول

او دا تخصیص بدعت دی ځکه د عبادت لپاره د ورځو یا میاشتو خاص کول د شارع کار دی نو کوم شی چی شریعت یی مقرر کړی هغی بانندی به عمل کیدای شی او د کوم وخت باره کی جی دلیل نه وی چی دا فلانی عبادت پسی خاص دی نو ددی تخصیص کول ندی پکار او پدی بانندی عمل کول او خاص کول د بدعات څخه دی

۷ هر هغه عبادت کول چی الله ته پری نزدیکت مقصد وی او د شریعت په طریقه نه وی

نو دا هم بدعت دی او ټول بدعتونه په اسلام کی مذموم دی ځکه نبی علیه السلام فرمایي هر بدعت گمراهی ده او دا دلیل عام دی هر هغه نوی کار ته شامل دی چی الله ته پری نزدیکت مقصد وی او په دین کی بدعت حسنه نشته بلکی هر بدعت قبیح دی کول یی جایز ندی او نه په بدعت عمل بانندی عمل کول پکار دی او ټول خیر به هغه عبادت کی دی چی د نبی علیه السلام صحابه کرامو کړی وی چی د نبی علیه السلام نه یی په میراث کی اغستی وی او د هغه د طریقی تابعداری یی پکی کړی وی

ابن مسعود رضی الله عنه فرمایي هر هغه عبادت چی د نبی علیه السلام صحابه و نه وی کړی هغه

مه کوی ځکه اولنو خلکو د اخیړنو لپاره څه مقال ندی پریخی
وکل خیر فی اتباع من سلف وکل شر فی ابتداء من خلف

په طهارت کی غلطیانی

۱ د اودس په شروع کی په ژبی سره نیت کول

دا کار جایز ندی ځکه د نیت محل زړه دی او په ژبی سره نیت زمونږ نبی ندی کړی او نیت شرعی دادی چی د اودس کونکی په زړه کی راوی چی دا اودس زه د مونځ لپاره کوم یا د قران لوستلو لپاره یا د حدث رفع کولو لپاره وغیره نو دا صحیح نیت دی

نیت دیته وایی چی زړه د عبادت اراده وکړی او نبی علیه السلام ددی ترغیب ورکړی چی د اودس شروع په بسم الله سره وشي نه په بل شی سره نو په جهری نیت سره د اودس شروع کول د نبی علیه السلام ددی امر خلاف دی

۲ په اودس او غسل شرعی بانندی اهتمام نه کول او د صفایی او د طهارت د

احکامو په پیژندلو کی تساهل او سستی کول

دا د هغه کارونو څخه دی چی مسلمان لره ددینه اجتناب پکار دی ځکه طهارت اودس غسل د مونځ د صحت لپاره شرط دی او څوک چی پدی کی سستی کوی د هغه مونځ صحیح ندی ځکه هغه د واجب په ادا کولو کی کوتاهی کړی ده

او نبی علیه السلام لقیط بن صبره ته فرمایلی وو

«أَسْبِغِ الْوُضُوءَ، سَنَنِ ابْنِ مَاجَةَ 407»

اودس په کامله طریقه سره کوه

او یو بل حدیث کی دی نبی علیه السلام فرمایلی

«وَيْلٌ لِلْأَعْقَابِ مِنَ النَّارِ، سَنَنِ ابْنِ مَاجَةَ 450»

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

د پوندو لپاره دی دجهنم اور وی

دا ځکه چې دا ځای اکثر د وینځلو نه پاتی کیږی او دا دلیل دی چې د پوندو نه علاوه نور اندامونه ددی په حکم کی دی نو په اودس کی د ټولو اندامونو وینځل ضروری دی هغه داسی چې اوبه پری واچوی مگر په سر باندی پدی باندی مسح کول کافی دی او غوږونه به هم د سر سره مسح کولی شی ځکه غوږونه د سر حصه ده لکه د نبی علیه السلام نه ثابت دی هغه فرمایي غوږونه د سر حصه ده مسلمان له پکار دی چې د اودس احکام زده کړی او داسی اودس به کوی چې هر اندام به دری کرته وینځی ځکه پدی کی د نبی علیه السلام تابعداری ده او دا طریقه بهتره ده

عثمان رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایلی

«مَنْ تَوَضَّأَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ، فَالصَّلَوَاتُ الْمَكْتُوبَاتُ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ»

چا چې هغه اودس وکه په کوم چې الله امر کړی دی نو ټول فرضی مونځونه د هغه گناهونه کفاره ده چې ددی مینځ کی ادا کیږی

او دی باره کی بیسماره احادیث راغلی چې اودس په صحیح طریقه ادا کول پکار دی او د اودس په وجه گناهونه ختمیږی

۳ په اودس کی وسوسه راتلل چې ما دری ځل نه اندام ډیر وینځلی دی یا په اودس کی شکوک کول

دا د شیطان وسوسه ده نبی علیه السلام په اوس کی ددری ځل نه ډیر اندام ندی وینځلی لکه بخاری کی راځی چې نبی علیه السلام دری ځله هر اندام ووینځه

مسلمان له پکار دی چې د اودس ختمیدو نه پس ټولی وسوسی او شکونه ختم کړی او ددری کرت نه ډیر اندام ونه وینځی پدی سره به د شیطان وسوسه ختمه شی

۴ په اوبو کی اسراف کول

دا کار منع دی الله تعالی فرمایي اسراف مه کوی ځکه الله تعالی اسراف کونکی نه خوښوی

د سعد رضی الله عنه نه روایت دی

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - مَرَّ بِسَعْدٍ، وَهُوَ يَتَوَضَّأُ، فَقَالَ: "مَا هَذَا السَّرْفُ؟" فَقَالَ: "أَفِي الْوُضُوءِ إِسْرَافٌ؟" قَالَ: "نَعَمْ، وَإِنْ كُنْتَ عَلَى نَهْرٍ جَارٍ" إسناده ضعيف لضعف عبد الله بن لهيعة وحيي بن عبد الله المعافري، قاله البوصيري في "مصباح الزجاجة" الورقة 33. وهو في "مسند أحمد" (7065)

چی نبی علیه السلام د هغه په خواه باندي تیر شو او هغه اودس کوو نو نبی علیه السلام وفرمایل په اوبو کی اسراف مه کوه هغه وویل ایا اوبو کی هم اسراف وی

هغه وفرمایل هو اگر که ته د یو جاری نهر په خواه کی اودس کوی

۵ په بیت الخلا کی د الله ذکر کول یا بیت الخلا ته داسی شی داخلول چی د الله نوم پکی وی

دا مکروه دی نو مسلمان له پکار دی چی اجتناب ترینه وکړی د ابن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی

«مَرَّ رَجُلٌ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ يَبُولُ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ، ابْن ماجه 351

چی یو سپری تیر شو او نبی علیه السلام قضای حاجت ته ناست وو نو هغه پری سلام وکه نبی علیه السلام جواب ورنکړ

دا ځکه چی د سلام جواب ورکول ذکر دی

۶ د یو ځل نه ډیر سر مسح کول

دا کار د نبی علیه السلام د سنت خلاف دی ځکه نبی علیه السلام به یو ځل سر مسح کوو لکه د علی رضی الله عنه په حدیث کی راغلی دی

فَمَسَحَ بِرَأْسِهِ مَرَّةً وَاحِدَةً

مسند احمد 1324

چی نبی علیه السلام یو ځل په سر باندي مسح وکړه

امام ابوداود فرمایي د عثمان رضی الله عنه نه په صحیح سند سره ټول وراډ احادیث پدی دلالت

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

کوی چی د سر مسح یو ځل ده

۷ د خټ مسح کول

دا هم د غلطیانو نه ده بلکې بعضی علماو دیته بدعت ویلی دی ځکه د نبی علیه السلام نه دی باره کی هیڅ حدیث ندی ثابت البته موضوع روایات دی باره کی شته او بعضی علماو د خټ مسح جایز گنرلی ده لیکن هغوی باندی دا خبره پټه پاتی شوی چی دی باره کی حدیث ضعیف دی دی وجی نه د خټ مسح کول جایز ندی او دی مسالی ته متوجه کیدل پکار دی دی لپاره چی په شریعت کی د نوی کار نه ځان وساتو

۸ د موزو یا جورابو لاندی حصه مسح کول

دا یوه غلطی او جهالت دی ځکه نبی علیه السلام د موزو په بره حصه باندی مسح کړی ده مغیره بن شعبه رضی الله عنه فرمایي

«كَانَ يَمْسَحُ أَعْلَى الْخُفِّ، معرفة السنن 2063»

ما نبی علیه السلام ولیده چی د موزو په بره حصو باندی یی مسح وکړه

علی رضی الله عنه فرمایي که ددین تعلق د عقل سره وی نو د موزی لاندی حصه به د بری حصی نه په مسح کولو ډیره لایقه وی

او ما نبی علیه السلام لیدلی چی د موزو په بره حصو یی مسح کړی ده

۹ د بادو د وتلو په وجه استنجا کول

د بادو د وتلو په وجه استنجا نه وی استنجا صرف د ډکو او تشو متیازو په وجه وی

نو د چا نه چی باد ووتل هغه له ندی پکار چی د اودس نه مخکی استنجا وکړی لکه دا کار ډیر خلک کوی ځکه هیڅ دلیل دی باره کی نشته چی د بادو په وجه استنجا لازمه ده صرف دومره ثابت ده چی

باد وتلو په وجه اوس ماتيری او د الله شکر دی چی مونږ باندی یی اسانی کړی ده
 امام احمد فرمایي د باد وتلو په وجه استنجا په قران او حدیث کی نشته صرف دی وچی نه
 اودس پکار دی

مونځ

۱ بالکل مونځ پریخودل

دا کفر دی الله تعالی د دینه زمونږ د ټولو حفاظت وکړی پدی باندی د قران حدیث او اجماع څخه
 دلایل موجود دی
 الله تعالی فرمایي

{فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ} [التوبة: 11]

که دوی توبه اوباسی مونځ قایم کړی او زکات ورکړی نو دوی په دین کی ستاسو وروڼه دی
 او الله تعالی فرمایي

{مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ} [المدثر: 42]

څه شی تاسو په جهنم کی اچلی یی هغوی به وویي مونږ. د مونځ کونکو څخه نه وو
 د سنت څخه

د جابر رضی الله عنه نه روایت دی رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي

«مَا بَيْنَ الْكُفْرِ أَوْ الشُّرْكِ وَالْإِيمَانِ تَرْكُ الصَّلَاةِ»

سنن الدراقطني 1754

د سپری او د شرک په مابین کی د مونځ پریخودل دی

یو بل حدیث کی دی نبی علیه السلام فرمایي

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

" الْعَهْدُ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ "سنن ابن ماجه

1079

هغه عهد چي زمونږ او د كفارو مابین کی دی هغه مونځ دی چا چي مونځ پریخوده نو دا کافر شو

اجماع

عبدالله بن شقیق رضی الله عنه فرمایي

" مَا عَلِمْنَا شَيْئًا مِنَ الْأَعْمَالِ قِيلَ: تَرَكَهُ كُفْرٌ، إِلَّا الصَّلَاةَ "الترمذي 2622

د نبی علیه السلام صحابه و به د مونځ نه علاوه بل شی ته کفر نه وپله

۲ د خپل وخت نه د مونځ وروسته کول

دا د الله ددی قول مخالفت دی

{إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا} [النساء: 103]

بیشکه مونځ په مومنانو باندی په یو مقرر وخت کی فرض دی

نو د مونځ د هغه وخت نه وروسته کول چي ورله مقرر شوی دی کبیره گناه ده

د انس رضی الله عنه نه روایت دی فرمایي

«تِلْكَ صَلَاةُ الْمُنَافِقِينَ، ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، يَجْلِسُ أَحَدُهُمْ حَتَّى إِذَا اصْفَرَّتِ الشَّمْسُ، وَكَانَتْ بَيْنَ قَرْنَيْ شَيْطَانٍ، قَامَ فَتَنَرَ أَرْبَعًا، لَا يَذْكُرُ اللَّهَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا»

مسند أحمد 12509

ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی چي د منافق مونځ دادی چي ناست وی د نمر انتظار کوی

کله چي نمر د شیطان د خکرو مابین کی شی نو پاخیږی او خلور ټونگی ووهی او د الله ذکر ډیر

کم کوی

نو کله چي دا قسم مونځ د منافق مونځ دی نو دهغه چا مونځ به څنکه وی چي د خپل وخت نه یی

وروسته کوی تر دی چي وخت بالکل ختم شی او هیڅ عذر نلری

۳ د همیشه لپاره یا بعضی وختونو کی په جماعت سره مونځ پریخودل او دا دسپرو لپاره خاص دی چی قادر وی

مونځ باندی حکم شوی چی په مساجدو کی په جماعت سره قایم شی او په جماعت سره مونځ واجب دی البته د چا لپاره چی عذر شرعی وی هغه په کور کی مونځ کولی شی نبی علیه السلام فرمایي چا چی اذان واوریده او بیا مسجد ته حاضر نشو نو د هغه مونځ نشته مگر د عذر شرعی په وجه

حافظ ابن حجر فرمایي ددی حدیث سند د مسلم د شرط مطابق دی

او الله تعالی فرمایي

{وَأَرْكَعُوا مَعَ الرَّائِعِينَ} [البقرة: الآية: 43]

د رکوع کونکو سره رکوع وکړی

په یو بل حدیث کی راځی نبی علیه السلام فرمایي

فَأُحْرِقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ سنن ابن ماجه 791

بیا زه هغه کسانو پسی ورشم چی مونځ کی نه حاضرېږی او د هغوی کورونه وسیزم

۴ مونځ په اطمینان سره نکول

او دا کار ډیر عام دی چی دا یوه ښکارگناه ده ځکه په مونځ کی اطمینان او خشوع رکن دی نه بغیر مونځ نه صحیح کیږی او د مسی الصلاه حدیث پدی باندی واضح دلیل دی او د اطمینان معنی داده چی مونځ کونکی په رکوع د رکوع نه پس په سجده د سجدو مابین کی په ناسته کی اطمینان او اعتدال وکړی داسی چی دومره وخت هیسار شی چی هر اندام یی خپل ځای ته راوپس شی او د یو رکن نه دی بل رکن ته تر هغه پوری نه ځی تر څو چی یی هر اندام خپل ځای ته واپس شوی نه وی نبی علیه السلام هغه کس ته فرمایلی وو چی مونځ کی یی جلدی کوله او اطمینان یی نه کوو

«ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ» مسند ابی یعلی 6577

واپس شه پس مونځ وکړه ځکه تا مونځ ندی کړی

د رفاعه رضی الله عنه په حدیث کی دی

چی دی کس بیا الله اکبر وویل او رکوع یی وکړه کیخودل خپل لاسونه په زنگونونو باندی تر دی چی ټول اندامونه یی اطمینان کی شو او خپل ځایونو ته لاپل بیا یی وویل سمع الله لمن حمده او وبه دریده تر دی چی هر اندام به خپل ځای واغسته (یعنی بڼه به په ارام شول)

۵ په مونځ کی خشوع نه کول او په کثرت سره خوځیدل

خشوع د زړه سره تعلق لری او په اندامونو هم ددی اثر وی

الله تعالی د خپلو بنده گانو تعریف کړی دی کوم چي په مونځ کی خشوع کوي

{قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ} [المؤمنون: 2] "

او مومنان هغه کسان دی چی په خپلو مونځونو کی خشوع کوی

او د پیغمبرانو باره کی الله تعالی فرمایي

{إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ , وَيَدْعُونَنَا رَغَبًا وَرَهَبًا , وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ} [الأنبياء: 90]

بیشکه هغوی به د خیر په کارونو کی سبقت کوو او زموږ عبادت به یی د شوق او ویری د وجی نه کوو او زموږ لپاره به یی خشوع کوله

نو د بنده لپاره پکار ده چی اندامونه یی په ارام وی او په زړه کی یی هم خشوع وی تر دی چی د مونځ اجر او ثواب ورته میلاو شی د عمار بن یاسر رضی الله عنه نه روایت دی هغه فرمایي ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی فرمایل یی یو کس د مونځ نه واپس کیږی او نه وی او د هغه لپاره صرف د مونځ لسمه حصه اجر لیکلی شوی وی یا نهمه یا اتمه یا ومه یا شیرمه یا پینځمه یا څلورمه یا دریمه یا نیم

او د اجر د کموالی وجه د مونځ کونکی خپل مونځ لره په په عدم خشوع خرابول دی چی نه یی زړه کی خشوع وی او نه د بدن په نورو اندامونو باندی

۶ قصدا د امام نه په مونځ کی مخکی کیدل یا د هغه مخالفت کول

دا کار پوره مونځ یا یو رکعت لره باطلوی چا چی د امام نه مخکی رکوع وکړه د هغه رکعت باطل شو بیا به وروسته رکوع کوی او دغه شان نور ارکان هم ددی په حکم کی دی نو په مونځ کونکی باندی واجب دی چی د امام اقتدا وکړی او د هغه د بنکته کیدو او پورته کیدو نه پس بنکته او پورته شی نه به تری مخکی کیری او نه به ډیر وروسته کیری او دا په ټولو ارکانو کی

ابو هریره رضی الله عنه فرمایي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی

" **إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَرَأَ فَأَنْصِتُوا، وَإِذَا قَال: {غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ} [الفاتحة: 7] ، فَقُولُوا: آمِينَ، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا، فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَ**

سنن ابن ماجه 846

امام خو ددی لپاره دی چی د هغه اقتدا وکړی شی نو کله چی هغه الله اکبر ووايي تاسو هم الله اکبر ووايي او کله چی هغه رکوع وکړی تاسو هم رکوع وکړی او تاسو رکوع تر هغه مه کوی چی هغه رکوع نه وی کړی

البته که څوک د نسیان یا جهل په وجه دا کار وکړی نو هغه باندی گناه نشته

۷ دپاتی شوی رکعت لپاره د امام ددویم سلام گرځولو نه مخکی پاڅیدل

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي زما نه په رکوع سجده او پاڅیدلو کی مخکی والی مه کوی علماو لیکلی دی چی د انصراف معنی سلام گرځول دی او دپته انصراف ځکه وایی چی دی نه پس مونځ کونکی له گرځیدل جایز وی او دا گرځیدل صرف ددویم سلام نه پس وی او چا نه چی یو یا دوه رکعته پاتی شوی وی هغه به انتظار کوی تر دی چی امام مونځ مکمل کړی بیا به پاڅیری او باقی مونځ به ځانله ادا کوی

والله اعلم

۸ د مونځ په شروع کی په ژبی سره نیت کول

دا بدعت دی او د بدعت په تحریم باندی دلایل مخکی ذکر شو نبی علیه السلام هیڅکله د مونځ لپاره په جهر باندی نیت ندی کړی امام ابن قیم فرمایي

کله چی به مونځ ته ودریده الله اکبر به یی وویل د الله اکبر نه مخکی به یی هیڅ نه ویل نه به یی ژبی سره نیت کوو او نه به یی ویل زه د الله لپاره فلانی مونځ کوم مخ می د قبلی په طرف دی څلور رکعته مونځ کوم یا امام یم یا مقتدی او نه به یی ویل چی دا قضا مونځ دی که ادا نه به یی ویل چی په خپل وخت باندی دی دا لس بدعات دی هیڅ صحابی د نبی علیه السلام نه ندی نقل کړی نه په صحیح سند سره نه ضعیف نه مسند نه مرسل سره یو لفظ هم ندی نقل نه دا عمل د یو صحابی څخه ثابت دی نه تابعینو کی چا دیته جایز ویلی دی نه ایمه اربعه وو

۹ په مونځ کی د سورت فاتحه نه لوستل

د سورت فاتحه لوستل رکن دی او د هغه چا مونځ صحیح ندی چی سورت فاتحه پکی ونه لولی نبی علیه السلام فرمایي

«مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأَمِّ الْقُرْآنِ، فَهِيَ خِدَاجٌ غَيْرُ تَمَامٍ» ابن ماجه 838

چا چی مونځ وکه او سورت فاتحه یی پکی ونه لوسته نو دا مونځ یی ناقص دی ناقص دی ناقص دی او مکمل ندی

د عباده بن صامت رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

«لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ» ابن ماجه 837

د هغه چا مونځ نشته چی سورت فاتحه پکی ونه وایی

او بل روایت کی دی نبی علیه السلام صحابه وو ته فرمایلي وو

«أَتَقْرَءُونَ خَلْفِي؟» قَالُوا: نَعَمْ، وَاللَّهِ هَذَا، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْهَا» مسند احمد 22671

ايا تاسو د امام شاته قرات کوی هغوی وویل هو نبی علیه السلام وفرمایل قرات مکوی مگر
سورت فاتحه لولی حکه ددی نه بغیر مونخ نه کیری

دا دلیل دی چی سورت فاتحه په مقتدی باندی هم فرض ده

او د مقتدی لپاره په عامو مونخونو یا جهری مونخونو کی د سورت فاتحی لوستلو باره کی اختلاف
مشهور دی چی ایا واجب دی لوستل یی که نه

جمهور علما وایی د مقتدی لپاره سورت فاتحه لوستل نشته لیکن لوستل یی ذمی لره بری کوی او
ډیر احتیاط دی پکی او کوم علما چی دا قول کوی دی کی اکثر وایی چی لوستل یی مستحب دی

۱۰ په رکوع او سجده کی د قران تلاوت کول

ددی نه منع راغلی ده

د ابن عباس رضی الله عنهما خخه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي خبردار زه ددی نه منع
شوی یم چی د رکوع یا سجدی په حالت کی قران ولولم

د علی رضی الله عنه نه روایت دی هغه فرمایي نبی علیه السلام زه منع کړی وم چی د رکوع یا
سجدی په حالت کی قران ولولم

۱۱ په مونخ کی اسمان ته کتل یا بغیر د حاجت نه سترگی اخواه دیکخواه اړول

اسمان ته نظر اوچتول دی نه حدیث کی منع راغلی دی او سخت وعید یی وارد دی د جابر بن سمره
رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي دا کوم خلک چی په مونخ کی اسمان ته نظر
اوچتوی دوی دی منع شی که نه وی ددوی دا نظر دی الله ختم کړی (چی بیرته ښکته راونگرځی)

او په مونخ کی یو طرف ته کتل یا مخ اړول د مونخ په ثواب کی د کمی باعث دی کله چی دا کتل په
پوره بدن سره نه وی که پوره جسم یی یو طرف ته واړو نو مونخ به یی باطل وی د عایشه رضی الله
عنها نه روایت دی چی ما د نبی علیه السلام نه په مونخ کی د کتلو باره کی پوښتنه وکړه نو هغه
وفرمایل دا یوه حمله ده چی شیطان یی د انسان په مونخ باندی کوی

يو بل روايت کي راڻي په مونځ کي د اخوا ديخوا کتلو نه ځان وساتي ځکه دا بربادي او هلاکت دی
دی باره کي نور احاديث هم شته دی

۱۲ په مونځ کي د سپي پشان کيناستل او په سجده کي متي په ځمکه ايخودل

په مونځ کي د سپي پشان د ناستي نه منع راغلي ده (په دواړه بڼو باندی کيناستل) ابو هريره رضی
الله عنه فرمایي نبي عليه السلام زه ددری کارونو نه منع کړی يم د د بانگي د ټونگي نه (په مونځ
کي د بانگي پشان ټونگي وهلو نه) د سپي پشان کيناستلو نه او په مونځ کي د گيدړي د کتلو پشان
کتلو نه

او نبي عليه السلام منع کړی ده چي د سجدي په حالت کي انسان خپل متي د درنده گانو پشان خوري
کړی د جابر رضی الله عنه نه مرفوع روايت دی چي کله تاسو کي يو تن سجده کوي نو ارام سره دی
وکړی او خپل متونه دی د سپي پشان په ځمکه نه ځملوی

۱۳ نري جامي اغوستل چي عورت لره نه پټوي

دی سره مونځ باطليری ځکه په مونځ کي ستر پټول د مونځ د صحت لپاره شرط دی او د راجح قول
مطابق د سړي ستر د نامه نه تر زنگون پوري دی دغه شان هغه باندی د اوږو پټول هم لازم دی
الله تعالی فرمایي ای د ادم بچو د مسجد په خواه کي زينت اختيار کړی

او يوه کپړه هم کافی ده چي ستر پټوي د عمر بن ابي سلمه رضی الله عنه نه روايت دی چي هغه نبي
عليه السلام ليدلی دی چي د ام سلمه په کور کي يي په يوه کپړه کي مونځ کوو دواړه طرفونه يي په خپل
ځان راچلي وو

ابن قدمه رحمه الله فرمایي په هغه کپړه باندی ځان پټول پکار دی چي څرمن لره پټوي نو کله چي
کپړه داسی وی چي د هغی لاندی د څرمن رنگ بڼکاري د هغی سپين والی او سور والی معلوميری
نو داسی کپړه کي مونځ کول جايز ندی ځکه پدی سره ستر ندی حاصل

۱۴ په مونځ کي بڼځي لره زړوکی نه پسرول يا د بڼيو نه پټول

په مختلفو شعبو کي د خلکو نه سر زد غلطیانی

په مونځ کی د بنځی ستر د هغی ټول بدن دی سوا دا مخ نه او هغی باندی څه گناه نشته که د سړو د تیریدو په وجه یی مونځ کی مخ پټ کړ او بنځی باندی لازمه ده چی لوپټه به پسر کوی داسی لوپټه چی سر او سینه پټوی ځکه نبی علیه السلام فرمایي الله تعالی د بنځی مونځ بغیر د لوپټی نه نه قبلوی

او د بنپو د بره حصو پټول ورله هم واجب دی ځکه حدیث کی راځی چی بنځه ټول عورت دی

محمد بن زید د خپلی مور نه روایت کوی هغی د د ام سلمه رضی الله عنها نه پوښتنه وکړه چی په کومو کپرو کی به بنځه مونځ کوی هغی وویل په لوپټه او داسی قمیص کی چی د بنپو بره حصی ورله پټوی

۱۵ د مونځ کونکی مخی ته تیریدل کله چی د امام په طور مونځ کوی یا منفرد وی او د جمعی په ورځ د خلکو په اوږو باندی مخی ته اوږیدل

څوک چی د مونځ کونکی مخی ته تیریری سخت گناه کار دی که ستره نه وی نو د جانماز یو طرف دی ځانته ستره کړی او څوک چی تیریدل غواړی هغه دی بیا تیر شی

د ابو جهیم رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي که چیرته هغه چاته پته وی چی د مونځ کونکی مخی ته تیریری چی ده باندی څومره گناه ده نو دا به یی خوبه گنډلی وی چی الله ته څلویښت کاله په عبادت ودریری ددینه چی د مونځ کونکی مخی ته تیر شی

او څوک چی د جمعی په ورځ د خلکو په اوږو باندی بنپي اړوی دا خلکو ته ضرر ورکوی او د مونځ نه هم وروسته شوی دی

نبی علیه السلام هغه کس ته فرمایلی وو چی د خلکو د اوږو د پاسه اوږیده

کینه تا خلکو ته تکلیف هم ورکه او مونځ ته هم وروسته راغلی یی

نو دا کار منع دی کوم کس چی مسجد ته داخل شی هغه له پکار دی چی هغه ځای کی کینی کوم ځای چی ورته خالی میلاو شی البته که د خلکو د صف نه دننه خالی ځای وی نو بیا تلی شی

۱۶. دهغه کس تکبیره الاحرام لره پریخودل چی دامام سره مونځ کی شریک شی او امام رکوع کی وی

دا کار غلط دی ځکه تکبیره الاحرام رکن دی نو د مونځ کونکی لپاره دا ویل ضروری دی په ولاړه به یی وایی بیا به د امام سره رکوع کی شاملیری او تکبیره الاحرام د رکوع د الله اکبر په ځای کار ورکوی لیکن تکبیره الاحرام بیل ویل بیا د رکوع لپاره الله اکبر بیل ویل ډیر احتیاط دی ابو هریره رضی الله عنه فرمایي

نبی علیه السلام چی به کله مونځ ته ودریده نو الله اکبر به یی ویله کله چی به راپورته کیده او کله چی به یی رکوع کوله

۱۷ کوم کس چی مسجد ته راشی او امام ناست وی یا سجدی کی وی نو امام سره په دی حالت کی د امام سره نه شاملیدل (تر دی چی هغه بل رکعت ته راپاخیږی (

بهرتر عمل دادی چی څوک مسجد ته داخل شی هغه له پکار دی چی امام سره شامل شی که هغه هر حالت کی وی سجده کی وی او که بل حالت کی

نبی علیه السلام فرمایي

کله چی تاسو مونځ ته راشی او مونځ سجده کی پراته یو نو تاسو هم مونځ سره سجده وکړی او کله چی یو کس د سجدی نه ځان وروسته کړی دا پدی سره د هغه عبادت نه ځان محروموی چی الله ته خوښ دی

د علی او معاذ بن جبل رضی الله عنهما نه روایت دی فرمایي نبی علیه السلام فرمایلي دی

کله چی یو کس پتاسو کی مونځ ته راشی او امام په هر حال کی وی نو داسی کار دی کوی څنگه چی امام کوی

دا حدیث ضعیف دی لیکن مخکنی حدیث ددی په معنی کی وو او یو بل حدیث هم ددی تایید کوی هغه دا چی معاذ رضی الله عنه فرمایي

زه چی امام په کوم حالت کی وینم هغی کی ورسره زه هم شاملیرم

نو نبی علیه السلام وفرمایل معاذ ستاسو لپاره یو سنت ایجاد کړی دی نو دا هم د معاذ پشان کار کوی

۱۸ په مونځ کی پداسی شی مشغولیدل چی مونځ خرابوی

او دا دلیل دی چی دی کس دنیا په اخرت باندی غوره کړی ده او د خواهش تابعداری یی د الله په تابعداری غوره کړی ده او دا د الله د ذکر نه په لهویاتو باندی مشغولیدل دی چی یو تاوان او گناه ده
الله تعالی فرمایي

ای مومنانو ستاسو مالونه او اولاد دی تاسو د الله د ذکر نه مشغول نکړی او څوک چی دا کار وکړی نو بیشکه همدوی تاوانیان دی

او د مومنانو په صفت کی الله فرمایي

مومنان داسی سپری دی چی هیڅ تجارت او بیع دوی لره د الله د ذکر او مونځ څخه نه مشغولوی او هر هغه عمل جایز ندی چی د مونځ نه انسان مشغولوی یا په دی کی د سستی باعث گرځی لکه شوگیر کول وغیره

ځکه هغه وسایل چی حرام نه رسول کوی هغه خپله هم حرام دی

۱۹ په مونځ کی د جامو یا گهینتی سره لوبی کول

دا عمل د خشوع منافی دی په پینځمه مساله کی د خشوع باره کی دلایل تیر شوی دی

او نبی علیه السلام د مونځ په حالت کی د کاڼو سره د لوبو کولو نه منع کړی ده ځکه دا د خشوع سره منافی عمل دی نبی علیه السلام فرمایلی دی کله چی یو کس پتاسو کی مونځ ته ودریږی نو کاڼو ته دی لاس نه وروړی ځکه پدی حالت کی دپته رحمت متوجه دی

او کله چی دا عبث ډیر وی تر دی چی د حرکت کثیره حد ته ورسیري او مونځ پری باطل شی

۲۰ د ضرورت نه بغیر په مونځ کی سترگی پټول

دا عمل مکروه دی

امام ابن قییم فرمایی په مونخ کس سترگی پتول د نبی علیه السلام طریقه نه وه او فقهاوو ددی په کراحت کی اختلاف کړی دی امام احمد وغیره دیته مکروه ویلی دی او فرمایلی یی دی چی دا د یهودو عمل دی او بعضی علماو دیته مباح ویلی دی او فرمایلی یی دی چی کله پدی سره خشوع نوره هم زیاتیری کومه چی د مونخ روح او اصل مقصود دی

او حق خبره داده چی وویل شی که د سترگو کولاو ساتل په خشوع باندی څه اثر نه کوو نو بیا یی کولاو ساتل افضل دی ابته که د خشوع او دده مابین کی داسی یو شی حایل وی چی دده خشوع خرابوی لکه مخی ته ډولی شیان وغیره نو پدی وخت کی سترگی پتول قطعاً مکروه ندی بلکی پدی حالت کی سترگی پتولو باندی قول کول د شریعت د اصولو او مقاصدو مطابق دی ددینه چی قول په کراحت سره وشي

۲۱ په مونخ کی خوراک څښاک او خندا کول مونخ لره باطلوی

د خوراک او څښاک باره کی اجماع ده چی دا مونخ باطلوی امام ابن المنذر فرمایی پدی باندی علماو اجماع کړی چی مونخ کونکی د خوراک او څښاک نه منع دی او ټولو علماو پدی اجماع کړی چی چا په فرض مونخ کی قصدا خوراک یا څښاک وکه نو مونخ به دوباره راگرځوی

او ابن منذر رحمه الله پدی باندی هم اجماع نقل کړی چی په خندا باندی مونخ ماتیری

۲۲ د قران د تلاوت په وخت اواز اوچتول او خلکو ته تکلیف ورکول

بهتره داده چی خپل ځان ته یی ورواوری داسی جهر دی نکوی چی بل تلاوت کونکی یا مونخ کونکی ته تکلیف ورکړی

د عمران بن حصین رضی الله عنه نه روایت دی چی نبی علیه السلام یو ورځ د ماسپښین مونخ کوو یو کس شاته سبح اسم ربک الاعلی سورت په اوچت اواز سره شروع که کله چی نبی علیه السلام مونخ ختم که ویی فرمایل کوم کس تاسو کی قرات کوو

یو کس وویل ما نبی علیه السلام وفرمایل ما گمان وکه چی پتاسو کی بعضو ما سره په قران کی جگړه وکړه

علماء و ليکلی دی ددی کلام مقصد هغه ته توبیخ ورکول وو

ابن تیمیه رحمه الله فرمایي

چا چی قران لوسته او خلکو نفلی مونخ کوو نو دی له ندی پکار چی داسی جهر سره ولولی چی هغوی د مونخ نه خراب کړی ځکه نبی علیه السلام یوه شپه راووته او صحابه و مونخ کوو ویی فرمایل ای خلکو پتاسو کی هر یو د خپل رب سره خبری کوی نو په یو بل باندی په قرات سره جهر مه کوی

۲۳ په تیل سره مونخ کونکو ته تکلیف ورکول

ددی کار نه منع راغلی ده مونخ کونکی له پکار دی چی هغه ځای کی ودریری کوم ځای چی ورته میسر شوی وی مگر که په مخکی صف کی خالی ځای ووینی او هغی ته ورتلی شی نو څه باک نشته

او خلکو ته تکلیف ورکول خاص طور سره د جمعی په ورځ دینه منع راغلی ده نبی علیه السلام هغه کس ته فرمایلی وو چی د خلکو په اوږو باندی اوختو

کینه بیشکه تا خلکو ته تکلیف ورکه او لیت هم راغلی یی

۲۴ د صفونو صحیح طریقی سره نه برابرول

الله تعالی د مونخ په اقامت باندی امر کړی دی او مونخ قایم کړی

او نبی علیه السلام فرمایي

«سَوُّوا صُفُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصُّفُوفِ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ» ابن ماجه 993

صفونه برابر کړی ځکه د صفونو برابرول د مونخ د اقامت څخه دی

د نعمان بن بشیر رضی الله عنه څخه روایت دی نبی علیه السلام

«سَوُّوا صُفُوفَكُمْ، أَوْ لِيَخَالَفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ» ابن ماجه 994

فرمایي تاسو به خامخا صفونه برابروی یا به الله تعالی ستاسو په زړونو کی د یو بل سره

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

مخالفت واچوی

د صفونو په برابرولو او پدی باندی ترغیب ډیرو احادیثو کی راغلی دی

۲۵ په سجده کی قدمونه اوچتول

دا د هغه څه خلاف کار دی چی نبی علیه السلام پری امر کړی دی د ابن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چی نبی علیه السلام ته حکم شوی وو چی په اوه اندامونو باندی سجده وکړی او ویبستان او کپړه نه رانغاړی په تندی لاسونو زنگونونو قدمونو

نو مونځ کونکی په سجده کی ددواړو بڼپو په کیخودلو سره مامور دی او ددی طریقه داده چی د بڼپو گوټی قبلی ته مخامخ کړی دا کامل صورت دی او دومره هم کافی ده چی د هر قدم حصه په ځمکه باندی کیږدی که چیرته یی یو قدم دومره وخت اوچت که چی د سجدی نه یی سر پورته که نو سجده یی ونشوه

۲۶ د بنی لاس په چپ باندی کیخودل او مری پوری یی خیژول

دا د سنت خلاف عمل دی ځکه نبی علیه السلام به بنی لاس په چپ باندی په سینه باندی کیخودل دا حسن حدیث دی په مختلفو ضعیفو سندونو سره روایت شوی دی لیکن یو د بل تایید کوی که د سینی په مینځ یا د هغی نه لاندی د زړه سره لاس کیږدی هم سنت ادا کیږی ځکه زړه د سینی حصه ده الله تعالی فرمایي

{ف وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ} [الحج: 46]

لیکن ړانده دی هغه زړونه چی په سینو کی دی

او د مری پوری د لاسونو اوچتول د سنت خلاف دی

دی باره کی چی د علی رضی الله عنه نه ددی ایت په تفسیر کی کوم روایت نقل دی هغه ضعیف دی

۲۷ په سجده کی رفع الیدین کول یا د سجده نه د پاخیدو په وخت کی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

دا د هغه مشهور او معروف سنت خلاف عمل دی چې صحابه کرامو د نبی علیه السلام نه امت ته نقل کړی دی هغوی د رفع الیدین ځایونو نقل کړی دی نو په عام حالت کې د مشهور سنت التزام پکار دی البته که طالب علم ځانله وی او کوم سنت ورته راجح بنکاره شی په ځانله والی کې به پری عمل کوی او د خلکو په مخکې به په مشهوری طریقې باندی عمل کوی ځکه هغه طریقې کافی شافی دی چې مشهوری دی او علماو پری عمل کړی

په مونځ کې د رفع الیدین څلور ځایونه دی

د تکبیره الاحرام په وخت کې د رکوع په وخت د رکوع نه د سر اوچتولو په وخت کې دریم رکعت ته د پاڅیدو په وخت کې

د ابن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی

«رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ الرُّكُوعِ» ابن ماجه 858

نبی علیه السلام به اوږو پوری لاس اوچتول کله چې به یی مونځ شروع که او کله چې به یی رکوع لپاره الله اکبر ووايه او کله چې به یی د رکوع نه سر اوچت که

د بخاری په روایت کې دی

وَلَا يَرْفَعُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ " البخاري (736)

دا کار به یی په سجدو کې نه کوو

نه د سجدی نه د سر اوچتولو په وخت

مسلم کې دی دا کار به یی د سجدی نه د سر اوچتولو په وخت کې نه کوو

د نافع نه روایت دی

ثُمَّ إِذَا قَامَ مِنَ الرَّكَعَتَيْنِ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَازِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ابن ماجه 1061

ابن عمر رضی اللہ عنہ ددوہ رکعتہ نہ پاخیدہ او رفع الیدین یی وکړل او ددی کار نسبت یی
نبی علیه السلام ته وکه

پدی څلور ځایونو کی د رفع الیدین احادیث نور هم شته

۲۸ په مونځ کی د بعضی امامانو جلدی کول چی نه خپله اطمینان اختیاروی او نه
مقتدی پریردی چی مونځ کی اطمینان وکړی سورت فاتحه ولولی خصوصاً په
اخیری رکعتونو کی

د امام نه به د مونځ د ښکلا باره کی پوښتنه کیږی ځکه پدی پسی خلک اقتدا کوی هغه باندی د سنت
اتباع لازمه ده او اطمینان رکن دی بیا دا د امام په حق کی نور تاکید لری ځکه پده پسی خلک اقتدا
کوی

دغه شان د سورت فاتحه لوستل هم رکن دی هغه باندی لازمه ده چی مقتدیانو ته ددی د لوستلو
موقع ورکړی

د سورت فاتحه او اطمینان او خشوع د رکنیت دلایل مخکی تیر شو

۲۹ په وه اندامونو باندی د سجدی کولو اهتمام نه کول

د عباس رضی اللہ عنہ نه روایت دی هغه د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی " إِذَا سَجَدَ الْعَبْدُ سَجَدًا
مَعَهُ سَبْعَةُ آرَابٍ: وَجْهَهُ، وَكَفَّاهُ، وَرُكْبَتَاهُ، وَقَدَمَاهُ " ابن ماجه 885

کله چی بنده سجده وکړی نو د هغه سره وه اندامونه هم سجده کوی د هغه تندی لاسونه
زنګونونه قدمونه

ماته په وه اع؟...

بعضی خلک د سجدی په وخت تندى او پوزه د ځمکې سره صحیح نه لگوى یا قدمونه اوچت نیسی او بعضی د لاسونو مینځنی حصه په ځمکه نه لگوى

دا ټول د سنت خلاف عملونه دی

۳۰ د مونځ د احکامو په معرفت باندی اهتمام نکول

مسلمان باندی ددی پیژندل لازم دی ځکه مونځ د اسلام د ارکانو څخه رکن دی او الله تعالی د مونځ په قایمولو باندی په اوپا یا ددی نه ډیر ایاتونو کی امر کړی دی د مونځ قایمول د دی د احکامو د پیژندلو نه بغیر قایمول ممکن ندی د نبی علیه السلام د مونځ کیفیت پیژندل او کوم احکام چی مسلمان باندی د هغی پیژندل ضروری دی د هغی شروط ارکان واجبات پیژندل دی د اقتدا او سهو احکام پیژندل هم لازم دی

او ددی احکامو معرفت فرض دی ځکه که ددی په زده کولو کی سستی وشى نو مسلمان ته به د مونځ د مفسداتو او مبطلاتو علم نه وی

۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ د سورت فاتحه اهتمام نه کول په هغی کی غلطیانی کول لکه په عالمین کی په لام باندی زیز ویل د اهدنا په الف باندی زبر ویل د انعمت په ت باندی پیش ویل وغیره

دا او ددی پشان نوری غلطینای لحن جلی دی باید اجتناب تری وشى ددی قسم غلطیانو والا کس دی امامت نکوی ځکه پدی کی بعضی داسی دی چی معنی ورسره بدلیری لکه د انعمت په ت باندی پینن ویل دا مونځ لره هم فاسدوی

۳۵ د گوتو نه ټقی ایستل

دا د مونځ د مکروهاتو څخه دی چی منع ترینه شوی ده د ابن عباس د یو غلام نه روایت دی وایی: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ ابْنِ عَبَّاسٍ - رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا - فَفَقَعْتُ أَصَابِعِي، فَلَمَّا قَضَيْتُ الصَّلَاةَ قَالَ لِي: **لَا أُمَّ لَكَ**، تُفَعِّعُ أَصَابِعَكَ وَأَنْتَ فِي الصَّلَاةِ؟.

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

(ش) 7280 , وحسنه الألباني في الإرواء تحت حديث: 378

ما د بن عباس خواته مونخ کوو ما د خپلو گوتو نه ټټی ویستلی کله چی می مونخ ختم کړ هغه وویل ستا مور دی مړه شی لاسونو نه ټټی اوباسی حالانکه ته په مونخ کی یی ددی نه د منع باره کی مرفوع حدیث د علی رضی الله عنه په روایت سره دی چی ابن ماجه نقل کړی دی لیکن هغه ضعیف دی

۳۶ په مونخ کی او مونخ نه مخکی د لاسونو گوتی یو بل کی داخلول

دا عمل مکروه دی دکعب بن عجره رضی الله عنه نه روایت دی

«إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ خَرَجَ عَامِدًا إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يُشَبِّكَنَّ بَيْنَ أَصَابِعِهِ، فَإِنَّهُ فِي صَلَاةٍ»، ترمذي 386

ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی فرمایلی یی کله چی یو کس اودس وکړی بیا د مونخ په ارادی دکور نه ووخی نو د لاسونو گوتی دی یو بل کی نه داخلوی ځکه پدی وخت کی دا په مونخ کی دی

د ابو هريره رضی الله عنه نه روایت دی «إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلَاةٍ حَتَّى يَرْجِعَ فَلَا يَقْلُ هَكَذَا، وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ»
[التعليق] صحیح ابن خزیمه
439 - قال الأعظمي: إسناده صحيح.

((کله چی یو کس په کور کی اودس وکړی بیا مسجد ته راشی دا به د مونخ په حالت کی وی تر دی چی واپس شی نو داسی کار دی نکوی او نبی علیه السلام د لاس گوتی یو بل کی داخل کړی))

دی باره کی نور ضعیف احادیث شته یو بل ته تقویت ورکوی.

۳۷ دداسی امام مونخ ته مخکی کول چی اهل نه وی یا بل دهغه نه غوره موجود وی

ځکه دا د امامت د مقصود خلاف کار دی او هغه اقتدا ده امام باید قاری او فقیه وی نبی علیه السلام السلام فرمایي قوم له دی هغه کس امامت وکړی چی د قران قاری وی

اهل علمو دا خبره بیان کړی چی د امامت لپاره به هغه کس نشی مخکی کولی شی قرات صحیح طریقی سره نشی کولی یا په ظاهری گناه کی مبتلا وی یا بد سیرته وی یا بدعتی وی یا فاسق وی وغیره نو دا به نشی مخکی کولی که چیرته دوی امامت وکړی پدی صورت کی د مقتدیانو مونخ به صحیح وی

۳۸ د قران په لوستلو کی غلطی کول

دا ظاهری نقصان دی د قران حق دادی چی د غلطی نه بغیر ولوستل شی او مسلمان باندي لازم دی چی د قران په تجوید سره لوستلو کوشش وکړی الله تعالی فرمایي

{وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيْلًا} [المزمل: 4]

قران په ترتیل سره ولوله

او فرمایي

{فَإِذَا قَرَأْتَهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ} [القيامة: 17]

کله چی مونږ قران ولولو ته د دی دلوستلو تابعداری وکړه

ددی معنی داده چی د تلاوت تابعداری وکړه داسی یی ولوله چی د اعراب تبیین خیال ساتی او د غلطی نه ځان بچ کوی

ددی فضیلت هم دی لیکن د هغه چا لپاره چی نیت یی خالص وی عایشه رضی الله عنها فرمایي

نبی علیه السلام فرمایلي دی

«الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ، وَالَّذِي يَقْرُوهُ يَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌّ لَهُ أَجْرَانِ»
اثنان ابن ماجه 3779

په قران باندی ماهر کس به د قیامت په ورځ د نیکو فریشتو سره وی او کوم کس چی قران وایی او هغی کی گډوډیری د هغی لوستل ورته مشکل وی دده لپاره دوه اجره دی

۳۹ په حرم کی د بنځو شاته د سپرو مونځ کول

یا د حرم نه بغیر ځکه دا د مونځ د مکروهاتو څخه ده حدیث پدی دلالت کوی چی د بنځو صفونه د سپرو نه شاته وی او د بنځی شاته د سپری مونځ کول د مونځ خشوع خرابوی ځکه پدی کی بنځی ته کتل وغیر راځی نو پکار ده چی سپری مطلقا د بنځی شاته ونه دریری البته که ضرورت وی لکه د اختر یا جمعی مونځ فوت کیری یا په جماعت سره مونځ فوت کیری نو بیا مکروه نده

د علماو یو جماعت وایی ددی نه حرم مکی مستثنی دی

او دا د شیخ ابن باز رحمه الله قول هم دی

۴۰ د زنانه و مسجد ته پدی حالت کی راتلل چی ډول یی کیری وی یا یی عطر

لگولی وی

دا د منکراتو څخه دی چی خاص طور په رمضان کی لیدل کیری نو بنځه د مونځ او عبادت لپاره راځی نه د ډول او جامو د اظهار لپاره او کیدای شی د سپرو نظر پری ولگی نو گناه گاره به شی او ددی عمل په وجه به یی اجر کی کمی راشی

نبی علیه السلام فرمایي کومه بنځه چی عطر ولگوی مونځ سره دی د مابنوستن مونځ ته نه

حاضریری

یو بل حدیث کی دی دالله وینزی (زنانه) د الله د مساجدو نه مه منع کوی

او په داسی حالت کی دی ووځی چی تفلات وی د تفلات معنی ده نه به یی ډول کیری وی نه به یی عطر لگولی وی

په دعا کی غلطیانی

۱ د فرض مونځ نه پس ددعا لپاره لاس اوچتول

کله چی یو کس ددی التزام وکړی دا بدعت دی د فرض مونځونو نه پس استغفار او لا اله الا الله ویل سبحان الله الحمد لله الله اکبر ویل سنت دی او په انفرادی طور سره د لاس اوچتولو نه بغیر دعا کول هم مستحب دی داسی به نبی علیه السلام کول او د فرض مونځونو نه پس به یی ددعا لپاره لاس نه اوچتول

نو دا کار ندی جایز ځکه د سنت خلاف عمل دی او ددی التزام بدعت دی

۲ د فرض مونځونو مینځ کی ددعا لپاره لاس اوچتول

لکه د رکوع نه پس د دعا قنوت لپاره لاس اوچتول وغیر دا د نبی علیه السلام نه ثابت ندی نه خلفاو او صحابه کرامو دا کار کړی دی او کوم کار چی دارنگه وی دا به دنبی علیه السلام پدی قول کی شامل وی

من عمل

۳ ددعا په وخت کی د خشوع او د زړه د حاضر والی اهتمام نکول

الله تعالی فرمایي د خپل رب نه په خشوع او پټه سره دعا وکړی
انهم كانوا یسارعون...

ددعا کونکی باندي لازم دی چی ددعا په وخت خشوع خضوع او د زړه حاضر ی اختیار کړی دا د دعا اداب دی او دعا کونکی پدی حریص وی چی سوال یی قبول شی نو ده له پکار دی چی په کامله او ښه طریقی سره دعا وکړی چی الله ته یی دعا اوچته شی او قبوله یی کړی

د ابن عمر رضی اللہ عنہما ڄڻه روایت دی نبی علیہ السلام فرمایي

«ادْعُوا اللَّهَ تَعَالَى وَأَنْتُمْ مُوقِنُونَ بِالْإِجَابَةِ، وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَسْتَجِيبُ دُعَاءَ مَنْ قَلْبٍ غَافِلٍ لَاهٍ»

الدعاء للطبراني 62

كله چي دالله نه دعا كوي نو داسي دعا وكري چي تاسو د هغي په قبليدو باندي يقين لري ځكه
الله د هغه چا دعا نه قبلوي چي په غافل زړه سره يي كوي

۴ د دعا د قبليدو نه نا اميده كيدل او ددعا قبليدل په جلدی سره غوښتل

دا د دعا د قبليدو لپاره ركاوټ دی رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمایي

«يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ مَا لَمْ يَعْجَلْ» قِيلَ: وَكَيْفَ يَعْجَلُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: " يَقُولُ: قَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ فَلَمْ يَسْتَجِبِ اللَّهُ لِي " ابن ماجه 3853

تر هغه پوري د يو تن دعا قبليري تر څو چي يي جلدی نه وي كړي داسي وايي ما دعا وكړه خو
الله قبوله نكړه

مونږ مخكي وويل چي دعا كونكي به ددعا د قبليدو يقين لري ځكه هغه د اكرم الاكرمين نه دعا كوي
الله تعالی فرمایي

{ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ } [غافر: 60]

او ستاسو رب وايي زما نه دعا وكړي زه به ستاسو دعا قبوله كړم

او د چا دعا چي قبوله نشي هغه به ددوه حالته نه خالي نه وي

۱ چي دلته په دعا كي څه ركاوټ موجود دی د هغي په وجه دعا نه قبليري لكه د صله رحمي كټ
كول په چا ظلم يا د حرامو خوړل وغيره دی په وجه غالبا دعا رد كيږي

۲ دا چي دده ددعا قبلیدل موخر شی یا ددی په وجه دده نه مصیبت لری کړی شی نبی علیه السلام فرمایي

«مَا عَلَى الْأَرْضِ مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَدْعُو اللَّهَ بِدَعْوَةٍ إِلَّا آتَاهُ اللَّهُ إِيَّاهَا، وَكَفَّ عَنْهُ مِنَ السُّوءِ مِثْلَهَا، مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةٍ رَحِمٍ» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: إِذَا نُكْثِرُ؟ قَالَ: «اللَّهُ أَكْثَرُ» مسند ابی یعلی 1019

کوم مسلمان چي داسي دعا وکړي چي نه پکي گنا وي په پکي د صله رحمي کت کول الله به ده ته دري شيان ورکړي يا به ورله دعا قبوله کړي يا به يي د آخرت لپاره ذخيره کړي يا به دده نه مصيبت لري کړي

صحابه کرامو وويل بيا خو مونږ له ډير دعا گاني کول پکار دي نبی علیه السلام وفرمايل الله هم ډير ورکونکي دي

کوم حديث کي چي راځي نبی علیه السلام فرمايي

((زما د عزت او مرتبي په وجه د الله نه دعا کوي ځکه زما عزت د الله په نزد عظيم دي))

دا حديث موضوع دي نبی علیه السلام ته يي نسبت صحيح ندي

۵ په دعا کي اعتدا کول لکه د گناه يا صله رحمي د قطع کولو دعا کول

دا هم د دعا په قبوليت کي رکاوټ دي نبی علیه السلام فرمايي

«سَيَكُونُ قَوْمٌ يَعْتَدُونَ فِي الدُّعَاءِ»

سنن ابن ماجه 3864

((پدي امت کي به څه خلک راشي په دعا کي به د حد نه تجاوز کوي))

الله تعالی فرمایی

{ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ} [الأعراف: 55]

((د خپل رب نه په خشوع او پټه سره دعا کوی ځکه الله تعالی د تجاوز کونکو سره مینه نه لری))

او د اعتدا نه داده چی په گناه د صله رحمی په کټ کولو یا مصیبت سره دعا وشی

نبی علیه السلام فرمایی " مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَدْعُو بِشَيْءٍ إِلَّا اسْتَجَابَ لَهُ فِيهِ: فَأَمَّا أَنْ يُعْطِيَهُ إِيَّاهُ، وَإِمَّا أَنْ يَكْفُرَ عَنْهُ بِهِ مَأْتَمًا، مَا لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطِيعَةٍ رَحِمٍ " أخرجه الترمذي 3381 حسن لغيره، وهذا إسناد ضعيف لسوء حفظ ابن لهيعة.

((د ځمکی په مخ داسی مسلمان نشته چی دالله نه دعا کوی مگر الله به ورله قبوله کړی یا به دهغه نه مصیبت لری کړی مگر هغه کس چی په گناه یا د صله رحمی په کټ کولو دعا کوی))

د جمعی په ورځ غلطیانی

۱ د جمعی شپه د تهجدو سره او ورځ د روژی سره خاص کول

ددی نه منع راغلی ده حمد بن عباد وایی **سَأَلْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَنَا أَطُوفُ بِالْبَيْتِ: «أَنْهَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ صِيَامِ يَوْمِ الْجُمُعَةِ؟» قَالَ: «نَعَمْ، وَرَبُّ هَذَا الْبَيْتِ»** ابن ماجه 1724

ما د جابر رضی الله عنه نه پوښتنه وکړه ایا نبی علیه السلام به د جمعی د ورځی د روژی نه منع کوله هغه وفرمایل هو

نبی علیه السلام فرمایی

«لَا تَخْصُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ، وَلَا تَخْصُوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي» صحیح ابن خزیمه 1176

د عامو ورځو په نسبت د جمعی شپه په عبادت سره مه خاص کوی او د عامو ورځو په نسبت د جمعی ورځ په روژی سره مه خاص کوی مگر که یو کس د مخکی نه د روژی نیولو عادی وی

دا نهی د جمهور په نزد د کراهت لپاره ده او بعضی علماو به نزد د تحریم لپاره ددوی څخه شیخ الاسلام هم دی

که د جمعی په ورځ د عرفه یا عاشوری روژه راشی نو دا په نهی کی نده داخل یا هغه څوک چی یوه ورځ روژه نیسی یو ورځ یی ترک کوی اکثر علما وایی دا به د نبی علیه السلام پدی قول کی داخل وی مگر هغه څوک چی مخکی نه یی روژی نیولی

۲ د خطبی په اوریدلو کی تساهل کول یا د امام د خطبی په دوران کی خبری کول

د خطبی اوریدل او هغی ته چپ کیناستل موکد دی او د خبرو نه منع راغلی ده نبی علیه السلام فرمایي " إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ: أَنْصِتْ، يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعَوْتَ " **ابن ماجه 1110** کله چی ته خپل ملگری ته د جمعی په ورځ وویای چپ شه او امام خطبه ورکوی نو تا بی ځای خبره وکړه

خپل ملگری ته چپ شه ویل د خطبی په اوریدلو کی خلل دی اگر که لگ ساعت دی او دا د نصیحت کونکی حال دی نو د هغه چا حال به څه وی چی خبری کوی

حافظ ابن حجر فرمایي ((کله چی د نصیحت کونکی خبری ته لغو (بی ځای) ویل شوی ده سره ددی چی هغه په نیکی بانندی حکم کوی نو د هغه چا خبری ته لغو ویل به من باب اولی وی چی ناصح نه وی))

۳ ددویم اذان نه پس اغستل خرڅول

د دویم اذان نه پس اغستل خرڅول حرام دی او بیع به فاسده وی الله تعالی فرمایي

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ} [الجمعة: 9]

ای مومنانو کله چی تاسو ته د جمعی مونځ لپاره اواز وکړی شی تاسو د الله ذکر ته منډی
ووهی او تجارت پریردی

دا د دویم اذان نه پس د تجارت نه منع ده او پدی وخت کی تجارت فاسد دی ځکه نهی د فساد تقاضا
کوی

۴ د اذان نه پس مونځ کول کله چی خطیب مسجد ته داخل شی او دیته د جمعی سنت ویل کیږی

دا مونځ سنت ندی نه نبی علیه السلام ادا کړی دی امام ابن قیم فرمایي

کله چی به بلال د اذان نه فارغ شو نبی علیه السلام به فورا په خطبه شروع وکړه هیڅوک به
نه پاڅیده چی دوه رکعته ادا کړی او صرف یو اذان به کیده دا دلیل دی چی چی د اختر پشان
ده مخکی ترینه سنت نشته دا راجح قول دی او سنت پری دلالت کوی

بیا فرمایي ((کوم کس چی گمان کوی چی کله به بلال د اذان نه فارغ شو نو صحابه به دوه
رکعته کول دا په سنت باندی جاهل انسان دی او دا چی مونځ ذکر کړه چی د جمعی نه مخکی
سنت نشته دا د مالک او امام احمد قول دی او د امام شافعی نه هم یو قول داسی نقل دی))

۵ د خلکو په اوږو بنیې اړول

دا د شایع غلطیانو څخه ده پدی سره مونځ کونکو ته تکلیف رسیږی او په احادیثو کی ترینه منع
راغلی ده د عبدالله بن بسر رضی الله عنه نه روایت دی یو سړی د جمعی په ورځ راغلی چی د خلکو
په اوږو یی بنیې اړولی او نبی علیه السلام خطبه ورکوله نبی علیه السلام وفرمایل

«اجلس، فَقَدْ آذَيْتَ وَأَنْتَ» ابن ماجه 1115

کینه خلکو ته دی تکلیف ورکه او په تاخیر سره هم راغلی یی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

۶ د خطبی اورډول او مونځ لنډول

دا د سنت خلاف عمل دی د خطبی لنډول سنت طریقه ده داسی خطبه ورکول چی نه ډیره اوږده وی نه لنډه (درمیانه) او مونځ اورډول سنت دی عبدالله بن ابی اوفی فرمایي نبي عليه السلام به مونځ اورډوو او خطبه به یی لنډه ورکوله

«إِنَّ طُولَ صَلَاةِ الرَّجُلِ وَقَصْرَ خُطْبَتِهِ مَنَّةٌ مِنْ فَهْرِ الرَّجُلِ، فَأَطِيلُوا الصَّلَاةَ وَأَقْصِرُوا الْخُطْبَ» المسند البزار 1398

د عمار رضی الله عنه نه روایت دی ما د نبي عليه السلام نه اوریدلی دی فرمایل یی د مونځ اورډول او د خطبی لنډول د سپری په فقاہت باندی دلیل دی نو مونځ اورډ کوی او خطبه لنډوی او بعضی بیان د سحر پشان اثر کوی

دی حدیث کی د مونځ په اورډ والی او د خطبی په لنډوالی امر شوی دی نو دی مساله کی د نبي عليه السلام قول او فعل دواړه راجمع شو

۷ په لاس کی د کاڼو یا تسپو سره لوبی کول

دی خخه منع شوی ده پدی کی د کپرو فرش مسواک تسبی گهینته قلم سره لوبی کول هم شامل دی نبي عليه السلام فرمایي

«مَنْ تَوَضَّأَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءِ، ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ فَدَنَا وَأَنْصَتَ وَاسْتَمَعَ، غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ، وَزِيَادَةُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ» ، قَالَ: «وَمَنْ مَسَّ الْحَصَى فَقَدْ لَغَا» مسند احمد 9484

چا چی اودس وکه بیا د جمعی مونځ ته راغلی خطبی ته یی غور ونيو او چپ کیناسته ددوه جمعو مابین کی ټول گناهونه به یی معاف شی سره ددری ورځو د اضافی او چا چی د کاڼو سره لوبی وکړی هغه فضول کار وکه

۸ د جمعی ورځ په روژی نیولو سره خاص کول (په انفرادی طور سره د جمعی په

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

ورخ روژه کیدل

صرف دجمعی د ورخی د روژی نه په ډیرو احادیثو کی منع راغلی ده ابو هریره رضی الله عنه فرمایي
ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دی فرمایل یی

«لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، إِلَّا يَوْمًا قَبْلَهُ أَوْ بَعْدَهُ»

أخرجه مسلم في الصيام باب كراهة صيام يوم الجمعة منفردا رقم 1144

پتاسو کی دی هیخوک د جمع د ورخی روژه نه نیسی مگر که د هغی نه یو ورخی مخکی یا
وروسته روژه ونیسی

عَنْ جُوَيْرِيَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَخَلَ عَلَى جُوَيْرِيَةَ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ وَهِيَ صَائِمَةٌ،
فَقَالَ لَهَا: «أَصُمْتَ أَمْس؟» قَالَتْ: لَا، قَالَ: «تَصُومِينَ غَدًا؟» قَالَتْ: لَا، قَالَ: «فَأَفْطِرِي»

مسند احمد 26755

جویریة بنت حارث فرمایي چی نبی علیه السلام د هغی کور ته راغلی او هغه روژه وه نبی علیه
السلام وفرمایل ایا پرون روژه شوی وی؟ هغی وویل: نه هغه وفرمایل ایا سبا د روژی اراده
لری؟ هغه وویل: نه نو نبی علیه السلام وفرمایل: نو روژه ماته کړه

دی باره کی احادیث بیسماره دی او د نهی حکمت ابن قیم رحمه الله ذکر کړی دی هغه فرمایي

سد ذریعه دادی چی په دین کی هغه څه اضافه کړی شی چی ددین څخه نه وی او دی کی د
یهودو او نصارو سره مشابهت دی ځکه هغوی به بعضی ورخی په عبادت پسی خاص کولی او هر
کله چی د جمعی ورخ په باقی ورخو باندي فضیلت لری نو خلکو به ددی ورخی روژه په پابندی
سره نیولی نو شریعت کی به هغه څه سوا شوی وی چی د هغی څخه نه دی دی وچی نه صرف
د جمعی ورخی د روژی او دشپی د عبادت نه منع شوی ده

د زکات باره کی غلطیانی

۱ زکات نه ورکول یا پخپل وخت کی د هغی په ویستلو کی سستی کول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

دا د منکراتو او سترو گناهونو څخه ده ځکه زکات د اسلام دریم رکن دی او د مال حق دی نو هر مسلمان باندی یی مستحقینو ته ورکول فرض دی په خوبنی سره او د الله رب العزت تقرب به یی مقصود وی الله تعالی د زکات منع کونکو ته سخت وعید ورکړی

فرمایلی یی دی

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرًا لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَّهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ال عمران(180)

گمان دي نکوي هغه کسان چي په هغه مالونو بخل کوي کوم چي الله د خپل فضل نه ورکړي دي چي دغه ددوي لپاره خیر دی بلکي شر دی د قیامت په ورځ به واچولی شي په څټونو ددوي کي هغه چي دوي پري بخل کوي او د الله لپاره د ځمکي او اسمانونو میراث دی الله ستاسو په اعمالو خبردار دی

ابو هريره رضی الله عنه فرمایي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی

«مَا مِنْ صَاحِبٍ ذَهَبٍ وَلَا فِضَّةٍ، لَا يُودِّي مِنْهَا حَقَّهَا، إِلَّا إِذَا كَانَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، صُفِّحَتْ لَهُ صَفَائِحٌ مِنْ نَارٍ، فَأُحْمِي عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ،

صحيح مسلم 24

هيڅ د سرو يا سپينو زرو مالک چي ددی حق زکات نه ورکوي مگر د قیامت په ورځ به د اور وسپنی جوړی کړی شي او دجهنم په اورکي به گرمی کړی شي (ده ته به په هغی سره عذاب ورکړی شي)

يو بل مقام کي الله فرمایي

{وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ،} [التوبة: 35]

کوم خلک چي سره او سپين خزانه کوي او د الله په لاره کي یی نه خرچ کوي دوی ته د سخت عذاب بشارت ورکړه

د نغدو پیسو د زکات د کال تیریدل دی هر کال به مسلمان د خپل مال نه زکات ورکوی کله چی نصاب ته ورسیری دا زکات به مستحق ته ورکوی چی هغه اته د اته کسانو نه یو دی د هیچا لپاره د خپل وخت نه زکات وروسته کول جایز ندی مگر که شرعی عذر یی وی

۲ د زکات د مسایلو په زده کولو بی پرواهی کول دغه رنگه په هغه مالونو جهل چی زکات پکی فرض کیږی او د زکات په وخت باندی ایستلو کی سستی کول

څوک چی مال لری هغه باندی لازمه ده چی د زکات مسایل زده کړی یا د اهل علمو نه پوښتنه وکړی ځکه زکات پده باندی فرض دی او هیڅکله یی د شریعت مطابق نشی ایستلی مگر که احکام یی زده وی چی نصاب څومره دی کوم مال کی زکات وی څومره زکات به اوباسی چا ته به یی ورکوی وغیره او څوک چی ددی احکامو په زده کولو کی تساهل کوی هغه به په ممنوع کار کی واقع کیږی او علم به ورته نه وی یا به د زکات د موخر کولو په وجه گناه کار شی یا به یی غیر مستحق ته ورکړی زکات په مالونو کی فرض دی ادا کول او د فرض په صحیح طریقی سره ویستلو لپاره ددی د احکامو علم لرل ضروری دی

۳ مستحقینو ته د زکات په ورکړه کی تساهل (بی پرواهی)

الله تعالی فرمایي :

{إنما الصدقات للفقراء والمساكين والعاملین علیها والمؤلفة قلوبهم وفي الرقاب والغارمین وفي سبیل الله وابن السبیل فریضة من الله والله علیم حکیم}. [التوبة: 60]

بیشکه زکاتونه د فقیرانو مسکینانو د زکات راټولونکو او هغه کافرو لپاره چی اسلام طرفته یی د زړونو مایله کول مقصد وی او د غلامانو په ازادولو د قرض دارو د الله په لار کی د مسافر لپاره دی دا د الله له طرفه فریضه ده او الله علم او حکمت والا دی

نو دا د زکات اته مصارف دی چا چی په خپل زکات کی تساهل وکه او دی اته کسانو کی یی هیڅ یو ته ورنکړ زکات به یی ونشی او فرض به تری ساقط نه وی

بعضی خلک زکات هر چا ته ورکوی اگر که فقیر نه وی او د غریبانانو او هغه خلکو تلاش نکوی چی

ددی مصارفو څخه دی دا کار د سستی په وجه مخی ته راځی چی جایز ندی

د روژی باره کی واقع غلطیانی

۱ په ژبه باندی د روژی نیت کول

مخکی ذکر شو چی په ژبه باندی نیت کول د نبی علیه السلام عمل نه وو نه د هغه صحابه وو کړی دی او نه تابعینو نه څلورو امامانو نه سلفو دا یو نوی کار دی او بدعت دی د نیت محل زړه دی او نیت د عبادت ارادی ته وایی

په احادیثو کی ثابت ده چی نبی علیه السلام په فرض روژه کی د دشپی نه نیت کول ضروری گرځولی دی ددی معنی داده چی په زړه سره نیت وکړی چی سبا به روژه کیرم حفصه رضی الله عنها فرمایي نبی علیه السلام فرمایلی دی

چا چی د سحر اذان نه مخکی د روژی نیت ونکه نو روژه یی هیڅ حیثیت نلری

نو دی حدیث کی د روژی نیت ذکر دی او د نیت معنی ده په زړه سره اراده کول لکه د تبییت د معنی نه ده ظاهر ده

۲ د چرباناگی په وخت کی د خوراک نه بس کولو کی تساهل کول

لکه بعضی خلک خوراک څښاک تر هغه پوری کوی چی موذن اذان ختم کړی بعضی وخت کی خو لا دومره تساهل کوی چی تر هغه خوراک جاری ساتی چی ټول موذنین اذانونه ختم کړی کوم چی دوی ته نژدی مساجد وی او اواز یی اوری

دا یوه سنگینه غلطی ده دی سره روژه خرابیری

الله تعالی فرمایي خوراک څښاک وکړی تر دی چی سپین تار د تور تار نه جدا شی د سحر په وخت ددی وخت نه مراد د فجر اولنی وخت دی او دا د اذان وخت دی او حتی به غایت باندی دلالت کوی نو کله چی موذن اذان باندی شروع وکړی فوراً روژه بنده ول پکار دی

عایشه رضی الله عنها فرمایي نبی علیه السلام فرمایلی دی

«إِنَّ بَلَالًا يُؤَدِّنُ بَلِيلًا، فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى تَسْمَعُوا تَأْذِينَ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ»،:

ترمذي 203

بیشکه بلال دشیپی اذان کوی نو تاسو خوراک خبناک جاری ساتی تر دی چی ابن ام مکتوم اذان وکری

بل روایت کی دی حکه ابن ام مکتوم د فجر راختو نه پس اذان کوی

دا دلیل دی چی خوراک خبناک به ددویم اذان د شروع کیدو سره سم بنده ولی شی،

لیکن حدیث کی د هغه چا لپاره رخصت راغلی چی لاس کی یی روتی یا اوبه وی او اذان شروع شی نو هغه به خپل حاجت پوری کوی.

۳ په جماعت سره مونخ ادا کولو کی تساهل د هغی نه ویده پاتی کیدل او مونخونه جمع کول

د روژی په میاشت کی دا د سترو منکراتو څخه ده حکه د شهادت د کلمی نه وروسته مونخ د اسلام دویم رکن دی پدی کی تساهل دسره جایز ندی مخکی د مونخ په باب کی په جماعت سره د مونخ باره کی احادیث تیر شو او ددی وجوب او خوب لره ترجیح ورکول په پریخودلو د مونخ جماعت سره او د عذر شرعی نه بغیر ددوه مونخونو جمع کول جایز ندی دا یو منکر دی

هر مسلمان باندی لازمه ده چی خپلو اوقاتو ته ترتیب ورکری او د مونخ اوقات د ټولو نه مقدم کری په ټولو مسلمانانو لازم ده چی دی کار کی د یو بل سره تعاون وکری او یو بل ته نصیحت وکری

الله تعالی فرمایي

{وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى، وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ} [المائدة: 2]،

((د نیکی په کارونو کی د یو بل سره تعاون وکری او په گناه کی د یو بل مدد مه کوی))

۴ خصوصاً د روژی په میاشت کی او نورو وختونو دروغ ویل په دروغ خبره عمل

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

کول

دروغ ویل او هغی باندی عمل کول منکر او حرام کار دی ابو هریره رضی الله عنه فرمایي نبی علیه السلام فرمایلي دی

«مَنْ لَمْ يَدْعَ قَوْلَ [ص:522] الزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ وَالْجَهْلَ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ أَنْ يَدْعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ»
مسند احمد 9839

خوک چی دروغ خبره او دی باندی عمل کول پری نږدی نو دالله هیخ حاجت نشته چی خوراک خښاک پریږدی

او ښکنځل او فحش الفاظ استعمالول بد اخلاقی ده خصوصا د روژه دار لپاره نبی علیه السلام فرمایي

"كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ، الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةٍ ضِعْفٍ إِلَى مَا شَاءَ اللَّهُ، يَقُولُ اللَّهُ: إِلَّا الصَّوْمَ؛ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ، يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي، سنن ابن ماجه 1638

د انسان ټول عملونه د هغه لپاره دی مگر روژه دا زما لپاره ده او زه ددی ثواب ورکوم او روژه ډال دی کله چی یو کس روژه وی نو فاحشی خبری دی نکوی نه دی ښکنځل کوی که چا ورته ښکنځل وکړل یا یی ورسره جنګ وکه نو ودی وایی زه روژه یم زه روژه یم

د ابو هریره رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

چا چی دروغ په دی عمل او جهل پریښود

مسند احمد 9839

په جهل کی فحاشی ښکنځلی غیبت چغل خوری دروغ وغیره د ژبی او اندامونو ټول اعمال داخل دی روژه دار باندی لازمه ده چی د دروغو غیبت جهل او ښکنځلو نه ځان وساتی دغه شان په غیر روژه دار باندی هم لازم ده البته د روژه دار به حق کی ددی حرمت سخت دی ځکه روژه او د روژی میاشت احترام لری

۵ د نظر او غورونو په حرام کی استعمالول

الله تعالی فرمایي

إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا {الإسراء: 36}

بیشکه غورونه سترگی او زړه ددی ټولو نه پوښتنه کیږي

اندامونه یو امانت دی د بنده گانو څخه به دی باره پوښتنه کیږي چی څه کی یی استعمال کړی دی بعضی خلک د فاحشو شیان د کتلو عادت لری یا گانی بجانی اوری لکه د ډمو اوریدل چی فتنی ته دعوت ورکوی یا د نورو گانو اوریدل

ددی نه اجتناب پکار دی خاص طور په رمضان کی

ددی نه په رمضان کی ځان ساتل ډیر ضروری دی ځکه دا د مغفرت او رحمت میاشت ده څومره به ښه وی چی د رمضان په میاشت کی هر مسلمان ددی محرماتو سره تعلقات ختم کړی او ټول خواهشات د الله لپاره پریردی

په حدیث قدسی کی راځی الله فرمایي

زما بنده زما لپاره خوراک څښاک او شهوت پریردی

۶ دروژی په میاشت کی خصوصا او په عامو میاشتو کی عموما د ټنگ ټکور الاتو ته غور نیول

د قران حدیث دلایل د ټنگ ټکور د ټولو اقسامو په تحریم دلالت کوی

الله تعالی فرمایي

{وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ} [لقمان: 6] الآية "

بعضی خلک لهو الحدیث اخلی دی لپاره چی د الله د لاری نه گمراه شی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

ابن مسعود رضی الله عنه فرمائی د لہو الحدیث نہ مراد گانی بجانی دی

او بیشکہ د ٲٲگ ٲکور ٲول الات په لہو الحدیث کی داخل دی چی دالله د لاری نہ خلک اړوی

نبی علیه السلام فرمائی

" لَيْكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ، يَسْتَحِلُّونَ الْحَرَ وَالْحَرِيرَ، وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ، الْبَخَارِي 5590

خامخا زما د امت نہ به بعضی خلک زنا ورینیم شراب او گانی بجانی حلالی گنری

دا د تحریم واضح دلیل دی ځکه استحلال صرف د حرام شی وی او نبی علیه السلام رینیتا ویلی دی
پدی وخت کی امت مسلمہ د ٲٲگ ٲکور الات په کثرت او بی پرواهی سره شروع کړی دی مسلمان
باندی لازم ده چی د قران حدیث تابعداری وکړی او د روژی په میاشت کی دا محرمت پریږدی ځکه
دا د فضیلت میاشت ده

٧ د روژی د احکامو په پیژندلو کی تساهل کول

هر مسلمان باندی د روژی احکام پیژندل ضروری دی لکه د روژی ماتولو او بندولو وخت د مفطراتو
پیژندنه په روژه کی ممنوع شیان د روژی شروط وغیر تر دی چی عبادت یی په صحیح طریقه ادا شی
او د بصیرت سره ددی عبادت د تر سره کولو په وجه ورته اجر میلاو شی

په حج کی غلطیانی

١ د احرام دوه رکعتہ واجب گنرل

ددی په وجوب باندی هیڅ دلیل نشته نبی علیه السلام د فرض مونځ نہ پس احرام ٲرلی وو نو د
فرض مونځ نہ پس احرام اچول سنت د ی

بعضی علماو د احرام ٲرلو نه وروسته او د تلبیه شروع کولو نه مخکی دوه رکعتو ته مستحب ویلی دی
د هغوی ددلایلو څخه دا حدیث دی چی جبریل نبی علیه السلام ته ویلی وو پدی مبارک وادی کی
مونځ وکړه او ووايه عمره په حج کی داخل شوه

دا د احرام په وخت ددوه رکعته ادا کولو لپاره دلیل دی د فرض او نفل قید پکی نشته ځکه حدیث مطلق دی

۲ په احرام کی د ممنوعه کارونو ارتکاب

دا د حج په فریضه کی د سستی کولو مرادف دی

نو د احرام د محظورات زده کول ضروری دی د احرام د محظوراتو نه مراد هغه شیان دی چی د احرام په حالت کی تری منع شوی ده

الله تعالی فرمایي سر و نه مه خړوی تر دی چی د قربانی ځناور خپل ځای ته ورسیری
نبی علیه السلام فرمایي

محرم به پکړی پرتوگ نه اغوندي

النسائي في "المجتبى" 135/5،

دا بعضی محظورات دی باید باقی محظورات هم زده کړی شی او اجتناب تری وکړی شی دی لپاره چی حج صحیح طریقی سره ادا شی او اجر پوری میلاو شی

۳ د زنانه و لپاره د غیر محرم سپرو نه پرده نه کول

په بنځه باندی د پردو سپرو نه په حج او غیر حج کی مخ او ټول بدن پټول لازم دی لیکن که په حج کی غیر محرم سپری مخی ته نه وی نو مخ به ښکاره کوی

عایشه رضی الله عنها فرمایي «كَانَ الرُّكْبَانُ يَمُرُّونَ بِنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مُحْرِمَاتٌ، فَإِذَا حَادُوا بِنَا سَدَلَتْ إِحْدَانًا جِلْبَابِيهَا مِنْ رَأْسِهَا عَلَى وَجْهِهَا فَإِذَا جَاوَزُونَا كَشَفْنَاهُ»

ابوداود 1833

قال الالباني ضعيف

په سورلو باندي سواره خلك به په مونږ. تيريدل مونږ. د نبي عليه السلام سره د احرام په حالت كې وو كله چې به زمونږ. په مخه تيريدل په مونږ. كې به هري يو خپل خادر د سر نه په مخ راواچوو او كله چې به تير شو مخونه به مو ښكاره كړل

اسما بنت ابى بكر رضى الله عنها فرمايې

مونږ. به د سپرو نه مخونه پټول او د احرام په حالت كې به مو سر گمنزولو

۴ د زنانه و لپاره د هغه جامو اغوستل چې د سپرو سره پكې مشابهت وي

ددې نه منع راغلي ده ځكه ښځې ته د سپرو سره په مشابهت نه اختيارولو امر شوى دى په لباس او شكل كې

بعضى زنانه د سپرو پشان لباس اغوندى يا داسې خادرونه پسر كوي سپرې يې په سر كوي

د ښځې لپاره په احرام كې خاص لباس نشته او د تشبه نه مطلقا منع راغلي ده

ابن عباس رضى الله عنهما فرمايې

«لَعْنَةُ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرِّجَالِ بِالنِّسَاءِ، وَلَعْنَةُ الْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ»

سنن ابن ماجه 1904

نبي عليه السلام په هغه سپرو لعنت كړې چې د ښځو سره مشابهت كوي او په هغه ښځو چې سپرو سره ځان مشابه كوي

ابن حجر رحمه الله د بعضى علماو نه نقل كوي چې د تشبه نه مراد په لباس او بعضى صفاتو او حركاتو كې تشبه دى نه د خير په كارونو كې

۵ په مشاعرو كې تصويران ويستل

په مختلفو شعبو كې د خلكو نه سر زد غلطيانى

د قران او حدیث دلایل د تصویر د ټولو اقسامو په حرمت باندی دلالت کوی ځکه دلیل د تصویر ټولو انواعو ته عام دی او هیڅ صورت یی ندی خاص کړی

ابن مسعود رضی الله عنه فرمایي نبي عليه السلام فرمایلي دی

«إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ الْمُصَوَّرُونَ»

مسند ابی یعلی 5107

د قیامت په ورځ به سخت عذاب تصویر ویستونکو لره وی

دی باره کی د ابو هریره ابن عمر احادیث هم وارد دی بلکی د تصویر په حرمت باندی احادیث په کثرت سره وارد دی

او وجه الاستدلال دادی چی لفظ مصورون اسم فاعل دی ال موصوله پری داخل شوی دی نو د تصویر ټولو انواعو ته شامل دی

هیڅ قسم د تصویر مباح ندی کله چی روح پکی وی البته د غیر ذی روح تصویر جایز دی

او د کیمری تصویر دلغت او عرف اعتبار سره د تصویر په مفهوم کی داخل دی نهی ورته شامله ده او د تصویر تحریم د وسایلو تحریم دی نو کوم شی چی سدا للذریعه حرام وی هغه د مصلحت دپاره مباح گرځی دی وجی نه د شناختی کارد وغیره لپاره تصویر ویستل د مصلحت د وجی وی البته زړه کی به یی بد گنړی او راضی به پری نه وی

۶ د کانو دروازو مسح کول او ښکلول یا هغی پسی څه شی راڅوړندول برابره ده که مساجدو دروازی وی که د کعبی دیوالونه وی وغیره

دا ټول بدعات دی او د کانو او مختلفو دروازو مسح کولو کی د کانو او دروازو نه برکت غوښتل مقصد وی او دا شرک دی ځکه د برکت او تبرک نه مراد د نفع او خیر طلب کول دی او دا د کانی او لرگی نه غوښتل جایز ندی

د عقیدې به مسایلو کې د ذات انواط حدیث تیر شو هغه پدې مساله کې واضح دلیل دی او د کعبی د دیوالونو مسح کول جایز ندی صرف د حجر اسود ښکلول یا مسح کول ثابت دی دغه شان د رکن یمانی مسح کول او په سنت کې د ملتزم سره مخ سینه او بدن لگول هم وارد دی نبي علیه السلام دا کار کړی دی

لیکن د کعبی د ټولو دیوالونو ارکانو کپړی مسح کول یا ښکلول بدعت دی سلفو کې نه وو معروف معاویه رضی الله عنه به اول کې د شامی دوه رکنونه هم مسحه کول لیکن بیا د ابن عباس رضی الله عنه قول ته رجوع وکړی معاویه رضی الله عنه وویل

په بیت الله کې هیڅ شی پریخودنکی ندی (یعنی ټولو ارکانو له لاس وروړل پکار دی)
ابن عباس رضی الله عنه وفرمایل بیشکه ستاسو لپاره په رسول الله کې بهترینه نمونه ده
معاویه رضی الله عنه وویل تا رینستیا وویل

همدا رنگه مسلمان لره حدیث طرفته رجوع کول او د ټولو بدعات پریخودل ضروری دی

۷ د عرفه غر ته مخامخ کیدل او دعا کول او هغی ته د عبادت په نیت ختل

د عرفه د غر څه خاص فضیلت نشته نبي علیه السلام د هغی شاته ودریدلی وو او هغه یی د خپل ځان او قبلی ما بین کې گرځولی وو
او فرمایلی یی وو

، ووقف هاهنا وعرفه **کلها موقف** " مسلم ترتیب محمد فؤاد "ص 893".
زه دلته ودریدم لیکن عرفه ټول د ودریدو ځای دی

نو د عرفه غر ته مخامخ کیدل او دعا کول څه فضیلت نلری نه مستحب عمل دی بلکی که ددی التزام وشي او بهتر وگنړلی شی بدعت به وگرځی او په هغی باندی د عبادت او تقرب په نیت ختل بدعت دی نبي علیه السلام ندی کړی نبي علیه السلام غره ته نه وو ختلی بلکی د هغی شاته ودریدلی وو لیکن نن سبا مونږ گورو پدې باندی د خلکو څومر رش جوړ وی چی دا یو بدعت عمل دی او هر بدعت گمراهی ده

۸ د بعضی هغه اثارو زیارت د عبادت به نیت کول چی زیارت یی مشروع ندی لکه د غار حرا وغیره زیارت د ثواب په نیت

دا ټول د بدعاتو څخه دی نبي علیه السلام ددی اثارو زیارت ندی کړی نه د هغه صحابه وو او تابعینو کړی حالانکه هغوی زمونږ نه د خیر په کارونو کی مخکی وو او هغوی د بل چا نه د اتباع لایق او په ټولو خلکو باندی فضیلت لری

د زیارت په وجه د اثارو تعظیم کول شرک ته وسیله ده دی وجی نه عمر رضی الله عنه هغه خلکو ته ویلی وو چی یو ځای کی یی مونځ کوو او ویل یی دی ځای کی نبي علیه السلام مونځ کړی دی بیشکه مخکنی قومونه د پیغمبرانو د اثارو د تابعداری د وجی هلاک شوی وو

۹ دا عقیده لرل چی د زنانه و لپاره په احرام کی غوره لباس سپین دی

دا د عوامو غلط فهمی ده د احرام په حالت کی د ښځی لپاره هر قسم لباس جایز دی مگر نقاب او دس کشی به نه اچوی دی نه علاوه هر شی ورله حلال دی او په لباس کی یو رنگ په بل باندی
افضلیت نلری

(یعنی د احرام په حالت کی)

لیکن د ښځی لباس به د ډول لره ښکاره کونکی نه وی او د هغی د بدن ښایست لره نه ښکاره کوی نه به د هغی د بدن څه حصه پکی ښکاری نه به داسی وی چی متی یا پنډلی یی ښکاره وی

سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَنْهَى النِّسَاءَ فِي الْأَحْرَامِ عَنِ الْقَفَّازِ وَالنَّقَابِ، وَمَا مَسَّ
الْوَرَسُ، وَالزَّعْفَرَانُ مِنَ الثِّيَابِ»

مسنداحمد 4047

د ابن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی نبي علیه السلام زنانه د احرام په حالت کی د دس کشو نقاب او هغه کپرو نه منع کړی چی زعفران پکی لکیدلی وی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

زنانه به په احرام کی داسی لباس نه اچوی چی ډولی رنگونه لری یا د احرام د عاجزی خلاف وی علی رضی الله عنه د فاطمه خواته راغلی ویی کتل چی رنگینی کپری یی اغوستی وی او رانجه یی لگولی ووی نو هغه یی منع کړه

لیکن علی رضی الله عنه ته پته نه وی چی هغه د احرام نه وتلی ده دینه معلومیږی چی د صحابه په نزد بڼخه د رنگینو کپرو د اغوستو نه منع شوی وه

ددی نه علاوه نور هر قسم جامی اغوستلی شی پدی شرط سره چی د غیر محارم نه به مکمل پرده کوی

۱۰ دا عقیده لرل چی د نبی علیه السلام د قبر د زیارت نه بغیر حج نا مکمل دی

په بعضی هیوادونو کی خلکو کی دا غلطه عقیده رایج ده ځکه په اجماع د صحابه تابعینو او د قرون فاضله د ایمه سره د حج په ارکان واجباتو سننو کی د نبی علیه السلام د قبر د زیارت تذکره نشته د حج نه وروسته د نبی علیه السلام د قبر زیارت کولو باره کی ټول وارد احادیث ضعیف دی راتلونکی مسالی کی به یی تفصیل راشی

البته که حاجی اراده لری چی په مسجد نبوی کی مونځ وکړی دا مستحب عمل دی ځکه ډی کی یو مونځ د زرو مونځونو په بدلی کی دی دا په حدیث سره ثابته خبره ده

بیا چی کله مسجد نبوی ته لاړ شی نو په نبی علیه السلام باندی سلام هم اچولی شی او دی باره کی نژدی او لری کس برابر دی سلام به اچوی او ډیر وخت به نه ودیږی بلکی په سلام به کفایت کوی او ځی به همدا عمل نبی علیه السلام ته محبوب دی

۱۱ دلاندینی موضوع احادیثو د صحت نظریه ساتل

۱ چا چی حج وکه او زما زیارت یی ونکړ نو بیشکه ده ماسره بی وفایی وکړه

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

۲ چا چی زما او د ابراهیم علیه السلام د قبر زیارت په کال کی یو ځل وکه نو زما شفاعت ورله واجب شو

۳ کله چی ستاسو کارونه بند شی نو د قبرونو والو پسی ځان کلک کړی

۴ که څوک د کانی باره کی ښه گمان ولری دا به ورته فایده ورکړی

دا ټول دروغ احادیث دی محدثینو تصریح کړی چی دا ټول موضوع دی او هیڅ سند نه لری

۱۲ د طواف وداع نه پس شاته راتلل

دا د بدعاتو څخه ده ځکه نبی علیه السلام او صحابه وو چی کله طواف وداع وکه د هغوی نه ثابت ندی چی دا کار یی کړی وی نو د ځانه ددی کار جوړول بدعت دی

۱۳ د نبی علیه السلام د قبر نه طواف کول

عیاذ بالله دا شرک دی ځکه طواف عبادت دی دا کار کول د نبی علیه السلام د قبر نه د بوت جوړولو مراد دی حال دا چی نبی علیه السلام فرمایلی دی

«اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَائِبَةً،

موطأ الامام مالك 183

ای الله زما د قبر نه بوت مه جوړوه چی عبادت یی کیری

او په تحقیق سره الله د هغه د قبر حفاظت کړی او دعا یی قبوله کړی ده د هغه قبر ته څوک نشی ورتلی

نو خلکو د نبی علیه السلام کور او حجره د بیت الله په څیر گرځولی دی طواف ترینه کوی او دا شرک دی

حالانکه د بیت الله نه علاوه د بل ځای نه طواف کول مشروع ندی

۱۴ په مزدلفه او منی کی په شپه تیروولو کی تساهل کول

د اختر په شپه په مزدلفه کی شپه تیروول او په منی کی شپه تیروول د حج د واجباتو څخه دی

الله تعالی فرمایی

کله چی تاسو د عرفات نه راواپس شی نو د مشعر حرام سره الله یاد کړی

دا د وجوب دلیل دی ځکه نبی علیه السلام په خپل عمل سره ددی ایت تفسیر او وضاحت کړی دی په مزدلفه کی یی شپه تیره کړی وه تر دی چی هلته یی د سحر مونځ اده که او رڼا کی یی ادا که لیکن کوم خلک چی معذور دی لکه بوډا گان یا ضعفا هغوی لپاره د مزدلفی نه د نیمی شپه نه وروسته د تگ اجازت شته

عایشه رضی الله عنها فرمایی سوده یوه بوډی بنځه وه د نبی علیه السلام نه یی د مزدلفی څخه په شپه کی د تلو اجازت وغوښته نبی علیه السلام ورته اجازت ورکړ

ابن عباس رضی الله عنهما فرمایی زه په هغه کسانو کی وم چی نبی علیه السلام د مزدلفه په شپه د نورو خلکو نه مخکی لیرلی وو

اسما رضی الله عنها فرمایی نبی علیه السلام زنانه و ته اجازت کړی وو (چی د شپه د مزدلفی نه لاری شی)

دا عام دی معذورو او غیر معذورو زنانه و ته شامل دی

د شپه اکثره حصه په مزدلفه کی پاتی کیدل کافی دی د اکثری حصی نه مراد دادی چی شپه نیمه شی او لگ وخت تیر شی

دا د اکثر و علماو قول دی

د منی په ورځو کی په منی کی شپه تیروول واجب دی مگر د عذر والاو لپاره رخصت دی چی مکه یا بل ځای کی دا شپه تیری کړی لکه د حاجیانو ته اوبه ورکونکی یا نور خلک چی د حاجیانو خدمت کوی

یا نور چی ددوی پشان وی

ابن عباس رضی اللہ عنہ فرمائی «**اسْتَأْذَنَ الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يَبِيتَ بِمَكَّةَ، أَيَّامَ مِنِّي، مِنْ أَجْلِ سِقَايَتِهِ، فَأَذِنَ لَهُ**»
ابن ماجه 3065

عباس رضی اللہ عنہ د نبی علیہ السلام نه اجازت وغوڻوتو چي د مني په شپو کي په مکه کي پاتي شي ځکه حاجيانو ته يي اوبه ورکولي نو نبی علیہ السلام ورته اجازت ورکړ

په غير واجب شي کي اجازت غوښتلو ته ضرورت نه وي نو د اجازت غوښتل د وجوب دليل دی

د وجوب دليل د الله دا قول هم دی

{وَأذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ} (6) الآیة (203) من سورة البقرة.

دالله ذکر په معلومو ورځو کي وکړي

او د نبی علیہ السلام په مني کي شپي تيرول ددی ايت تفسير او وضاحت دی او د وجوب دليل دی

د وجوب يو دليل دا هم دی

" رَخَّصَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِرِعَاءِ الْإِبِلِ فِي الْبَيْتُوتَةِ، ابن ماجه 3037

چي نبی علیہ السلام د اوبښانو څرونکو ته رخصت ورکړي وو چي په مني کي شپي نه تيروي

۱۵ په مزدلفه او مني کي دشپي د ضرورت نه بغير شوگير کول

دا د سنت مخالف عمل دی ځکه نبی علیہ السلام چي کله مزدلفي ته راغلي هلته يي د ماښام او ماښوسن مونځ په يو اذان او دوه اقامته سره جمع کړل ددواړو ما بين کي يي هيڅ سنت ادا نکړل

بيا ويده شو تر دی چي سحر شو

حَتَّى أَتَى الْمُزْدَلِفَةَ فَصَلَّى بِهَا الْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ **بِأَذَانٍ وَإِقَامَتَيْنِ**، ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى إِذَا طَلَعَ الْفَجْرُ، صَلَّى الْفَجْرَ، سنن الدرامي 1892

همدارنگه د هغه عادت مبارکه د شوگیر نه کول وو مگر د حاجت د وجی لکه د علم یا مصلحت په خبرو شوگیر کول

۱۶ دا عقیده لرل چی دگهینتی یا خپرو اغوستل کومو کی چی تارونه وی په شرعی طور سره نارواه دی

پدی وجه چی دی کی د منع سبب گنډل دی

دا غلطه خبره ده ځکه د محرم د مخیط اغوستلو نه منع شوی دی د مخیط نه مراد هغه کپره ده چی د بدن د اندام مطابق گنډل شوی وی لکه قمیص پرتوگ

سلفو د مخیط لفظ د نبی علیه السلام ددی قول د توضیح او تشریح لپاره ذکر کړی دی

«لَا يَلْبَسُ الْمُحْرِمُ الْقَمِيصَ وَلَا الْعِمَامَةَ وَلَا الْبُرْنُسَ وَلَا السَّرَاوِيلَ»

أخرجه مسلم في الحج باب ما يباح للمحرم بحج أو عمرة . رقم 1177

محرم به قمیص پکړی قراقولی او پرتوگ نه اغوندی

نو د محرم لپاره د خپرو اغوستل جایز دی هر څنگه چی وی البته دگهینتی نه اغوستلو کی احتیاط دی ځکه ابن عمر رضی الله عنه فرمایلی دی

حَانِ پسی څه شی مه تره

(په احرام کی)

۱۷ په حج کی د ټنگ ټکور الات استعمالول

د ټنگ ټکور د الاتو استعمال جایز ندی ددی د حرمت دلایل د روژو د احکامو په اخیر کی ذکر شول

۱۸ د وخت نه مخکی د جمرات ویشتل

د وخت نه مخکی جمرات ویشتل کفایت نکوی بلکی دوباره یی په خپل وخت کی راگرځول ضروری دی د رمی وخت د اختر ټوله ورځ او نیمه شپه ده د هغه چا لپاره چی د مزدلفه نه دشپی راغلی وی او د منی ورځو کی د زوال نه پس هم ویشتل کیږی

ابن عمر رضی الله عنه فرمایي

«**كُنَّا نَتَحَيَّنُ فَإِذَا زَالَتِ الشَّمْسُ رَمَيْنَا**»

صحیح البخاری 1746

مونږ به وخت اندازه کوو کله چی به نمر زایل شو جمرات به مو ویشتل

جابر رضی الله عنه فرمایي

«**كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَرْمِي يَوْمَ النَّحْرِ ضَحَى، وَأَمَّا بَعْدَ ذَلِكَ، فَبَعْدَ زَوَالِ**

الشَّمْسِ»: سنن الترمذی 894

نبی علیه السلام د اختر په ورځ د چاشت په وخت کی رمی کږی ده او ددی نه پس (د منی په ورځو کی) یی د نمر د زوال نه پس

۱۹ د رمی نه مخکی د کانو وینځل

غلط کار دی ځکه کانی خو نجس نه وی او طهارت ورله شرط ندی نبی علیه السلام کانی ویشتل دی او وینځلی یی نه وو په نبی علیه السلام کی د تابعدای بڼه نمونه ده

موفق رحمه الله فرمایي

د امام احمد خڅه نقل دی چی دا مستحب ندی د نبی علیه السلام نه ثبوت نلری او همدا صحیح قول دی

دا قول د عطا مالک او ډیرو علماو دی ځکه نبی علیه السلام په اوښه سور وو او کانی یی راوغستل نه یی ووینځل او نه یی د وینځلو چاته حکم وکږ

نه دپته ضرورت شته ځکه که په نجس کانی هم رمی وکږی کفایت کوی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

۲۰ د حجر اسود په خواه کی د زنانه سپرو سره اختلاط (یو بل له دیکی ورکول)

ښځه عورت دی هغی باندی لازم ده چی دی نه ځان وساتی او هغی شی کی دی گډون نه کوی چی ددی په گناه گاریدو یا د حج او فرایضو د اجر د کمی باعث گرځی چی هغه د سپرو سره ټیل او زنانه و ته کتل دی

د حجر اسود ښکلول واجب ندی دی وچی نه چا چی په اسانی سره ښکلول وکولی شو بغیرد ټیل نه نو ښه ده که نه وی نو د ټیل او دیکو ضرورت نشته

نبی علیه السلام عمر رضی الله عنه ته ویلی وو

«يَا عُمَرُ إِنَّكَ رَجُلٌ قَوِيٌّ لَا تُزَاحِمُ عَلَيَّ الْحَجَرَ،» السنن المأثورة " (510)

ای عمر ته یو قوی سپری یی په حجر اسود باندی ټیل مه جوړوه

نو یو بل له زحمت ورکول شرعا منع دی

كَانَتْ عَائِشَةُ تَطُوفُ حَجِزَةَ مِنَ الرِّجَالِ لَا تُخَالِطُهُمْ، فَقَالَتْ امْرَأَةٌ مَعَهَا: **انْطَلِقِي بِنَا يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ نَسْتَلِمُ فَجَذَبَتْهَا وَقَالَتْ: «انْطَلِقِي عَنكَ»** وَأَبَتْ أَنْ تَسْتَلِمَ، مصنف عبدالرزاق 9018

عایشی رضی الله عنها به یواځی طواف کوو د سپرو سره به نه یو ځای کیده یوی زنانه ورته وویل و ای ام المومنین رآه چی حجر اسود سره لاس ولکوو هغی په غصه کی وویل ته لاړه شه زه نه ځم

۲۱ د ضرورت نه بغیر په رمی وغیره کی بل څوک نایب گرځول

د زنانه و او بوډا گانو لپاره د نایب مقررولو کی څه حرج نشته ځکه په رمی کی زحمت (رش) او تکلیف وی البته که رش او تکلیف نه وو بیا رخصت نشته (خپله به رمی کوی)

ډیرو علماو فتوی ورکړی چی په نفلی حج کی د رمی لپاره څوک نایب مقررول مطلقا جایز دی که خپله قدرت لری او کنه

۲۲ دا عقیده لرل چی د جمراتو د ویشتلو په های کی شیطان دی

دا غلطه نظریه ده ځکه پدی دری ځایونو کی زمونږ نبی ابراهیم علیه السلام ته شیطان رابنکاره شوی وو نو دا د عبادت ځایونه دی په رمی او ذکر سره ددی پخواه کی عبادت کولی شی نه دا چی د هری جمری سره شیطان ولاړ وی

۲۳ د ماښام نمر ډوبیدو نه مخکی د عرفه نه وتل او د نیمی شپی نه مخکی د مزدلفه نه تلل

په عرفه کی د ماښام مونځ پوری پاتی کیدل واجب دی نبی علیه السلام تر هغه پوری پاتی شوی وو چی د نمر زیروالی ختم شو او نمر غایب شو نو په عرفه کی دومره وخت پاتی کیدل لازم دی نبی علیه السلام فرمایي

څوک چی د نمر ډوبیدو نه مخکی ووت هغه باندي دم لازم دی

دغه رنگه په مزدلفه کی شپه تیروول واجب دی نبی علیه السلام شپه تیره کړی وه البته کمزورو او زنانه و ته یی رخصت ورکړی وو (چی د نیمی شپی نه پس لاړ شی)

دی وجی نه څوک چی د نیمی شپی پوری په مزدلفه کی پاتی نشو نو واجب یی پریخوده دم پری لازم شو ځکه دا د حج د مناسکو څخه ده نبی علیه السلام دی باره کی فرمایلی دی **«خُذُوا عَنِّي مَنَاسِكَكُمْ، مسند احمد (3548)»**

زما نه د حج کارونه زده کړی

۲۴ د عرفه په میدان کی د هغه چا روژه نیول چی دلته موجود دی

نبی علیه السلام د عرفه د ورځی روژه په عرفه کی نده نیولی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

ميمونه رضی الله عنها فرمایي

، أَنَّ النَّاسَ، **شَكُّوا فِي صِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمَ عَرَفَةَ**، فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ بِحِلَابٍ وَهُوَ **وَاقِفٌ بِالْمَوْقِفِ فَشَرِبَ مِنْهُ وَالنَّاسُ يَنْتَظِرُونَ**

أخرجه مسلم في الصيام باب استحباب الفطر للحاج يوم عرفة رقم 1124

خلکو د عرفه په ورځ د نبی علیه السلام په روژه کی شک وکړ نو دی نبی علیه السلام ته په لوخی کی پی ولیږل او هغه په میدان د عرفه کی ولاړ وو نو نبی علیه السلام هغه وڅکښل خلکو ورته کتل

۲۵ مزدلفه ته د راتلو سره سم د رمی لپاره کانی راتولول

د نبی علیه السلام طریقه دا وه چی د اختر په ورځ په سحر وخت کی به یی کانی راجمع کول ابن عباس رضی الله عنهما فرمایي

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: **غَدَاةُ الْعَقَبَةِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ «الْقُطُ لِي حَصِي»** ابن ماجه **3029**

نبی علیه السلام ماته د اختر په سحر وویل هغه په اوښ باندی سور وو راشه زما لپاره کانی راتول کړه

په تجارت کی د شریعت مخالف کارونه

۱ د هغه شی خرڅول چی دا یی مالک نه وی نه د مالک له طرفه ده ته وکالت ورکړی شوی وی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

حکیم بن حزام رضی الله عنه فرمایی

قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ الرَّجُلُ يَسْأَلُنِي الْبَيْعَ وَلَيْسَ عِنْدِي، أَفَأَبِيعُهُ؟ قَالَ: «لَا تَبِعْ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ»
سنن ابن ماجه 2187

زه نبي عليه السلام ته راغلم او ومي ويل ما ته يو کس راخي د هغه څه د اخستلو مطالبه رانه کوي چي ما سره في الحال نه وي ايا زه د بازار څخه دا شي راغستي شم او هغه باندي يي خرڅولي شم؟ نبي عليه السلام وفرمايل هغه څه مه خرڅوه چي تا سره نه وي اهل علم فرمايي د ما ليس عندک معني داده چي د څه چي ته مالک نه يي

يو بل روايت کي دي نبي عليه السلام فرمايي

«لَا يَحِلُّ سَلْفٌ وَبَيْعٌ، وَلَا شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ، وَلَا رِبْحٌ مَا لَمْ يَضْمَنْ، وَلَا بَيْعٌ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ» مسند
احمد 6671

قرض او بيع جمع کول حلال ندي نه په يو تجارت کي دوه شرطونه او نه د هغه څه گټه چي ضمانت يي ده باندي نه وي او نه د هغه څه خرڅول چي تا سره نه وي

۲ نا معلوم شي اغستل خرڅول

مثلا يو کس هغه څه خرڅوي چي اغستونکي نه وي ليدلي نه ورله شکل صورت پيژني

نو د مبيعي د نامعلوم والي په وجه بيع باطل ده

د تجارت مختلف صورتونه دي چي د جهالت په وجه د هغي نه منع شوي ده

لکه د تقسيم نه مخکي د غنيمت خرڅول بيع ملامسه او منابذه بيع حصات او هغه تجارت چي د هوکه پکي وي د حيوان په گيډه د بچي خرڅول په اوبو کي د ماهي خرڅول وغيره

ددې ټولو نه په حديث کي منع راغلي ده

دا د مجهول والي د وجي نه يا د جهالت عيني د وجي يا د وصفي

نو دا قسم مجهول د بيع اقسام او داسي نور چي د زماني په ترقي سره مخي ته راځي ټول ممنوع دي او نه يي د فساد تقاضا کوي لهذا عقد به فاسد وي

۳ د یو شی خرڅول او د هغی د عیب نه بیانول

دا دهوکه ده نبی علیه السلام فرمایي

مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنَّا.

سنن الترمذي 1315

چا چی دهوکه وکړه زمونږ نه ندي

د مبيعی د عیب پټول حرام دی نبی علیه السلام فرمایي مسلمان د مسلمان ورور دی د هېڅ مسلمان لپاره جایز ندي چی خپل ورور باندی څه شی خرڅ کړی هغی کی عیب وی او خبری تری نه کړی

۴ د نوو سرو په بدل کی زاړه سره زرڅول

دا په ربوی مالونو کی زیادت دی چی سود دی ځکه په سرو او سپینو زر د یو بل سره بدلول په دوه صورتونو کی جایز دی چی لاس په لاس وی (قرض پکی نه وی) یو بل سره مقدار کی برابر وی (زیادت پکی نه وی)

برابره ده که نقدی وی یا جوړ کړی شوی سره زر د جوړولو څه اثر نه وی

نبی علیه السلام فرمایي سره زر د سرو په بدل کی مه اخلی مگر د یو بل سره په مقدار او وزن کی برابر

یو بل روایت کی دی سره زر د سرو په بدل کی او سپین د سپین په بدل کی مه خرڅوی مگر په وزن کی برابر لاس په لاس

نو څوک چی د نوی سرو د اغستلو اراده لری او ده سره زاړه پراته وی نو دا زاړه دی پخپل قیمت خرڅ کړی او پدغه پیسو دی د بل ځای نه سره زر واخلي برابره ده کی جوړ کړی شوی اخلی او که تانبه

۵ په یوی سودا کی دوه سوداګانی کول

ددی قسم بیع نه منع راغلی ده نبی علیه السلام فرمایي چا چی په یوه سودا کی دوه سوداګانی وکړی نو د هغه لپاره به کم قیمت وی یا به سود وی

بل حدیث کی دی نبی عیله السلام په یوه سودا کی ددوه سوداگانو څخه منع کړی ده

ددی معنی ابن قیم رحمه الله بیان کړی ده هغه فرمایي

ددی تفسیر دادی چی بایع ووایی دا شی په لس روپی نغدو واخله او زه به یی بیرته تا نه په شل په قرضو واخلم

دا بعینه د عینه تجارت دی او همدا تفسیر د حدیث مطابق دی

که دده مقصد د نقدو پیسو په قرضو سره بدلول وی نو دا صرف د راس المال (همدغه لس روپو) مستحق دی او همدا کم قیمت دی که اخلی یی نو کم قیمت به اخلی که اکثر قیمت یی واغسته (چی شل روپی دی) نو سود یی وکه

او حدیث ددی تفسیر نه علاوه د بل تفسیر احتمال نلری

۶ د حرام شیانو تجارت لکه نشی موادو او د هغه مجلو خرڅول چی د زنانه وو په تصویرانو مشتملی وی فاحش فلمونه او په حرام کی مستعمل الات خرڅول یا هغه کتابونه چی د عشق خبری پکی وی

ددی مذکوره شیانو د تحریم فتوی علماو ورکړی ده ځکه د مجلو او فلمونو وغیره فتنه ټولو ته معلومه ده او تحریم یی په هر چا واضح شوی دی

الله تعالی فرمایي ای نبی خپلو بیبیانو لوریانو او د مومنانو زنانه و ته ووایه چی په خپلو ځانونو باندی څادر راچوی

او ځکه چی دا شیان د فحاشی دعوت ورکوی

الله تعالی فرمایي بیشکه کوم کسان چی د ایمان والاو په مابین کی فحاشی خپروی ددوی لپاه په دنیا او اخرت کی سخت عذاب دی او الله په هغه څه پوهیږی چی تاسو تری جاهل یی

نبی علیه السلام فرمایي بنځه عورت دی کله چی د کور نه ووځی شیطان یی د خلکو په سترگو کی اوچته اوچته کوی

کله چی د بنځی د کور نه وتل فتنه ده (نو د کفارو او نورو زنانه وو ددی فتنه اچونکو تصویران به

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

څه حال وی

او کله چی ددی تحریم په قران حدیث او اجماع سره ثابت شو نو ددی محرمانو پیسی اغستل هم حرام دی ځکه نبی علیه السلام فرمایي کله چی الله یو شی حرام کړی د هغی پیسی هم حراموی

یو بل حدیث کی راځی

د حرام شی د پیسی خوړونکی سود او حرام خوری

۷ دگانو او فلمونو کیستی خرڅول کوم چی د زنانه وو په تصویرانو فاسدو افکارو او فواحشو مشتمل وی

په ۶ مساله کی ددی تفصیل او حرمت تیر شو

۸ بیع النجش ددی نه مراد د په یو شی کی د رغبت نه بغیر دی هغی په قیمت کی اضافه کول

(لکه یو کس راشی چی زه فلانی شی خرڅوم هغه د دکاندار سره په سودا کولو بوخت وی پدیکي یو کس وواپی زه به درنه په دومره پیسو واخلم قیمت ورته ډیر کړی چی سودا پری خرابه شی)

دا کار حرام دی ابن عمر رضی الله عنهما فرمایي نبی علیه السلام د نجش نه منع کړی

۹ د بل مسلمان د سودا دپاسه سودا کول

یعنی یو کس هغه چا ته وواپی چی څه شی یی په لس ریاله خرڅ کړی وی مثلاً زه به دنه په دولس ریاله واخلم یا یو کس د بایع نه څه شی په اته ریاله اغستی وی بل ورته وواپی زه به په شپږ درکړم

دا کار حرام دی ځکه د دشمنی او حسد سبب گرځی

نبی علیه السلام فرمایي یو کس دی د خپل ورور د سودا دپاسه سودا نکوی

۱۰ تجارت کی دھوکہ او تدلیس کول

دھوکہ کول حرام دی نبی علیه السلام فرمایی چاچی مونبر سره دھوکہ وکړه هغه زمونږ نه ندی بل لفظ کی دی ندی زمونږ نه هغه څوک چی دھوکہ کوی دغه رنگه تدلیس هم منع دی نبی علیه السلام فرمایی د اوبنانو او گډو بیزو غولانځه مه تری (پدی نیت چی پی پکی جمع شی او غټه ښکاری) او دا هم یو قسم دھوکہ ده د تدلیس معنی داده چی کوم شی چی د خرڅ اراده یی لری هغه وقتی طور لپاره ښایسته کړی چی عیب یی پټ وی او خرڅه شی

۱۱ د سودا خرڅولو په وجه دروغ قسمونه خوړل

په تجارت کی د قسم خوړل د تجارت برکت ختموی نبی علیه السلام فرمایی دروغ قسم سودا خرڅوی خو کسب تباه کوی

الله تعالی فرمایی

کوم کسان چی دالله په عهد او خپلو قسمونو باندی لگ قیمت اخلی ددوی لپاره په اخت کی څه برخه نشته نه به د قیامت په ورځ الله ددوی سره خبری وکړی او نه به ورته د رحمت په نظر وگوری نه به یی پاک کړی او ددوی لپاره به سخت عذاب وی

نبی علیه السلام فرمایی

دری کسان دی د قیامت په ورځ به ورته الله د رحمت په نظر نه گوری نه به یی پاک کړی او ددوی لپاره به دردناک عذاب وی

بیا نبی علیه السلام دا ایت دری ځله ولوسته

ما وویل (ابو هریره) دوی خو ډیر تاوانیان دی دا څوک دی ای د الله رسول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

هغه وفرمايل

د گيتو څخه پرتوگ بنکته کونکي احسان کونکي او هغه کس چي په دروغ قسم سره خپله سودا
خرڅوي

دي باره کي ډير احاديث دي چي دروغ قسمونه حرام دي او د تجارت برکت ختموي

۱۲ د تجارت د احکامو په زده کولو کي تساهل نه کار اغستل

ډير مسلمان د احکامو په زده کولو کي سستي کوي ددي د نه پيژندل د حرام مال د خوړلو د باطل
تجارت د انعقاد او د حرام مال د حاصلول باعث گرځي

د ټولو تاجرانو لپاره لازم ده چي د تجارت احکام زده کړي تر دي چي په دنيا او اخرت کي کاميابه شي
دي وجي نه يو روايت کي راځي عمر رضی الله عنه به په بازار کي گرځيده او بعضي تاجران به يي په
دره وهل او ويل به يي په بازار کي به هغه سپري سودا خرڅوي چي د دين علم لري که نه وي نو سود
به وځوري

د سپرو مابین کي شایع غلطیانی

۱. په لباس او وینستو لنډولو کي د کفارو سره مشابهت

د کفارو سره په لباس شکل او عام بدن کي مشابهت منع دي نبي عليه السلام فرمايي چا چي د کوم
قوم سره مشابهت اختيار کړ هغه ددوي څخه شو
نبي عليه السلام د کفارو د لباس نه منع کړي ده

عبدالله بن عمرو بن العاص فرمائی نبی علیہ السلام ما باندی دوه زیږی جامی ولیدلی نو ویی فرمایل دا د کفارو جامی دی لهدا مه یی اغونده

دا دلیل دی چی د کفارو د خاص لباس اغوستل حرام دی

دغه شان په وینستانو کی هم مشابہت منع دی نبی علیہ السلام د ینستو په رازوړندولو کی د کفارو مخالفت کړی دی

پدی کی د کفارو مشابہت د نبی علیہ السلام پدی عام قول کی داخل دی چا چی د کوم قوم سره مشابہت اختیار که هغه به ددوی څخه شی

علما فرمایي دا حدیث د کفارو سره په هغه شیانو کی د مشابہت د تحریم تقاضا کوی چی هغوی پوری خاص دی

دغه رنگه د مشرکانو مشابہت مقصود دی او امر پری شوی دی

۲. په پوټبال باندي مشغولیدل او د فرض مونځونو خیال نه ساتل

دا د ایمان په کمزوری یا نشوالی دلالت کوی الله تعالی فرمایي

وروسته به څه خلک راشی مونځونه به ضایع کړی او خواهشاتو پسی به روان شی زر ده چی دوی جهنم ته داخل شی

چونکه مونځ د دین مهم رکن دی نو په هر خواهش او لوبه باندي یی مخکی کول فرض دی په خپل وخت کی به قایمولی شی

ځکه الله تعالی هغه کسانو ته وعید ورکړی چی د مونځ نه غافل دی او د هغوی په نزد د مونځ د عظمت دکمی په وجه یی هیر کړی دی

الله فرمایي هلاکت دی هغه مونځ کونکو لره چی د خپلو مونځونو څخه غافل دی

دی وجی نه هر مسلمان باندي لازم دی چی اذان واوری نو مونځ ته دی حاضر شی او په لوبو تجارت کی دی ځان نه مشغولوی

۳ د حرام (گانو) اوریدل د فاحش فلمونو کتل او د گنده مجلو او اخبارونو لوستل

۴. د تنگو او نرو جامو اغوستل د بریتونو غټول او د گیری خړول

۵ باهر ملکونو ته د فحاشی په نیت سفر کول

۶. د موسیقی الات استعمالول

ددی ټولو شیانو تفصیل ددی نه ویره ورکول او ددی په تحریم باندی دلایل مخکی بیان شو
الله دی په هغه کس رحم وکړی چی سلامتی تلاش کړی گناهونه پریږدی او فرایض ادا کړی

لوستل کتل اوریدل او د اوریدو او لیدو افات (تباهی)

۱. د هغه مجلاتو کتابونو اخباراتو لوستل چی د فحاشی ترغیب ورکوی د اسلام مخالف وی او اخلاق خرابوی

۲ د هغه فلمونو عشقی ډرامو کتل چی د بدو اخلاقو دعوت ورکوی او د عشق محبت په زړه کی اچوی

۳. د کرکتونو او نورو لوبو په کتلو وخت ضایع کول چی هیڅ فایده پکی نشته

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

۴. د گانو او موسیقي اوریدل

ددی څلورو شیانو نه منع د شریعت د نصوصو څخه معلومه ده مخکې ددی باره کی تفصیلی دلایل ذکر شو

الله تعالی فرمایی ان السمع .

نو د هغه تصویرانو کتل چی د سپر ی عورت پکی ښکاره وی لکه بعضی لوبو کی یا د ښځو عورت پکی ښکاره وی لکه فلمونه دا ټول منع دی

اجتناب تری ضروری دی دغه رنگه موسیقي هم ده چی ددی د تحریم باره کی دلایل مخکې ذکر شو همدارنگه هغه کتابونو چی لوستلو کی یی هیڅ فایده نشته مسلمان باندی لازمه ده چی پری ږدی ځکه پدی کی یی ددین حفاظت اجر او د گناه نه بچاو دی

که د لوبو کتل د مونځ یا بل واجب شرعی نه انسان مشغوله کوی دا به حرام وی او که د مونځ وغیره نه انسان نه مشغوله کوی نه پکی شرعی ممانعت وی بیا یی هم پریخودل اولی (بهتر) دی ځکه پدوی (لوبو کونکو) کی اکثره ډله بازی یو بل ناخوښ گنډل د غیر الله سره محبت او د جاهلیت رواجونه وی

۵. د امر بالمعروف او نهی عن المنکر په کارونو کی سستی (بی پرواهی کول)

په نیکی حکم او د بدی نه منع کول په هر مسلمان باندی د وس مطابق فرض دی ځکه ددی په وجه دی امت ته غوره والی میلاو شوی دی الله فرمایی تاسو بهترین امت یی د خلکو لپاره راویستل شوی یی په نیکی به حکم کوی د بدی نه به منع کوی او په الله به ایمان راوړی

پدی کار خیر کی سستی کول هر گز جایز نده بلکی ددی پریخودل د الله د لعنت غصی او د عذاب نازلیدو سبب دی الله تعالی فرمایی

د بني اسرائيلو په کافرانو باندې د داود او عیسی په ژبه لعنت کړې شوی دی ځکه دوی نافرمانی او د حد نه تجاوز کوو دوی به د بدی نه یو بل نه منع کول ډیر بد کار چی دوی به کوو

امت اسلامیه به خیر ته دعوت ورکوی په نیکی به امر کوی د نیکی نه مراد هر هغه کار چی الله پری حکم کړی یا شریعت خوښ گنړلی وی او په نیکی حکم نه کول د بدی نه منع نه کول د دعا د نه قبلیدو سبب دی همدا وجه ده چی دی زمانه کی خلک دعاگانې کوی او قبلیری نه چی دا یو لوی مصیبت دی ځکه مونږ د الله څخه یو سیکنډ هم نشو بی پرواه کیدلی نبی علیه السلام فرمایي خامخا تاسو به په نیکی حکم کوی د بدی نه به منع کوی یا به الله په تاسو باندی د خپل طرفه عذاب راولیری بیا به دعا کوی او الله به یی نه قبلوی

چا ته چی په نیکی حکم وکړی شی د بدی څخه منع کړی شی هغه باندی لازم ده چی د الله او رسول د حکم تابعداری وکړی او باید پوهه شی چی کوم کس ورته په نیکی حکم کوی ده لپاره خیر او نجات غواړی ده ته نصیحت کوی او دده لپاره نیکی او ددرجاتو بلندی غواړی نو باید د هغه خبره په احترام سره قبوله کړی الله به ده ته بخشش وکړی او د گناهونو څخه به یی پاک کړی

په سفر کی غلطیانی

۱. د چکر یا هغه څه لپاره سفر کول چی د واجباتو ضایع کیدل او د محرماتو ارتکاب پکی وی

دا د ښکاره منکراتو او واضح محرماتو څخه دی ځکه هغه هیوادونو ته سفر کول چی شرک فسق د محرماتو استحلال پکی وی د ضرورت نه بغیر جایز ندی خصوصا د هغه چا لپاره چی دین داره او ښکاره موحد وی

بیا د گناه سفر چی واجبات ادا کول او ددین ښکاره کول پکی ممکن نه وی ددی د حلال والی فتوی هیڅ عالم نده ورکړی لیکن دا مصیبت دی وخت کی عام دی کامیاب هغه څوک دی چی الله یی وساتی

۲. د کفارو سره محبت او د هغوی سره په افعالو او اقوالو کی مشابهت اختیارول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

الله تعالی فرمایی ته به هیخ قوم مونده نکړی چی په الله او اخرت باندی ایمان لری چی د الله او د رسول دشمنانو سره محبت کوی اگر که کافر ددوی پلاران ..هم وی

دی وجی نه د کفارو محبت او دوستی د ایمان منافی دی دی سره یا ټول ایمان ختمیږی یا یی کمال ته نقصان رسی نو ددوی سره بغض دشمنی او قطع تعلقی پکار ده ځکه د الله شریعت او ددین دد دشمنانو سره هغه څوک مینه نه کوی چی الله او رسول سره محبت لری

امام ابن قیم څه ښه خبره کړی ده

اتحب اعدا الحبيب وتدعى حبا له ما ذاك في امکان

ایا ته د نبی ددشمنانو د محبت باوجود د نبی د محبت دعوی کوی دا چیرته کیدای شی

د کفارو سره په اقوالو او افعالو کی مشابهت اختیارولو باره کی تفصیل مخکی تیر شو چی دا حرام کار دی

۳. د کافرو په ملکونو کی د دعوت پریخودل او د اسلام او د هغی د محاسنو اظهار نکول

د کافرو ملک ته سفر کول پدی شرط مباح دی چی هلته به ددین اظهار کولی شی نو څوک چی پدی قادر نه وی هغه له سفر جایز ندی مسلمان د دین په کمال په دعوت سره دایمان په زیادت او په هر ځای کی د اسلام په اظهار مکلف دی خصوصا د کفارو په ملک کی

همدا د نبی علیه السلام او صحابه وو طریقه وه د کفارو ملک ته چی به لاړ هلته به یی اسلام ته دعوت ورکوی نو ددوی په وجه الله خلکو ته نفع ورکړه الله دی ددوی نه راضی شی زه هم تری راضی یم

۴. په باهر ملک کی بد اخلاق اختیارول دی لپاره چی د مسلمانانو نوم بدنام شی

مسلمان باید یوه نمونه وی ددین او امت محافظ وی او ددی کار په وجه کیدای شی ډیر خلک چی د اسلام اراده لری ددین نه واوړی ځکه چی مسلمانان پخپله په دین عمل نکوی

۵. د مسلمانو ښځو د پردی لحاظ نه ساتل او د ډول او سینکار ښکاره کول خصوصا کله چی د کافرو ملک ته لاری شی

مخکی د پردی د ستر د وجوب او د ټول بدن د پټولو دلایل ذکر شو او همدا چی مونږ یی اوږو په حقیقت کی واقع دی چی بعضی مسلمانانی زنانه د کفارو ملک ته د رسیدو سره سم پرده پریږدی چی سبب یی په زړه کی د ایمان کمی، د د حجاب باره کی د الله او رسول د حکم نافرمانی ده

حالانکه د الله عبادت او اطاعت په هر ځای کی پکار دی باید مسلمان سړی او ښځی دی د الله تابعداری په ټولو ملکونو کی وکړی الله تعالی فرمایي

بیشکه الله تاسو لره څارونکی دی

کومه ښځه چی د اور نه نجات او د قبر عذاب نه حفاظت غواړی هغه دی د الله اطاعت او د هغه د فرایضو پابندی وکړی

او د بی پردگی نه دی ځان وساتی ځکه د مخ یا پڼدی ښکاره کول په قبر او د قیامت په ورځ د عذاب سبب گرځی

د کومی زنانه چی د جنت د حصول خواهش وی هغه دی د الله د احکامو تابعداری او د پردی پابندی وکړی ځکه جنت او د الله رضا هغه زنانه وو ته حاصله ده چی تابعداری او پاکي دی

او د گناه گارو کثرت دی تا په دهوکه کی وانچوی څه نیک خلک همیشه کم وی الله فرمایي که په ځمکه کی د ډیرو خلکو تابعداری وکړی د الله د لاری نه به دی گمراه کړی

او د هغه سره ایمان رانورپه مگر لگو خلکو

صله رحمی

۱. د خپلوانو زیارت نه کول (د هغوی کور ته نه تلل)

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

دا د صله رحمی کټ کول دی (چي د خپلوانو يو بل کره تگ لاره نه وي)

مسلمان ته په صله رحمی حکم شوی دی

نبی علیه السلام فرمایي څوک چي په الله او اخرت باندی ایمان لری نو خپلوی دی قایمه کړی

د خپلوی د قایمولو ثواب اجر په رزق کی پراخی او د اثراتو باقی پاتی کیدل دی

نبی علیه السلام فرمایي څوک چي غواړی په رزق کی یی پراخی راشی او اثر یی باقی پاتی شی نو صله

رحمی دی وپالی

او د صله رحمی نه پالل د تعلق قطع کول دی الله تعالی فرمایي ایا تاسو گمان کوی که تاسو وگرځی

نو په ځمکه کی به فساد کوی او خپلوی به کټ کوی همدا خلک دی چي الله پری لعنت کړی دی دوی

یې کاڼه کړی دی او سترگی یی ورله ړندی کړی دی

د عایشه رضی الله عنها څخه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي خپلوی د عرش سره تړل شوی

ده هغه وایی چا چي زه وپاللم الله دی وپالی او چا چي زه کټ کړم الله دی کټ کړی

همدا دلایل دخپلولو د قایمولو د ترغیب او د دی د کټ کولو د ترهیب لپاره کافی دی

۲. د معمولی سبب د وجی د خپلوانو سره قطع تعلقی (خفکان) او د هغوی

پریخودل

بغیر د سبب شرعی نه د خپلوانو پریخودل جایز ندی بلکی خپلوی قایمول واجب دی اگر که خپلوان

ستا ذات ته ضرر رسوی ځکه اصلی خپلوی قایمونکی هغه دی چي د خپلوانی د ورانی باوجود ورسره

ده روغه کوی عبدالله بن عمرو بن العاص رضی الله عنه فرمایي

" لَيْسَ الْوَأَصِلُ بِالْمُكَافِئِ، وَلَكِنَّ الْوَأَصِلَ مَنْ إِذَا قُطِعَتْ رَحْمُهُ وَصَلَّهَا " (مسند احمد 6785)

خپلوی قایمونکی هغه ندی چي په بدل کی خپلوی قایموی بلکی هغه دی چي که ده سره بل

څوک تعلق کټ کوی دا یی ورسره قایموی

او ابو هريره رضی الله عنه فرمایي

أَتَى رَجُلٌ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِي قَرَابَةً أَصْلُهُمْ وَيَقْطَعُونَ، وَأَحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسَيِّئُونَ إِلَيَّ، وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ، قَالَ: «لَيْتَن كَانَ كَمَا تَقُولُ كَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَّ، وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ» **الادب المفرد 52**
[قال الشيخ الألباني]:

صحیح

چی نبی علیه السلام ته یو سپری وویل ای د الله رسول زما خپلوان دی زه ورسره خپلوی پالم خو هغوی یی نه پالی زه ورسره احسان کوم خو هغوی راسره بد کوی زه یی خیال ساتم هغوی هیخ خیال راباندي نکوی

نبی علیه السلام وفرمایل که ته په خپله خبره کی ریشتیني یی نو دالله له طرفه به ستا سره همیشه یو مددگار وی تر خو چی ته په همدی حال قایم یی

۳. د خپلوانو تپوس نه کول هغوی سره رابطه نه ساتل اگر که د موبایل رابطه وی کله چی زیارت یی ممکن نه وی

۴. د غریبانو خپلوان پرواه نکول د هغوی سره مالی مدد پریخودل

الله تعالی فرمایي

{وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةَ أَنْ يُؤْتُوا أَوْلِي الْقُرْبَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ} [النور: 22]

پتاسو کی دی مالداره قسم نکوی چی خپلوانو مسکینانو او د الله په لاره کی هجرت کونکو ته مال ورکړی او بخښنه او معافی دی وکړی ایا تاسو دا نه خوښوی چی الله تاسو ته معافی وکړی بیشکه الله غفور رحیم دی

د سلمان بن عامر رضی الله عنه خخه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

" **الصدقة على المسكين صدقة، وعلى ذي القرباة اثنتان: صدقة وصلة** "

شروع وکړه په هغه چا چې ستا عيال دی مور ستا پلار خور ستا ورور بيا قریبی رشته دار
د نبی علیه السلام ددی قول مطلب چې مور ستا یعنی مور باندی مال خرچ کړه...

واده (نکاح)

۱. د ښځی په انتخاب کی بی پرواهی کول

که څوک د واده اراده لری باید د دینداری ښځی انتخاب وکړی چې ددین په کارونو کی ورسره مدد
کوی او پدی باندی نبی علیه السلام امر کړی دی هغه فرمایي

«تُنكِحُ الْمَرْأَةَ لِأَرْبَعٍ لِمَالِهَا وَلِحَسَابِهَا وَلِجَمَالِهَا وَلِدِينِهَا فَأَظْفَرُ بِذَاتِ الدِّينِ تَرَبَّتْ يَدَاكَ» صحیح
البخاري 5090

ښځه د څلور صفاتو په وجه په نکاح اغستلی شی د مال دوجی د حسب د وجی د ښایست د
وجی د دین د وجی پس په دین داره ځان کامیاب کړه (نکاح ورسره وکړه) لاس به دی په
خاورو خړ شی (کامیاب به شی)

۲. کوم هلک چې د نکاح اراده لری هغه د جینی لیدو ته نه پریخودل

د هلک لپاره مستحب دی چې (د ښځی د کولو نه مخکی) د ښځی مخ او لاسونو ته وگوری
چې په کی او هغه څه کی فکر وکړی چې په نکاح باعث وی نبی علیه السلام هغه چا ته فرمایلی وو
چې د نکاح اراده یی لرله هغی ته وگوره
نبی علیه السلام فرمایي

"إذا خطب أحدكم امرأة فلا جناح عليه أن ينظر إليها إذا كان إنما ينظر إليها لحطبتة وإن كانت لا
تعلم"

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

أحمد "424 /5"

کله چی یو کس د ښځی کولو اراده وکړی نو څه باک نشته چی ورته وگوری که د نکاح کولو اراده یی لرله اگر که ښځی ته پته نه وی (کله چی ورته گوری)

البته سپری لپاره جایز ندی چی هغه زنانه ته وگوری چی د نکاح اراده ورسره نه لری او نه به ورته په خلوت کی گوری هغه وخت کی ورته کتلی شی چی هغی ته پته نه وی یا ورته پته وی او خپل اهل ورسره ناست وی

البته بعضی خلک خپلی لورگانی د نکاح په بهانه خلکو ته ښایی چی دا کار د غیرت والا کس نشی کولی

حالانکه ښځی ته کتل د هغه چا لپاره جایز دی چی په ریښتیا هغه د واده اراده لری او یا د عقد نه پس

۳. د سبق ویلو په بهانه واده وروسته کول

دا د شرع مخالفت دی ځکه مسلمان ته د ځان او شرمگاه په حفاظت باندی امر شوی دی په وخت باندی د واده فایده داده چی دی سره د بدن او ذهن د صحت او د نفس د راحت حفاظت کیږی نبی علیه السلام فرمایلی دی

«يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ، وَأَحْسَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ، فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وَجَاءٌ»
سنن ابن ماجه 1845

ای د ځوانانو جماعت څوک چی تاسو کی د واده کولو استطاعت لری واده دی وکړی ځکه پدی سره د نظر او شرمگاه حفاظت کیږی او څوک چی وس نلری هغه دی روژی نیسی ځکه روژی دده لپاره ډال دی

پدی وجه د سپری یا ښځی له طرفه د سبق په بهانه د واده وروسته کول یو عجیب کار دی چی د غربیانو له طرفه په مونږ کی رایج شوی دی او امت اسلامیة دا قسم راوج نلری

نو کله چی یو ځوان د واده خرچی برداشت کولی شی او عاقل وی چی د ښځی سره په ښه طریقه زندگی

تیرولی شی هغه لپاره واده کول مستحب دی او کله پری واجبیری دغه رنگه زنانه هم او په وخت سره واده کول دښخی او سړی دواړو لپاره دوايي ده چی پدی زمانه کی ډیر اهمیت لری

۴. په مهر کی دومره زیادت کول چی د وس نه باهر وی

اصل خبره داده چی د مهر څه حد په شریعت کی مقرر ندی لیکن په مهر کی زیادت کول د نبی علیه السلام د طریقی مخالفت دی او دا د واده نه د وروسته کیدو سبب دی نو باید ددی دروازه بنده کړی شی او د جینی سرپرست له په مهر کی کمی کول او د خپلو لورگانو لپاره نیک خاوند لتول ضروری دی

نبی علیه السلام خپلو بیبیانو ته ۱۲ نیم اوقیه مهر ورکړی وو

عمر رضی الله عنه فر مایلی دی

" لَا تَغَالُوا صَدَاقَ النِّسَاءِ، فَإِنَّهَا لَوْ كَانَتْ مَكْرَمَةً فِي الدُّنْيَا، أَوْ تَقْوَىٰ عِنْدَ اللَّهِ، كَانَ أَوْلَاكُمْ وَأَحَقُّكُمْ بِهَا مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مَا أَصْدَقَ امْرَأَةً مِنْ نِسَائِهِ، وَلَا أَصْدَقَتِ امْرَأَةٌ مِنْ بَنَاتِهِ أَكْثَرَ مِنْ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ أُوقِيَةً، سنن ابن ماجه 1887

خبردار په مهرونو کی زیادت مه کوی ځکه که چیرته دا په دنیا کی د عزت سبب وی نو نبی علیه السلام به کړی وی نبی علیه السلام خپلی هیڅ بیبی یا لور لپاره د دولس اوقیه نه ډیر مهر ندی مقرر کړی

۵. د نورو زنانه و په شرکت د یوی ښخی د خپل خاوند سره یو ځای وظیفه کول

دا ددوه وجوهاتو په وجه منع ده

۱ پدی کی د کفارو سره مشابهت دی ځکه ښځه او خاوند په یو ځای کی کار کوی چی پدی کی د ښخی ملگری په دوی سلام کوی (او یو بل سره گپ شپ لگوی) همدا شان د سړی ملگری هم دوی سره ملاقات کوی

۲ د سړی پردو زنانه و ته کتل پدی حال کی چی هغوی ډول او سینگار کړی وی او خپلی متی او مخونه یی ښکاره کړی وی حالانکه دا حرام کار دی او که چیرته ددی فعل باره کی مونږ اوریدلی نه وی یا خلکو مشاهده کړی نه وی نو مونږ به ددی تصدیق نه وی کړی چی د توحید او غیرت والا مسلمانان هم دا کار کوی

۶. د واده د شپې د ادابو لحاظ نکول

۷. په طعام کی اسراف کول

۸. په ولیمه کی اسراف کول

مخکی د اسراف څخه د منع دلایل ذکر شو لکه الله فرمایي اسراف مه کوی ځکه الله د اسراف کونکو سره مینه نکوی

انس رضی الله عنه فرمایي

«مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَوْلَمَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ نِسَائِهِ مَا أَوْلَمَ عَلَى زَيْنَبَ، فَإِنَّهُ ذَبَحَ شَاةً»

سنن ابن ماجه 1908

نبی علیه السلام په خپله هیڅ بیبي باندی دومره ولیمه نده کړی څومره چی یی زینب باندی کړی وه په هغی یی یوبیزه ولیمه کړی وه

نو سنت طریقه میانه روی او دومره طعام تیارول دی چی کفایت کوی او د اسراف نه بغیر د خلکو اکرام کول او په میانه روی کی ټول خیر دی

۹. د واده په مراسمو کی د روپو شیندل ددی په وجه د الله د نومونو سپکاوی

کیري چی پدی روپو باندی لیکلی شوی وی

د الله د نومونو ایاتونو احترام مطلوب دی که په درهم باندی وی یا نورو پاڼو باندی الله تعالی فرمایي

وَمَنْ يُعْظِمُ حُرْمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ { [الحج: 27]

او څوک چی د الله د محارمو احترام کوی دا دده لپاره دده د رب په نزد غوره کار دی

او یو بل مقام کی فرمایي

{ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظِمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ} [الحج: 32]

څوک چی د الله د شعایرو احترام کوی نو دا د زړونو د تقوی نښه ده

۱۰. په واده کې د ډمانو سپرو او بنځو حاضرول او د هغه کیستو غبرول چې گاني

بجاني پکي وي

دا کار حرام دی د ټنگ ټکور استعمال هیڅکله جایز ندی د قران حدیث او اقوالو د صحابه نه ددی په تحریم باندی دلایل مخکی ذکر شو

البته د زنانه و لپاره د واده په شپه د چمبی وهل د هغه لوبو سره جایز دی چی فحش خبری پکي نه وی

او د الله په شرع کی د حرام شیانو نه کفایت موجود دی

بیا همدا ډمان ددی کار په عوض کی حرام مال اخلی او څوک چی دوی له مال ورکوی هغه په حرام کی پیسی خرچ کوی دا پیس کله د زرگونو په مقدار کی وی نو دا ټول ممنوع کارونه دی الله دی پدی عمل کی واقع خلکو ته هدایت کړی

۱۱ د بنځی لپاره د لاوډ سپیکر استعمال

بنځی ته په اواز بنکته کولو حکم شوی دی حتی په عباداتو کی نو په نورو شیانو کی خو به خامخا اواز بنکته کوی

نو د بنځی لپاره د لاوډ سپیکر استعمال قطعاً جایز ندی

۱۲. د واده په مراسمو کې د زنانه وو وغیره تصویران ویستل

د تصویر ټول اقسام منع دی خصوصاً د زنانه وو تصویر ځکه سپری ددوی تصویران کوری او دا تجربه شوی امر دی او اکثر اوقاتو کی د زنانه و تصویران خپاره شی او سپرو ته ورسیری چی پدی سره د هغوی عزت پامال شی او د پلارانو او کورنی عزت یی تس نس شی

د تصویر نه د منع دلایل مخکی ذکر شو او هر کله چی بنځه عورت دی نو د هغی تصویر په سختی سره منع دی

۱۳ - هغه څوک رټل چی د یوی بنځی نه زیاتی یی کړی وی

دا یو مصیبت دی چی د اسلام دشمنانو ترویج کړی دی ځکه د ډیرو ودونو حکم شریعت کړی دی او د شریعت حکم به په سر سترگو قبول وی دی وچی نه هغه چاته بد رد ویل چی د یوی بنځی نه ډیری یی کړی وی د جاهل او هغه چا څخه صارډیری چی خواهش پرستو خلکو ورله په زړه کی شبهات اچولی وی

الله تعالی فرمایي {وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً [النساء: 3]}

نکاح وکړی څومره چی ستاسو خوښه وی د زنانه وو څخه دوه دری څلوی که تاسو د عدل قایمولو نه ویریدلی نو بیا یوه وکړی

او نبی علیه السلام د یوی نه ډیری بنځی کړی دی دغه رنگه صحابه کرامو

نو ډیر بنځی کول مباح او جایز عمل دی او د هغه چا په حق کی مستحب دی چی یوه بنځه ورله کافی نه وی او د بلی د کولی رغبت لری

د ژبی غلطیانی

۱. په غیبت او چغل خوری کی تساهل کول

او د مسلمانانو په اخلاقو یا شکلونو پسی مسخره کول

دا ټول حرام کارونه دی هیڅ مسلمان له دی ته متوجه کیدل پکار دی الله تعالی فرمایي

ای مومنانو یو قوم دی بل پسی مسخره نکوی کیدای شی هغوی ددوی نه غوره وی نه دی بعضی زنانه په نورو پسی مسخری کوی کیدای شی هغوی ددوی نه غوره وی یو بل باندي عیبونه مه لکوی نه بد القاب استعمالوی

بل ایت کی الله فرمائی

بعضی پتاسی کی دی د بعضو نورو غیبت نکوی ایا پتاسو کی یو تن خوبه گنری چی دورو غوبسه
په مرینه و خوری یقینا تاسو دا بد گنری

دا د غیبت نه د نفرت کولو تاکید دی

د چغل خوری باره کی نبی علیه السلام فرمائی چغل خور سړی جنت ته نشی داخلیدی

ابن عباس رضی الله عنهما فرمائی نبی علیه السلام په دوه قبرونو باندی تیر شو او ویی فرمایل
دوی ته عذاب میلاویږی د کومی غتی گناه په وجه ورته نه میلاویږی بلکی دی یو به چغل
خوری کوله...

نو چغل خوری حرامه ده او دکبایرو خخه ده

نمام (چغل خور) هغه چا ته ویل کیږی چی د یو کس خبره واوری او نورو ته یی نقل کړی دی لپاره
چی دواړو مابین کی جنگ واچوی

یا هغه څو ک چی د ځانه دروغ خبری جوړوی دی لپاره چی د دوستانو مابین کی دشمنی واچوی

او په الله قران رسول پسی مسخری کول کفر دی

الله تعالی فرمائی که ته ددوی نه پوښتنه وکړی نو خامخا دوی به وواپی مونږ خو مسخری او
لوبی کولی ته ورته وواپه ایا په الله ایاتونو او د هغه په رسولانو پسی تاسو ټوقی کولی عذرونه مه
پیش کوی تاسو د ایمان نه پس کافر شوی یی

په ټولو مسلمانانو باندی د مسلمانانو د اخلاقو ددین او د نبی د سنتو محبت فرض دی او دا د ایمان
دلیل دی او په دین پسی ټوقی کول کفر دی والعیاذبالله

۲. بنکنځلی بد رد او لعن طعن کول

ددی ټولو نه منع راغلی ده دا د مومنانو صفات ندی عبدالله بن مسعود رضی الله عنه فرمایي نبي عليه السلام فرمایلي دی مومن به طعن کونکی لعنت ویونکی نه وی نه به فاحش او بد رد وایی نبي عليه السلام فرمایي د قیامت په ورځ به لعنت ویونکی خلک نه شفاعت کولی شی نه د چا باره کی گواهی

دغه رنگه بدی ردی ویل ددی ټول اقسام حرام دی نبي عليه السلام فرمایي هر مسلمان په بل مسلمان باندی حرام دی د هغه وینه مال او عزت

بل روایت کی دی مسلمان ته بنکنځلی کول فسق دی

جابر بن سلیم فرمایي نبي عليه السلام ماته فرمایلي وو هیچا ته بنکنځل مه کوه

هغه فرمایي ددی نه پس ما نه ازاد مسلمان ته بنکنځل کړی دی نه غلام نه اونس او نه گډی بیزی ته

۳. ځان مال او بچو ته بنسیری کول

ددی څخه منع راغلی ده کوم مسلمان چی پدی عادی وی باید ترک یی کړی جابر بن عبدالله رضی الله عنهما فرمایي

نبي عليه السلام فرمایلي دی

ځان ته بنسیری مه کوی مه خپلو اولادو او خادمانو ته مه خپلو مالونه ته

هیڅ داسی ساعت نشته چی د الله نه پکی څه وغوښتی شی او هغه یی قبول نکړی

الله تعالی فرمایي که چیرته الله تعالی خلکو ته شر په جلدی ورکولی لکه څنگه چی دوی خیر په جلدی سره غواړی نو ددوی نیټه به پوره کړی شوی وی

۴. ورځو مياشتو او کلونو ته بد رد ويل

ابو هريره رضی الله عنه نه روايت دی نبي عليه السلام فرمایي " قَالَ اللَّهُ: يُؤْذِنِي ابْنُ آدَمَ، يَسْبُ الدَّهْرَ، وَأَنَا الدَّهْرُ، بِيَدِي الْأَمْرُ، أَقْلَبُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ "

مسند احمد 7245

الله تعالی فرمایلی دی انسان ماته تکلیف راکوی ځکه هغه زمانی ته بد رد وایی او زه زمانه یم ورځ او شپه اړوم راپروم

یو بل روايت کی راځی نبي عليه السلام فرمایي

هیڅوک دی پتاسو کی دا نه وایی ای د زمانی خيبتہ ځکه الله تعالی زمانه ده

د الله دا قول چی زه زمانه یم شپه او ورځ اړوم راپروم ددی معنی داده چی په زمانه کی چی کوم خیر او شر جاری وی دا الله په اراده تدبیر علم او حکمت سره وی دی کی الله سره هیڅوک شریک نشته الله چی څه وغواړی کیری او څه چی وغواړی نه کیری

دی وجی نه پدواړو حالاتو کی د الله تعریف او حمد پکار دی په هغه ښه گمان کول او هغه ته توبه او انابت کول ضروری امر دی

کلونو ته سخت ويل یا ورځو ته سپیری ويل زمانی ته د بدرد ويلو څخه ندی لکه الله تعالی فرمایي بیا به ددی نه پس وه سخت کلونه راشی

بل ځای کی فرمایي په هغه ورځ چی سپیره او سخته وه

ځکه دا صفت د خلکو په وجه شوی دی یعنی په هغوی باندی به دا کلونه سخت وی او دا ورځ به په هغوی سپیره وی

او داسی نور البته د ورځ یا کال هیڅ اختیار نه وی اختیار خو ټول د الله په لاس کی دی

۵. د الله مخلوقاتو ته بد رد ويل هغوی باندی لعنت ويل لیکن دا هغه مخلوقاتو پسی خاص دی چی قران حدیث کی یی بدی او لعنت نه وی راغلی

ددی نه منع راغلی ده نبي عليه السلام جابر رضی الله عنه ته فرمایلی وو هیچا ته بد رد مه وایه

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

نو دا عموم دی ټول مخلوقات پکښې داخل دی

همدا وجه ده چی جابر رضی الله عنه ددی نه د عموم فایده اغستی وه او فرمایلی یی وو ددی نه پس ما ازاد غلام اوبن او بیزی ته بد رد ندی ویلی

بل حدیث کی دی نبی علیه السلام یو سفر کی روان وو پدیکښی یو کس خپلی اوبنی باندي لعنت ووايه نبی علیه السلام وفرمایل د اوبنی والا کس څه شو؟ یو کس وویل زه یم نبی علیه السلام وفرمایل اوبن دی وروسته کړه بیشکه ستا ښیری قبولی شوی

د نبی علیه السلام نه ثابته ده چی هغه د بانگی هوا او مرغانو ته د بد رد ویلو نه منع کړی ده دا دلیل دی چی منع عام ده هر شی ته شامل ده د کوم چی شریعت کی بدی او لعنت وارد نه وی

۶. صحابه و او تابعینو ته ښکنځلی کول

صحابه باره کی رد بدل ویل کفر دی ځکه الله ددوی صفت بیان کړی دی الله فرمایي

محمد د الله رسول دی او کوم کسان چی دده ملگری دی په کافرانو باندي سخت او خپل مابین کی رحم دل دی ته به وینی دوی رکوع او سجده کی د الله فضل او رضا به لټوی د سجدی د اثر د وجی به ددوی په مخونو کی ښانی وی

نبی علیه السلام فرمایي زما صحابه وو ته بد رد مه وایی قسم په هغه ذات چی زما لاس د هغه په لاس کی دی که تاسو کی یو تن د احد دغره په مقدار سره زر د الله په لاره کی خرچ کړی د هغوی د یو مد یا نیم مقدار ته به ونه رسیږی

نو چا چی صحابه وو ته بد رد وویل هغه د الله دا صفت رد کړ او د قران د صریح ایت انکار یی وکړ او همدا کفر صریح دی

البته تابعینو ته بد رد ویل حرام او کبیره گناه ده لیکن کله د کفر درجی ته هم رسیږی ځکه دوی د صحابه و نه پس غوره خلک دی نبی علیه السلام ددوی د فضیلت گواهی ورکړی ده هغه فرمایلی دی بهترین خلک زما په زمانه کی دی بیا هغه چی دی پسی دی با هغه چی هغوی پسی دی

۷. علماو ته ښکنځل کول او هغوی پسی مسخری کول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

دی کی هیخ شک نشته چی دوی ته بد رد ویل حرام او کبیره گناه ده لیکن کله به د کفر درجی ته رسیری کله چی دوی ته بد رد ویل ددین او ددوی په دین باندی د تمسک د وجی نه وو الله تعالی فرمایي بیشکه د الله په بنده گانو کی علما د الله نه ډیر ویریری

او فرمایي ووايه ایا برابر دی هغه کسان چی علم لری او کوم چی علم نلری

فرمایي الله گواهی ورکوی چی هیخ لایق د عبادت نشته مگر الله دی او ملایکی او اهل علم هم (گواهی ورکوی) دوی په عدل ولاړ دی نشته لایق د عبادت مگر الله دی او هغه د عزت حکمت والا ذات دی

نو کوم خلک چی الله تعالی په ځان او پریشته پسی په گواهی کی پیوست کړی دی د هغوی اکرام او احترام پکار دی

او دوی ته بد رد ویونکی ددوی په شان کی سپکاوی کوی که چیرته دا کار د هغوی د اسلام د وجی نه وی نو دا ارتداد او کفر دی که چیرته دا کس جاهل نه وو

الله تعالی فرمایي

قل ابالله

په مختلفو مناسباتو او مراسمو کی غلطیانی

۱. په ولیمو کی اسراف د خوراکی شیانو په گنده ځایونو کی غورځول او په ولیمو کی یو بل باندی فخر کول

۲. په مختلفو الاتو سره د گانو بجانو اوریدل

۳. د مختلفو حرامو مراسمو قایمول لکه د میلاد اخترونه د مور ځوی او ماشوم د

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

پیدایش میلاد او دغه رنگه نور ماتمونه وغیره

۴. پدی مراسمو کی د سرو او بنخو شرکت او سرو مخکی د بنخی ډول سینگار

ددی منکراتو او غلطیانو تفصیل او د حرمت دلایل ددی رساله په مختلفو مقاماتو کی تیر شو دا ټول کارونه نن صبا په کثرت سره موجود دی الله تعالی دی مسلمانان ددی قسم گناهونو څخه وساتی او د خپل دین بصیرت دی ورنصیب کړی او د توبه توفیق دی ورکړی

۵. په هغه لوخی کی خوراک څښاک کول چی د سرو یا سپینو زرو نه جوړ وی

پدی لوخو کی خوراک څښاک حرام دی حذیفه رضی الله عنه فرمایي نبی علیه السلام فرمایلي دی د سرو او د سپینو زرو په لوخی کی څښاک مه کوی نه ددی په کاسو کی خوراک کوی د ام سلمه رضی الله عنها څخه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي څوک چی د سرو یا سپینو زرو په لوخو کی څښاک وکړ هغه په خپله خپته کی د جهنم اور اچوی دا احادیث د سرو او سپینو په لوخو کی د خوراک څښاک په حرمت باندی دلیل دی دغه رنگه هر لوخی چی سره یا سپین زر پکښن استعمال شوی وی په لوخو کی کاسه چمچ گلاس او هر هغه شی داخل دی چی د خوراک څښاک لپاره استعمالیږی

۶. د هغه اخبارو وغیره د خوراک او څښاک لپاره استعمالول چی د الله یا رسول

نوم پکښن لیکلی شوی وی

دا د هغه منکرانو څخه دی چی نن سبا شایع او منتشر دی او خلک یی پرواه نکوی حالانکه مسلمان به د الله د حرमतو او شعایرو احترام کوی الله تعالی فرمایي دی وجی نه کوم اخبارات چی د الله په نوم یا د قران په آیاتونو مشتمل وی د هغی احترام تعظیم او د سپکاوی نه یی حفاظت لازمی دی ځکه د الله د آیاتونو او نومونو احترام ضروری دی

نو پدی اخباراتو کی د ډوډی وغیره خوراکنونو په رانغنبتلو سره ددی سپکاوی کیری چی هر گز جایز ندی

په لباس کی غلطیانی

اول

د سرو لباس

۱. د کپری یا پرتوگ رانگل یعنی د غوزانو نه یی بنکته کول

ددی څخه منع راغلی ده لیکن نن سبا خلک په کثرت سره دا کار کوی او د گناه ویره ورسره نه وی نبی علیه السلام فرمایي کومه جامه چی د غوزانو نه بنکته شی هغه به په اور کی وی

البته که د پیڅو بنکته کول د تکبر په وجه وی نو دا خو بیا غټه گناه ده دی وجی نه سزا یی داده چی د قیامت په ورځ به ورته الله نه گوی (هغه کس ته چی پیڅی بنکته کوی)

نبی علیه السلام فرمایي د قیامت په ورځ به الله هغه کس ته د رحمت په نظر نه گوری چی خپلی جامی د تکبر د وجی رانگی

د مسلم په روایت کی دی چا چی خپله جامه رانگله چی پدی سره یی تکبر مقصد وو نو الله به ورته د قیامت په ورځ د رحمت په نظر ونه گوری

نو د پیڅو بنکته کول حرام دی خصوصا کله چی تکبر مقصد وی بیا خو یی سزا نوره هم زیاته ده

د مغیره بن شعبه رضی الله عنه نه روایت دی ما نبی علیه السلام ولیده چی د سفیان بن ابی سهیل باندی یی لاس ایخی وو او فرمایل یی ای سفیان خپل پرتوگ د گیتو څخه مه بنکته کوه ځکه الله د جامی رانگونکی سره محبت نکوی

۲-د تنگو او نرو جامو اغوستل

که چیرته عورت پکښې ښکاره کيږي یا د بدن د خاص اندام مقدار نو دداسې کپړو نه اغوستل فرض دی

الله تعالی فرمایي

ای د ادم بچیانو بیشکه مونږ ستاسو لپاره داسې لباس نازل کړی دی چې ستاسو ستر پټوی

البته که عورت پکښې نه ښکاریده یا د خاص اندام مقدار ترینه نه معلومیده نو اغوستلو کی یی څه باک نشته اگر که تنگی وی

مگر که د کفارو یا د زنانو و د کپړو سره پکښې مشابهت وی

۳- هغه کپړی اغوستل چې د زنانو و د لباس مشابه وی

دا قسم جامی اغوستل حرام دی نبي علیه السلام په هغه سړو لعنت کړی چې د ښځو سره مشابهت کوی او په هغه ښځو چې د سړو سره مشابهت کوی

علما فرمایي د تشبه ..

د ابو هريره رضی الله عنه نه روایت دی نبي علیه السلام په هغه سړی باندي لعنت کړی چې د ښځو پشان جامی اغوندي او په هغه ښځه چې د سړی پشان جامی اغوندي

۴- د شهرت لباس اغوستل

ددی نه مراد هغه جامی او لباس دی چې د مسلمانانو مابین کی غیر معروف وی یا ددی په وجه سړی ته اشاری کيږي کله چې یی واغوندي ځکه دا ډیر د فخر جامی وی

یا ډیری خیرنی کپړی چې اغوستونکی په هغی سره مشهوریږي حالانکه د ښه لباس د اغوستلو قدرت لری

نبی علیه السلام فرمایی چا چی د شهرت جامی واغوستلی الله به هغه ته د ذلت جامی ورواغوندى

امام شوکانی فرمایی دا حدیث د شهرت د لباس د اغوستلو په تحریم باندی دلالت کوی لیکن دا په قیمتی لباس پسی خاص ندی بلکی دا هغه چاته هم شامل دی چی یو کس د غربیانانو جامی واغوندى دی لپاره چی خلک یی وینی او تعجب وکړی چی دا هم غریب شوی دی

ابن رسلان رحمه الله فرمایی

کله چی پدی جامو سره په خلکو کی شهرت مقصود وی نو د قیمتی او غیر قیمتی لباس هیخ فرق نشته نه ددی چی ددی کس لباس د خلکو د لباس موافق وی یا مخالف ځکه د تحریم علت شهرت دی

۵. داسی جامی اغوستل چی ستر لره نه پتوی لکه د پوتبال وغیره لوبو لوبو لپاره چی کوم لباس اغوستی کیږی چی پندی نه پتوی او بیا هغی کی د خلکو مخی ته وتل

د نامه نه تر زنگون پوری حصه د سپری عورت دی او وروپونه د عورت حصه ده مسلمان ته حکم شوی دی چی د خپل عورت حفاظت وکړی مگر د بښخی او وینزی نه

د بهز بن حکیم نه روایت دی هغه د خپل پلار نه هغه د خپل پلار نه روایت کوی ما وویل ای د الله رسول صلی الله علیه وسلم زمونږ. عورتونه بعضی مونږ. بښکاره کوو او بعضی پتوو نبی علیه السلام وفرمایی د خپل عورت حفاظت وکړه مگر د خپلی بښخی او وینزی نه

ما وویل کله چی مونږ. (قوم) د یو بل سره ناست یو

هغه وفرمایل که ته وکولی شی چی هیڅوک یی ونه وینی نو دا کار وکړه

او وروپونه د عورت حصه ده نبی علیه السلام فرمایی د نامه نه تر زنگون پوری حصه عورت دی

بل حدیث کی دی نبی علیه السلام فرمایی وروپ عورت دی

بل روایت کی هغه ددی په پتولو حکم کړی دی

۶. مسجد ته د تلو په وخت کی زینت (خان نه بنایسته کول)

دا د الله ددی قول مخالفت دی

{ يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ } [الأعراف: 31]

ای د ادم بچو د هر مسجد په خواه کی زینت اختیار کړی

کله چی مونځ کی انسان الله ته متوجه کیږی نو باید ددی لپاره زینت اختیار کړی شی او انسان عطر استعمال کړی د بد بویه شیانو څخه ځان وساتی

همدا مستحب زینت دی

۷. هغه جامه اغوستل چی د روح والا شیانو تصویران پکښ وی خصوصا د کافرو دمانو لوبغاړو یا مشرانو تصویران

ځکه د هغه جامی اغوستل حرام دی چی د انسان حیوان مرغی تصویر وی پری

د تصویر ویستلو په کور کی راځوړندولو په جامو باندی ایستلو د تحریم باره کی دلایل ډیر زیات دی «نَصَبَتْ سِتْرًا فِيهِ تَصَاوِيرُ، فَدَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَنَزَعَهُ»، قَالَتْ: فَقَطَعْتُهُ وَسَادَتَيْنِ،

صحیح مسلم 95

د عایشه رضی الله عنها څخه روایت دی چی هغی یو پرده راچلی وه چی تصویران پکښ وو نبی علیه السلام رانوته او هغه یی لری کړه هغه فرمایي ما ترینه دوه بالختونه جوړ کړل نبی علیه السلام به پری تکیه وهله

علما فرمایي په سړی او ښځی باندی حرام ده چی داسی کپړه واغوندی چی د ځناور وغیره تصویر پری وی یا یی راځوړنه کړی یا یی ددیوال لپاره پرده کړی

بیا د هغه جامو اغوستل چی د کفارو تصویر پری وی دی کی د هغوی خونین گنډل د هغو سره دوستی کول راځی او دا ستر مصیبت دی ځکه د کافر سره به بغض او نفرت کولی شی نه چی هغه خونین کړی شی احترام تعظیم او محبت ورسره وساتل شی

۸. د ډول واده وغیر لپاره د سړو لخوا د سړو زرو گوتمی جوړول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

سره زر د سرو لپاره حرام دی نبي عليه السلام فرمایي

زما د امت د بنځو لپاره سره زر او رينيم حلال کړي شوي دي او ددي امت په سرو باندې حرام کړي شوي دي

برا بن عازب فرمایي

وَنَهَانَا عَنْ: **خَوَاتِيمِ الذَّهَبِ**، الادب المفرد 924

نبي عليه السلام مونږ د سرو زرو د ګوټو څخه منع کړي يو

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى خَاتِمًا مِنْ ذَهَبٍ فِي يَدِ رَجُلٍ فَنَزَعَهُ فَطَرَحَهُ وَقَالَ: " يَعْمِدُ أَحَدُكُمْ إِلَى جَمْرَةٍ مِنْ نَارٍ فَيَجْعَلُهَا فِي يَدِهِ

صحيح مسلم (2090)

د ابن عباس رضي الله عنهما څخه روايت دي چي نبي عليه السلام د يو سړي په ګوته باندې د سرو زرو ګوټه وليده نو راويستله او ويي غورځوله بيا يي وفرماي تاسو كي يو تن د اور سګروټه په ګوته کوي

نو سرو زرو د ګوټمي څخه منع عام دي د ډول نکاح واده يا بل مقصد لپاره اغوستل يي جايز ندي

د بنځي لباس

۱. تنګي او نري جامي او هغه جامي اغوستل چي د پردو سرو نظر راپروي

دا حرامي دي د بنځي لپاره جايز نده چي د پردو سرو مخکي داسي جامي واغوندي چي د بدن اندامونه يي پکښ بنکاره کيري نه دومره نري وي چي د څرمن رنگ يي پکښ معلوميري نه داسي لباس چي دسرو نظر ځان ته راپروي

او بيشکه پدي ګناه كي ډيري مسلماناني بنځي واقع شوي دي که چيرته دوي توبه ونه باسي نو کيداي شي د ا عمل يي د جهنم ته د تلو سبب وګرځي

الله تعالي فرمايي

په مختلفو شعبو كي د خلکو نه سر زد غلطياني

{وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ} [النور: 31]

ڊول به نه ٻنڪاره ڪوي مگر خپل خاوندانو ته

بل مقام ڪي فرمايي

{وَلَا يَضْرِبْنَ بَأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ} [النور: 31]

خپلي ٻنڀي به د ڄمڪي سره نه وهي دي لپاره چي هغه ڊول رانڪاره شي ڪوم چي دوي بي پتوي

نو هر ڪله چي د بنگرو وغيره شرنگار اواز ٻنڪاره ڪول حرام دي نو د نور ڊول ٻنڪاره ڪول به ڇنڪه وي؟

بلڪي د هغه جامو به ڇه حال وي چي د زنانه سینه او شاه ٻنڪاره ڪوي د هغي مٽ پندي او مخ پکنس ٻنڪاري

ولا حول ولا قوه الا بالله

د ابو هريره رضی اللہ عنہ نه روايت دي نبي عليه السلام فرمايي

" صِنْفَانِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ لَمْ أَرَهُمَا: قَوْمٌ مَعَهُمْ سِيَاطٌ كَأَذْنَابِ الْبَقَرِ يَضْرِبُونَ بِهَا النَّاسَ، وَنِسَاءٌ كَاسِيَاتٍ عَارِيَاتٍ مُمِيلَاتٍ رَعُوسُهُنَّ كَأَمْثَالِ أَسِنَّةِ الْبُخْتِ الْمَائِلَةِ، لَا يَدْخُلْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يَجِدْنَ رِيحَهَا، وَإِنَّ رِيحَهَا لَتُوجَدُ مِنْ كَذَا وَكَذَا "

صحيح مسلم (2128)

د اور والا دوه قسمه خلڪ ما ندي ليدلي

هغه خلڪ چي د غوا د لڪي پشان ڪوري يي په لاس دي او نور خلڪ پري وهي

او زنانه چي په دنيا ڪي په غاڙه لباس په اخرت ڪي لغري سڙو لره مايله ڪونڪي

داسي ڪڙي وگي به رواني وي لڪه چاق اوبنان

جنت ته به داخلي نشي نه به د جنت بو منده ڪري حالانڪه د جنت بوي د دومره دومره لري نه محسوسولي شي

عَنْ ابْنِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ أَبِيهِ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَسَاهُ قُبْطِيَّةً فَكَسَاهَا

په مختلفو شعبو ڪي د خلڪو نه سر زد غلطياني

امراته، فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ما فعلت بالقبطية؟»، قال: كسوتها المرأة، قال: «مرها فلتتخذ تحتها غلالة لا تصيف حجم عظامها» حسن

مسند احمد 21788

د اسامه بن زيد نه روايت دي نبي عليه السلام ما ته يوه پيره کپره راکړه ما هغه خپلي ښځي ته ورکړه نبي عليه السلام وفرمايل څه وجه ده چي ته هغه کپره نه اغوندي ما وويل ما هغه خپلي ښځي له ورکړي ده نبي عليه السلام وفرمايل هغي ته امر وکه چي لاندي تري څه شي واچوي ځکه زه ويريرم چي په هغي کي به يي د بدن اندامونه ښکاره شي

۲. د هغه جامو اغوستل چي د لاندي نه کولاو وي کومي چي پنډي او قدمونه نه

پټوي

او هغه کپري چي د پردو سړو مخي ته د ښځو ښايست ښکاره کوي

د ښځي لپاره جايز نده چي دا قسم جامي د سړو مخي ته واغوندي برابره ده که پردي سړي په کور کي وي يا باهر

بلکي هغي باندي واجب ده چي دي قسم کپرو نه ځان وساتي او نوري زنانه ترينه هم منع کړي چي د گناه نه خلاصه شي او د هدايت خير او پاکدامني طرفته دعوت دي ورکړي

په مخکني مساله کي ددي دلايل بيان شوي د الله نه دعا کوم چي د مسلمانانو زنانه دکفارو د شر او مشابيهت څخه وساتي او د منافقانو کيد مات کړي مونږ د هغوي د لاري نه بچ کړي

۳. د لنډ لستونو والا قميص اغوستل چي مټ پکښ ښکاري او په بازار او کارو کي

سړو ته د هغي اظهار کول

مونږ مخکي د نبي عليه السلام دا قول بيان که چي ښځه ټول عورت دي کله چي د کور نه ووغي شيطان يي د خلکو سترگو کي اوچته اوچته کوي

د استشرها مطلب دادی چي شيطان اشاره کوي او د خلکو سترگي هغي ته متوجه کوي چي فتنه کي يي واچوي

او ددی باره کی تفصیلی دلایل مخکی تیر شو

۴. دداسی لباس اغوستل چی د سرو سره پکښې مشابهت وی

ددی نه منع شوی ده ځکه د ښځی لپاره خاص لباس وی چی هغی سره یی تمیز وی او د سرو لپاره جدا لباس وی چی هغی سره پری د ښځو نه متمیز وی

دی وجی نه د سرو سره په لباس شکل او تگ (مزل) کی مشابهت جایز ندی

لعن

تلبس لبسه راوړه

۵. د باروکه (جعلی یښتانو) لگول ځکه دا د یښتانو وصل دی

د ابن عمر رضی الله عنهما څخه روایت دی چی نبی علیه السلام په هغه ښځه باندی لعنت ویلی دی چی یښتان لگوی یا ددی طلب کوی او په هغه ښځه چی خالونه لگوی یا ددی طلب کوی

د اسما رضی الله عنها نه روایت دی چی یوی ښځی د نبی علیه السلام نه پوښتنه وکړه ای د الله رسول زما د یوی لور په سر باندی سپونی مرض لگیدلی دی چی ټول یښتان یی تری خیزولی دی او ما هغه په نکاح ورکړی ده ایا زه وله یښتان ایخودی شم هغه وفرمایل الله تعالی په یښته ایخودونکی ښځه او چا له چی ایخودلی شی دواړو باندی لعنت کړی دی

د معاویه بن ابی سفیان نه روایت دی چی هغه په منبر باندی وو او د یو دربانچی د لاس نه یی د وښتنو مجموعه راوغسته او ویی ویل څه شول ستاسو علما؟

ما د نبی علیه السلام نه اوریدلی دداسی شی نه یی منع کوله

او ویل یی بنی اسرایل هله هلاک شول کله چی د هغوی زنانه وو دا شیان (وښتان) گدل شروع کړل

او دی کی هیخ شک نشته چی د باروکه خخه منع راغلی ده

۶. د نوکانو رنگ کول چی د اودس په وخت د هغی په وجه خرمن ته اوبه نه رسیری

په اودس کونکی باندی لازمه ده چی خپل ټول بدن ته اوبه ورسوی او په بدن کی نوکان هم شامل دی او د نوکانو رنگ کولو په وجه د لاس ټولو اندامونو ته اوبه نه رسیری دی وچی د اودس فرض نه ادا کیری

الله تعالی فرمایي

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ}، المائدة 6

ای مومنانو کله چی تاسو مونځ ته پاخیږی نو خپل مخونه او لاسونه د څنگلو پوری وویځی او په خپلو سرونو باندی مسح کوی او بښی وینځی تر گیتو پوری

نو هر کله چی اودس نه ونشی نو مونځ هم صحیح ندی نو کومه بڼه د مونځ په نه قبلیدو باندی راضی کیری نو څوک چی د نوکانو رنگ استعمالوی باید د اودس په وخت کی دی لری کړی

۷. د جعلی نوکانو اغوستل یا د بښو او لاسونو د نوکانو غټول

پدی سره د فطرت دستنو مخالفت راځی لکه ددی بیان په متفق علیه حدیث کی راغلی دی

نبی علیه السلام فرمایي " الْفِطْرَةُ خَمْسٌ، أَوْ خَمْسٌ مِنَ الْفِطْرَةِ: الْخِتَانُ، وَالِاسْتِحْدَادُ، وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ، وَتَنْفُ الْأَبْطِ، وَقَصُّ الشَّارِبِ "

ابن ماجه 295

پینځه شیان د فطرت خخه دی

د نامه نه لاندی یښتان ختمول سنت گری د بریتانو کټ کول د تخرگونو وینښتان ختمول او د نوکانو کټ کول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

د انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه فرمایي

نبی علیه السلام زمونږ لپاره د بریتونو په کټ کولو د نوکانو په کټ کولو د تخرگونو وینستو په ختمولو او د نامه نه لاندی وینستانو خړولو لپاره وخت مقرر کړی دی چی د خلویبنت ورځو نه یی ډیر نه پریږدو

دی باره کی د زنانه او سپری یو شان حکم دی

د کفارو سره مشابهت

۱. د مسلمانانو سپرو له کفارو سره په گیره خریلو او بریتونو غټولو کی مشابهت

نبی علیه السلام د مجوسو او مشرکانو په مخالفت حکم کړی دی او د گیری په غټولو او د بریتونو په کمولو یی حکم کړی دی د ابن عمر رضی الله عنهما څخه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

د مشرکانو سره مخالفت وکړی گیری غټی کړی او بریتان واړه کړی

د ابو هریره رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

«جُزُوا الشَّوَارِبَ، وَأَرْخُوا اللَّحَى خَالِفُوا الْمَجُوسَ» صحیح مسلم 55

بریتونه کټ کړی او گیری غټی کړی د مجوسو مخالفت وکړی

د لغت علما فرمایي د گیری نه مراد هغه وینسته دی چی په د زنی او غومبوری په اطرافو راخیژی

۲. په لباس کی د مسلمانو سپرو د کفارو سره مشابهت

ددی نه منع راغلی ده عبدالله بن عمرو بن العاص فرمایي

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى عَلَيْهِ ثَوْبَيْنِ مُعْصَفَرَيْنِ قَالَ: " هَذِهِ ثِيَابُ الْكُفَّارِ لَا تَلْبَسُهَا " حديث أبي أمامة الذي سيرد 264/5، قال: فقلنا: يا رسول الله، إن أهل الكتاب يتسولون ولا يأتزون، فقال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "تسولوا واثتروا، وخالفوا أهل الكتاب"

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

مسند احمد 6513

نبی علیه السلام ماباندی دوه زیړی کپړی ولیدی نو ویی فرمایل دا د کافرو جامی دی نو مه یی اغونده

نبی علیه السلام فرمایي د اهل کتابو مخالفت وکړی

ما وویل ای د الله رسول اهل کتاب خو پرتوگونه اغوندی او لنگ نه اچوی ؟ نبی علیه السلام وفرمایل لنگ او پرتوگ اچوی او د اهل کتابو مخالفت کوی

نو کوم لباس چی کافرو پسی خاص وی مسلمان به هغه نه اغوندی

۳. د هغه اخترنو لمانخل چی کافر یی لمانخی

دا حرام کار دی هیچا له جایز ندی چی د نصارو اخترونه ولمانخی نه په هغی مشارکت وکړی بعضی مسلمانان په خپلو موسساتو او کارخانو کی د کافرو مزدورانو ته اجازت ورکوی چی خپل اخترونه ولمانخی او دوی ورسره هم شرکت کوی حالانکه دا جایز ندی نبی علیه السلام فرمایي

«مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ» ابو داود 4031

چا چی یو قوم سره مشابهت اختیار کړ هغه به ددوی څخه شی

شیخ الاسلام فرمایي ددی حدیث کم از کم دلالت کوی چی د هغوی سره مشابهت حرام دی اگر که ددی د ظاهر څخه معلومیږی چی هغه چا ته کافر وویلی شی چی ددوی سره مشابهت کوی

د اهل کتابو او مشرکانو سره په اخترنو کی شرکت کول حرام دی اگر که دا مشارکت د څه شی په هدیه کولو یا مبارکی سره وی دی لپاره چی د شرک جرړه کت شی او مسلمان په کافر باندی غالبه وی او د الله د امر تابعداری وشي

الله تعالی فرمایي

وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ

[الحديد: 16]

دوی دی د هغه اهل کتابو په څیر نه گرځی چی هغوی باندی امید اوږد شو او زړونه یی سخت

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

شول نو ډیر ددوی نه فاسقان وو

ابن کثیر رحمه الله فرمایي

الله تعالی مومنانو لره منع کړی دی چی د کفارو سره په هر قسم اصولو او فروعو کی مشابهت وکړی

۴- د کافرو پشان سر گمنزول

ددی نه منع راغلی ده

ځکه مسلمان باندی د کافرو مخالفت په شکل کی هم لازم دی او هغه ته امر شوی چی د خپل دین او شریعت اوامر و منی

حدیث کی راغلی

«وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ بِهِ، فَسَدَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاصِيَتَهُ، ثُمَّ فَرَّقَ بَعْدُ صَاحِحُ مُسْلِمٍ 90
چی نبی علیه السلام یو ځل د اهل کتابو سره په وینستو پریخودلو کی موافقت کړی وو بیا یی مخالفت وکړ

دا دلیل دی چی د هغوی مخالفت په وینستانو د هغی په کیفیت کی د شارع مقصد دی

دی لپاره چی د هغوی سره ظاهری مشابهت ختم شی کوم چی په زړه کی د هغوی سره محبت اچوی

تصویر

۱. د ضرورت نه بغیر د روح والا شی تصویر ویستل

دا د هغه گناهونو څخه ده چی عام شوی دی او دی کی خلکو دومره تساهل او نرمی اختیار کړی چی بعضی ورته مباح وایی چاته یی حرمت ندی معلوم

سبب یی د مسلمانانو په اخرت او د هغی د ورځی نه په نجات باندی اهتمام نه کول دی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

او د روح والا شی تصویر ایستل حرام دی ځکه دلایل عام دی هیڅ د هغه تصویر باره کی یی توپیر ندی کړی چی روح لری یا نه

هر شی ته چی تصویر ویل کیږی حرام دی ویستل یی جایز ندی او ددی په حرمت باندی دلایل بی شمار دی

ابن عمر رضی الله عنهما فرمایي

" **الَّذِينَ يَصْنَعُونَ هَذِهِ الصُّورَ يُعَذَّبُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيُقَالُ لَهُمْ: أَحْيُوا مَا خَلَقْتُمْ** "

مسند احمد 5168

نبی علیه السلام فرمایلی دی کوم خلک چی دا تصویران جوړوی دوی ته به قیامت کی عذاب میلاویږی

په پینځمه مساله کی ددی باره کی نور احادیث هم بیان شوی وو

چی تصویر حرام دی مگر هغه تصویر چی د ضرورت د وجی وی لکه د پاسپورټ تصویر وغیره ځکه دا ضروری شی دی سره ددی چی زړه کی به ورسره نفرت لری راضی به پری نه وی

البته د هغه تصویرانو راټولول چی په جاولو کارتنو او اخباراتو باندی وی ځکه دا ډیر زیات دی او ددی راټولول ذلت دی او په قواعد فقهیه کی یو قاعده دا هم ده چی مشقت اسانی راکاږی

۲. د روح والا شیانو تصویران په مجالسو کی راځوړندول لکه مجسمی وغیره او د هغی نه ختمول

دا د تصویر څخه ډیره گناه لری ځکه دا د تصویرانو تعظیم دی

عایشه رضی الله عنها فرمایي چی هغی یوه پرده راځوړنده کړی وه چی تصویران پکښ وو نبی علیه السلام هغه راوشلوله

بل حدیث کی دی نبی علیه السلام به کور کی هیڅ تصویر نه پریخوده چی تصویران به پکښ وو

د علی رضی الله عنه نه روایت دی چی نبی علیه السلام هغی ته امر کړی وو چی هر تصویر ختم کړی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

نو د تصویرانو راڅوړندول حرام دی او کله چی مجسمه وی بیا خو یی حرمت سخت دی نو مسلمان باندی لازم دی چی د الله نه ویریری او په کور کی ټول تصویران چی مجسمی دی او که د انسان یا حیوان تصویران دی ټول وشلوی

الله تعالی دی مونږ د گناهونو څخه وساتی

۳- د یاداشت لپاره د تصویرانو ساتل که په کاغذ وی یا په مجسمه کی وی

د یاداشت لپاره په کور کی د تصویرانو ساتل جایز ندی ځکه مسلمان ته د تصویرانو په ختمولو د مجسمو په ماتولو مامور دی نو ددی په کور کښ ساتل جایز ندی ددی په ماتولو لری کولو باندی احادیث مخکی تیر شو

۴. د تصویر الات هغه چا باندی خرڅول چی حرام کی یی استعمالوی

مسلمان باندی لازمه ده چی ددی نه اجتناب وکړی ځکه نبی علیه السلام فرمایي

وَإِنَّ اللَّهَ إِذَا حَرَّمَ شَيْئًا حَرَّمَ ثَمَنَهُ" 1. [3: 6]
وأخرجه أحمد 242/1 و293، 322.

کله چی الله تعالی یو شی حرام کړی د هغی پیسی هم حراموی

یو بل حدیث کی د بوتانو د قیمت اغستلو نه منع راغلی ده او متقدمینو او متاخرینو علماو ویلی دی د تصویرانو خرڅول حرام او پیسی اغستل پری منع دی او بیشکه چی د تصویر الات ددی په حکم کی دی ځکه نبی علیه السلام د شرابو د لوخو په ماتولو حکم کړی وو

کورنی غلطیانی (خطاوی)

۱. د بنځی او خاوند مابین کی بی اتفاقی د معمولی سبب د وجی جنگونه کول په نبی طریقی سره زندگی نه تیروول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

خاوند له پکار ده چی د خپلی ښځی په بد روی صبر وکړی او ښځی له هم پکار ده چی د خاوند په سختی او بد روی صبر وکړی ښځی باندی د غصی نه اجتناب لازم دی نبی علیه السلام فرمایي «**لَا**

تَغَضَّبَ» مسند ابي يعلى 1593

غصه مه کوه

نو کله چی ددوی نه یو په غصه شی بل به صبر کوی او د غصی جواب به په غصه سره نه ورکوی چی شیطان پری غلبه ونکړی خاوند به د ښځی سره په ښه طریقه زندگی تیروی الله تعالی فرمایي ددوی سره په ښه طریقه زندگی تیره کړی

نبي عليه السلام فرمایي «استوصوا بالنساء خيرا، سنن ابن ماجه 1851

د زنانه باره کی نرمی کوی

بل حدیث کی دی نبی علیه السلام فرمایي «**أَفْضَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا،**

وَخِيَارُكُمْ خِيَارُكُمْ لِنِسَائِهِمْ»

مسند ابي يعلى 5926

په مومنانو کی کامل ایمان والا هغه دی چی اخلاق یی ښه وی او پتاسو کی بهترین هغه دی چی د ښځو لپاره یی اخلاق ښه وی

ښځه به د خاوند عزت کوی په هر کار کی به ورله تابعداری کوی خو پوری چی گناه نه وی د کور نه به د هغه د اجازت نه بغیر نه وځی او که ښځه دا ټول کارونه وکړی هغی لپاره جنت دی نبی علیه السلام فرمایي کومه ښځه چی وفات شوه او خاوند ترینه راضی وو نو جنت ته به داخله شی

دی وجی نه سپری په ښځه باندی څروڼکی دی الله تعالی فرمایي

{الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ} [النساء:]

[34

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

سپری په ښځو باندی قایم (څارونکی مشران) دی دی وچی نه چی الله تعالی بعضو لره په بعضو غوره والی ورکړی دی

او فرمایي **وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ** وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (228) البقرة

د سپرو یوه درجه په ښځو باندی ډیره ده او الله عزت حکمت والا دی

د عبد الرحمان بن عوف رضی الله عنه څخه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي کله چی ښځه پینځه مونځونه ادا کړی د رمضان روژی ونیسی د خپلی شرمگاه حفاظت وکړی د خپل خاوند تابعداری وکړی نو ورته وبه ویل شی جنت ته داخله شه د کومی دروازی نه چی ستا خوبه وی

۲. په خرچه او ورکړه کی د بچیانو مابین کی بی انصافی کول

د بچیانو باره کی عدل انصاف واجب دی نبی علیه السلام فرمایي د الله نه ویریری او د اولادو مابین کی انصاف وکړی

عن النعمان بن بشير: أن أباه بشير بن سعد جاء بابنه النعمان، فقال: يا رسول الله، إني **نحلت ابني** هذا غلامًا كان لي، فقال رسول الله ﷺ: «أكل بنيك نحلت؟» قال: لا. قال: «فارجعه» أخرجه أيضًا الإمام مالك (125/2)

د نعمان بن بشير رضی الله عنه نه روایت دی چی د هغه پلار هغه د نبی علیه السلام حضور ته راوسته او ویی ویل ما دی ځوی ته یو غلام هدیه کړی دی نبی علیه السلام وفرمایل ایا ټولو بچو ته دی هدیه کړی دی که صرف ده ته ؟ هغه وویل نه صرف دی ته ؟ هغه وفرمایل بیا یی بیرته ترینه واخله

البته که یو بچی له د شی زیاتو ورکولو څه سبب وی نو څه باک نشته لکه هغه د پلار سره کار کوی دغه شان که پلار یو ځوی ته د واده یا علم حاصلولو لپاره څه زیات ورکړی نو نور بچیان ددی مستحق ندی لیکن که دا سبب په بل بچی کی هم موجود وی د کوم په وجه چی والد دغه بچی ته زیات مال ورکړی دی نو دی بچی ته به هم دغه شان ورکوی

۳. د بیبیانو مابین کی په تقسیم کی ظلم کول

تقسیم په دوه قسمه دی مالی بدنی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

د بدنی تقسیم نه مراد دادی چی د نورو بییانو په شان ورسره شپه تیره کړی

او دی دواړو تقسیمونو کی عدل واجب او ظلم حرام دی

دی وجی نه تقسیم بدنی هم واجب دی او په وجوب باندی یی د الله دا قول دلیل دی

د یو قوم دشمنی دی ددی باعث نشی چی تاسو عدل ونکړی عدل وکړی دا تقوی ته نژدی خبره ده

انس رضی الله عنه فرمایي «السُّنَّةُ إِذَا تَزَوَّجَ الرَّجُلُ الْبِكْرَ عَلَى امْرَأَتِهِ أَقَامَ عِنْدَهَا

سَبْعًا، وَإِذَا تَزَوَّجَ الثَّيِّبَ عَلَى امْرَأَتِهِ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا» ترمذي 1139

سنت دادی چی کله سړی نوی ښځه وکړی نو هغی سره به وه شپې تیروی او که کونډه وکړی

نو دری شپې به ورسره تیروی باقی ورځی به تقسیموی

دی باره کی چی څوک زیاتی کوی هغه به ګناه ګار وی

نبی علیه السلام فرمایي

د چا چی دوه ښځی وی او یوی ته ډیر مایله وی د قیامت په ورځ به داسی حالت کی راشی چی

یوه پوختی به یی کبره وی

دغه رنگه په تقسیم مالی کی هم عدل واجب دی او ظلم کول پکښ جازیز ندی

۴. د شریعت ددی حکم پریخودل چی دین داره او اخلاق مند سره خپلولی وکړی

الله تعالی فرمایي د یتیمانانو جینکی په نکاح ورکړی او خپلو نیکو غلامانو له نکاح وکړی که چیرته

دوی غریب وی الله تعالی به یی په خپل فضل سره مالداره کړی

نبی علیه السلام فرمایي

«إِذَا أَتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ خُلُقَهُ وَدِينَهُ فَزَوِّجُوهُ، إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةً فِي

الْأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِيضٌ» سنن ابن ماجه 1967

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

کله چی تاسو ته هغه څوک راشی چی ستاسو د هغه دین او اخلاق خوښ وی نو خپلوی ورسره وکړی که دا ونکړی نو په ځمکه کی به فتنه او فساد واقع شی

۵. د غیر محرم سړی سره د زنانه لاس میلاوول

دا حرام کار دی ځکه ښځی له جایز ندی چی پردی سړی ته لاس ښکاره کړی نو د هغه سره میلاوول به یی څنگ جایز شی؟

نبی علیه السلام فرمایي ښځه ټول عورت دی

د معقل بن یسار رضی الله عنه نه روایت دی نبی صلی الله علیه وسلم فرمایي

«لَأَنْ يُطَعْنَ فِي رَأْسِ رَجُلٍ بِمِخِيطٍ مِنْ حَدِيدٍ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ تَمَسَّهُ امْرَأَةٌ لَا

تَحِلُّ لَهُ» مسند الروياني 1283

که د یو کس په سر کی د کمر تیگی په تکرری سره گوزار وشی دا ورله غوره ده ددی نه چی د هغه زنانه سره لاس میلاو کړی چی حلاله ورله نده

همدا وجه ده چی نبی علیه السلام به د زنانه و سره لاس نه میلاوو

عایشه رضی الله عنها فرمایي قسم په الله د نبی علیه السلام لاس د کومی ښځی د لاس سره په بیعت کی ندی میلاو شوی

۶. د خاوند د وروڼو د ترونو ځامنو وغیره غیر محرمو نه پرده نه کول

د د حرامو کارونو څخه ده ځکه ښځی ته حکم شوی چی د غیر محرم نه مخ پت کړی او کله چی دوی د خاوند خپلوان وی لکه د هغه ورور د تره ځوی وغیره نو بیا حکم نور هم سخت دی عقبه بن عامر رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي

په زنانه و باندي د داخلیدو نه ځان وساتي نو یو سړی پوښتنه وکړه چی د لیور باره کی څه حکم دی ؟ نبی علیه السلام وفرمایي لیور خو مرگ دی

دا ځکه چی پده باندي تهمت لگول بعيد دی

۷. په کور یا گاړی کی د زنانه سره خلوت

د هیچا لپاره جایز ندی چی د زنانه سره خلوت وکړی نه د زنانه لپاره جایز دی چی د پردی سړی سره خلوت وکړی نه په کور کی نه په گاړی وغیره کی

نبی علیه السلام فرمایی

هیڅ یو کس دی پتاسو کی د پردی زنانه سره خلوت نه کوی مگر که هغی سره محرم وی

بل حدیث کی دی نبی علیه السلام فرمایی «أَلَا لَا يَخْلُونَ رَجُلًا بِامْرَأَةٍ لَا تَحِلُّ لَهُ، فَإِنَّ

ثَالِثُهُمَا الشَّيْطَانُ، مسند احمد 462

هیڅ یو سړی د پردی ښځی سره خلوت نه کوی مگر دریم د هغوی شیطان وی

او د محرم خلوت نه مراد دادی چی د کور یا حجره یا گاړی دروازه رابنده وی یا د خلکو د سترگو نه پناه وی

۸. د سخت ضرورت نه بغیر په کور کی خادمان ډرپوران یا خادماني ښځی ساتل

البته که ډرپور او د کور خادمه دواړه ښځه او خاوند وی بیا دومره باک نشته که دا نه وی نو که چیرته خادمه ځوانه ښځه وی خاوند ورسره نه وی نو کیدای شی د هغی په وجه فتنه واقع شی

چا ته چی نن صبا د کورونو پدی کی د خادمانو او ډرپورانو احوال معلوم دی هغه ته پته ده چی ډیر ددوی نه په منکراتو کی واقع شوی دی او ډیر کم مالکان داسی دی چی په خادمانو باندي د پردی د کور نه د نه وتلو حوالی سره سختی کوی او څوک چی غواړی د خپل دین پر واه وکړی نو خپلو خادمانو ته دی د شریعت د احکامو حکم وکړی

او خپل کور ځان او بچی دی د ډرپورانو د شر او د خادمانو د فتنه څخه محفوظ کړی

۹. د خادمانو سره د ښځو یوځای والی او د خادمانو سره د سرو یو ځای والی

دی کی هیڅ شک نشته چی د پردی ښځی سره خلوت حرام دی او دی کی خادمان هم شامل دی او دکور مالک دی باره کی مسولیت لری بعضی کورونه خالی وی او هغی کی خادمان ډریوران او خادمان یو ځای اوسیری نو دا حرام کار دی

او دکور خاوند پدی سره گناه گار دی که ددی کار نه منع ونکړی

پدوی باندی لازمه ده چی داسی د اختلاط څخه د منع کیدو اسباب اختیار کړی او د خلوت مخنیوی وکړی کوم سره چی فاحشی او حرام کارونه مخی ته راځی

الله تعالی دی مسلمانو ته بصیرت ورکړی او د گناه اسباب دی ترینه لری کړی

۱۰. دکورد خادمه لپاره د محرم نه رواستل کله چی ضرورت پینښ شی

دا د ظاهری خطاوو څخه ده ځکه د محرم نه بغیر د زنانه سفر کول حرام دی تر دی چی د محرم نه بغیر حج ته هم نشی تلی نو نور سفر به لا څه وی

نبی علیه السلام فرمایي

ښځه به سفر نکوی مگر د محرم سره

ابو هریره رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایي «لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا» سنن ابن

ماجه 2899

د زنانه لپاره جایز ندی که په الله او اخرت باندی ایمان لری چی د یوی ورځی او شپی په مقدار سفر وکړی مگر د محرم سره

۱۱. د محرم نه بغیر د بنځي سفر کول بری سفر وی که بحری او که هوایی

دا حرامه ده مخکې ددی باره کی دلایل ذکر شو

۱۲. د خدمت لپاره د غیر مسلمو راوستل

که چیرته ددوی راوستل جزیره العرب ته وی نو دا حرامه ده نبي علیه السلام ددی نه منع کړی ده هغه فرمایي په جزیره العرب کی دوه دینونه نشی جمع کیدی لهذا یهود او نصاری د جزیره العرب نه اوباسی

د مزدوری او خدمت لپاره د کافرو راوستلو سره ډیر شرونه راځی د هغوی دینی عادتونه بد اخلاق وغیره په ماحول کی خپریری او خلک ترینه متاثر کیری چی د کفارو او مسلمانانو د اختلاط شر او فتنی ملاحظه شوی دی

په کورونو جوړولو کی غلطیانی

۱. په کالو (لوخو) وغیره کی اسراف

دی سره د شریعت د حکم خلاف دی ځکه شریعت په میانه روی او اسراف نه کولو باندی امر کړی دی

الله تعالی فرمایي او اسراف مه کوی بیشکه الله د اسراف کونکو سره مینه نه کوی

او الله فرمایي او اسراف مه کوه په اسراف کولو سره

دغه رنگه فخر او ځان خودنه پدی چی کور ته دومره کالی راوړی چی وس یی پری نه راځی

باید مسلمانان ددی نه اجتناب وکړی ځکه دا بد مقاصد دی البته د په لوخو او سامان د کور ډولی کولو کی څه باک نشته څو پوری چی اسراف پکښ نه وی

لکه په دیوالونو پردی راځوړندول د ورینمو استعمال وغیره او د ډیر قیمتی سامان اغستل د اسراف څخه دی

باید هر شی کی میانه روی وکړی شی او چا چی په زندگی او ټولو احوالو کی د سلفو تابعداری وکړه نو دا کمال دی الله دی زمونږ. په حال رحم وکړی مونږ. ته دی بخشش وکړی

۲. د بعضو کورونو نه د نورو ښکاره کیدل

دی ته توجه پکار ده ځکه په کورونو کی بعضی رازونه او ستر وی چی پټول او خیال ساتل یی ضروری دی

د کورو د بهرنی ساحو ښکاریدل د زنانه او دکور د مالک د تنگستا سبب گرځی باید ددی علاج وشي په خوراک او څښاک کی غلطیانی

۱. د خوراک څښاک په شیانو کی اسراف او د خوراک سامان په گنده ځایونو کی غورځول

الله تعالی فرمایي او خوراک څښاک کوی لیکن اسراف مه کوی بیشکه الله د اسراف کونکو سره مینه نه کوی

اسراف مه کوه بیشکه اسراف کونکی د شیطان وروڼه دی او شیطان د خپل رب نافرمان دی

اسراف د میلمه په احترام کی د حد نه تجاوز کول البته که یو شی د خوراک یا صدقه لپاره مختص وو نو څه باک نشته (د خوراک نه پس یی صدقه کوو یا خوړل کیده) او که ډیران یا گنده ځای ته یی غورځوو نو دا د الله د نعمتونو سپکاوی او د هغی خرچ کول د الله په نافرمانی کی دی

خصوصا کله چی داسی غریبانان موجود وی چی خوراک ته حاجت لری نو پدی وخت کی د عذاب نازلیدل متوقع دی

نبی علیه السلام فرمایي خوراک څښاک او صدقه کوی او جامی اچوی څو پوری چی اسراف او تکبر نه وی

۲. په چپ لاس خوراک څښاک

ددی نه منع راغلی ده ځکه دی کی د شیطان سره مشابهت دی نبی علیه السلام فرمایي «إِذَا

أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ وَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ

وَيُشْرَبُ بِشِمَالِهِ» مسند ابي يعلى 4273

کله چی تاسو کی یو تن خوراک کوی نو په ښی لاس دی کوی او کله چی څښاک کوی نو په ښی لاس دی کوی ځکه شیطان په چپ لاس خوراک څښاک کوی

۳. په لختو کی د خوراک بهیول او په لختو کی د پاتی شوی طعام غورځول

زما د نیکه علامه محمد بن ابراهیم څخه دی باره کی پوښته شوی وه هغه په جواب کی فرمایلی وو
الله تعالی په خپلو بنده گانو قسم قسم نعمتونه کړی دی هغوی ته یی ددی په شکر ادا کولو امر کړی
دی او ددی څخه د خوراکونو او څښاک نعمتونه دی

الله فرمایي

د الله د رزق څخه خوراک وکړی او الله له شکر ادا کړی

مسلمان باید ددی نعمتونو شکر ادا کړی ددی د شکر څخه دا هم ده چی سپک ونه گنرلی شی نه یی
سپکاوی وشي نه په گنده ځایونو کی وغورځول شی

البته په حوضونو کی د خوراک نه پس لاس وینځلو کی تفصیل دی مع چیرته لاس پس د ډوډی پوتی
وی او هغه یی دی ځایونو کی وغورځول نو دا حرام کار دی ځکه پدی کی د نعمت سپکاوی دی

البته که لاس یا لوخی پسی د طعام څه غورځی وی او د طعام پوتی یا د ډوډی ټکری پسی نه وی نو
بیا یی په وینځلو کی څه حرج نشته

ځکه په لاس پسي څه نښتي وي هغه گندگي ده څه قيمت نه لري نه څوک د هغې په خوړلو کې رغبت لري بلکې دا د لاس گندگي ده که چيرته په لوڅي پرته وي نو هيچا به يې د خوړو رغبت نه وي کړي هر څومره چې وږي تږي وي دغه رنگه که لاس پسي داسې پوتې نختي وي چې لري کول يې مشکل وي لکه د وريجو داني وغيره نو وينځل يې جايز دي

دي نه معلومه شوه چې د سايل طعام غورځول يا د هغه څښاکي شيانو بهيول چې هغه د خوراک څښاک لايق وي دي نه منع راغلي ده ځکه دا د الله د نعمت سپکاوي دي

۴. د خوراک څښاک په شروع کې بسم الله نه ويل

د خوراک په ابتدا کې په بسم الله ويلو حکم شوی دی

عمر بن ابي سلمه رضي الله عنه فرمايې «**يَا غُلَامُ، سَمِّ اللَّهَ، وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وَكُلْ مِمَّا**

يَلِيكَ» صحیح البخاري 5376

نبي عليه السلام هغه ته فرمايلي وو ای غلام د الله نوم واخله او په بني لاس خوراک وکړه او د هغه طرفنه خوراک کوه چې تاته نژدی وي

نبي عليه السلام فرمايې

شیطان د هغه طعام څخه خوراک کوي چې د الله نوم پري وانغستلی شي

په جنازه کې غلطياني

۱. د تعزيت په وخت د قاريانو حاضرون

دا يو بدعت دی ددين سره هيڅ تعلق نلري

پدی باندی الله ته قربت حاصلولو د ځانه د شريعت جوړول دی چې الله يې اجازت ندی کړی

الله تعالی فرمایی

ایا ددوی لپاره شریکان شته چی ددوی دپاره یی دین مشروع کړی دی چی الله پری اجازت ندی کړی

د تعزیت په وخت د قاریانو حاضرول د نبی علیه السلام څخه ثابت ندی نه په خیر القرون کی چا دا عمل کړی دی

نو د تعزیت لپاره کیناستل اصل کی مکروه دی بلکی سنت داده چی هر تعزیت کونکی دی فورا خپل کور ته واپس کیږی دی لپاره چی غم ختم شی د تعزیت لپاره د خلکو کیناستلو باره کی ټول مذاهبدو د کراهت قول کړی دی نو کله چی صرف کیناستل مکروه دی نو پدی کی دا نور بدعات بالاولی ناجایز دی لکه قرات د قاریانو حاضرول د مالونو خرچ کول وغیره

ابن قیم رحمه الله فرمایی د تعزیت کول د نبی علیه السلام طریقه وه لیکن د تعزیت لپاره اجتماع او قران لوستل یا د قبر په خواهه کی قران لوستل د نبی علیه السلام نه نقل ندی دا ټول بدعات خرافات دی

او پدی زمانه کی د خلکو د مصروفیت د وجی خلک د تعزیت لپاره کیناستلی نشی چی پدی سره په اجتماع کی څه منکر نه وی البته لگ وخت د تعزیت لپاره کیناستل بغیر د اجتماع نه پدی سره سنت ادا کیږی ځکه په څه سره چی یو سنت عمل پوره کیږی هغه خپله هم سنت وی

۲. د مړی د کور له طرفه خلکو لپاره خیراتونه او ډوډی گانی تیاریدل

دا د سنت مخالفت او دمړی د خلکو مشغولول دی سنت دادی چی د مړی کور لپاره دومره خوراک تیار کړی شی چی هغوی له کافی وی

د عبد الله بن جعفر نه روایت دی چی کله د جعفر رضی الله عنه د شهادت خبر راغی نو نبی علیه

السلام وفرمایل «اصْنَعُوا لِآلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا، فَقَدْ أَتَاهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ، أَوْ أَمْرٌ

يَشْغَلُهُمْ» سنن ابن ماجه 1610

د جعفر د کورو خلکو لپاره طعام تیار کړی ځکه دوی ته داسی مصیبت رسیدلی دی چی په

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

هغی مشغول شوی دی

امام ابن قیم فرمایی

د نبی علیه السلام طریقه دا وه چی د مری کوروالاو به د خلکو لپاره طعام نه تیاروو بلکی امر یی کبری وو چی نور خلک د هغوی لپاره طعام تیار کبری او هغو کور ته یی ولیبری او دا کار د سترو اخلاقو او د اهل میت څخه د بوج اوچتول دی ځکه هغوی د مری په وجه خلکو لره د طعام نه مشغول دی

۳. د میلنو لپاره مراسم د کور رڼا کول او هدیه تقسیمول

دا د بدعاتو څخه دی ځکه د کور رڼا کول د مری د اعلان په خیر دی چی ددی نه منع راغلی ده په دویمه مساله کی تیر شو چی د اهل میت سره په طعام تیارولو کی مدد کول سنت دی نه دا چی دوی ته په هغه څه سره تکلیف ورکری شی چی الله پری هیڅ دلیل ندی نازل کری او په سنت کی خیر او برکت دی په بدعت کی شر او مصیبت دی

۴- په مری باندی ژړا کول

دا کار حرام دی او د جاهلیت صفت دی بلکی د کفر د شعبو څخه دی نبی علیه السلام فرمایی دوه صفتونه په خلکو کی د کفر دی په نسب باندی طعنونه کول په مری ژړا کول

د ابو مالک اشعری رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایی

" **أَرْبَعٌ فِي أُمَّتِي مِنْ أَمْرِ الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَشْرُكُونَهُنَّ: الْفَخْرُ فِي الْأَحْسَابِ، وَالطَّعْنُ**

فِي الْأَنْسَابِ، وَالِاسْتِسْقَاءُ بِالنُّجُومِ، وَالنِّيَاحَةُ، " وَقَالَ النَّايِحَةُ: «إِذَا لَمْ تَتَّبِ

قَبْلَ مَوْتِهَا يُقَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ قَطْرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ» مسند

ابي يعلى 1577

څلور شيان زما په امت کی د جاهلیت دی چی پریږدی یی نه په نسب باندی فخر کول په نسبونو طعن کول د ستورو څخه باران غوښتل او په مری ژړا کول

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

او فرمایلی بی دی په مړی باندی ژړا کونکی ښځه که توبه ونه باسی او مرگ پری راشی نو د قیامت په ورځ به ودرولی شی په هغی باندی به د تارکوړو خادر او د ... زغره وی

د ام سلمه رضی الله عنه نه روایت دی فرمایلی **قَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: لَمَّا مَاتَ أَبُو سَلَمَةَ قُلْتُ غَرِيبٌ فِي أَرْضِ غُرَبَةٍ: لِأَبْكِينَ بُكَاءٍ يُتَحَدَّثُ عَنْهُ وَكُنْتُ قَدْ هَيَّأْتُ الْبُكَاءَ عَلَيْهِ إِذْ أَقْبَلَتِ امْرَأَةً مِنَ الْمُسْعِدَاتِ تُرِيدُ أَنْ تُسْعِدَنِي فَاسْتَقْبَلَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَالَ: "تُرِيدِينَ أَنْ تُدْخِلِي الشَّيْطَانَ بَيْتًا أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْهُ؟", قَالَتْ: فَكَفَفْتُ عَنِ الْبُكَاءِ وَلَمْ أَبْكِ ابْنَ حَبَانَ 3144**

کله چی ابو سلمه وفات شو ما وویل دا ناشنا دی او په دی ځمکه کی ناشنایی ده (یعنی هیڅوک مونږ دلته نه پیژنی) خامخا زه به دی پسی داسی ژړا وکړم چی خلک به بی یادوی کله چی ما د ژړا لپاره ځان تیار که او دیکښ یوه بل ښځه هم راغله چی زما مدد یی اراده وه نبی علیه السلام هغی ته مخی ته راغلی او ویی فرمایلی ایا ته غواړی چی داسی کور ته شیطان داخل کړی چی الله ترینه ویستلی دی نو ما د ژړا نه ځان منع کړ او ومی نه ژړلی

د نیاچه نه مراد په ژړا اواز اوچتول او د مړی صفتونه بیانول دی په مړی باندی په ژړا اواز اوچتول د کوتری د اواز سره مشابه دی دا ټول د الله په قدر باندی غصه کول دی چی د صبر منافی عمل دی او دا د کبایرو څخه دی ځکه وعید پری راغلی دی

۵. د مخونو وهل د جیبونو شلول او د جاهلیت اوازونه لگول

دا ټول منکر اعمال دی او حرام کار دی ځکه دا د جاهلیت والاو صفات دی چی د الله په قضا باندی د نه راضی کیدو او په مصیبت باندی د بی صبری دلیل دی د ابن مسعود رضی الله عنه نه روایت دی نبی علیه السلام فرمایلی دی هغه زمونږ نه ندی چی مخونه ووهی جیبونه شلوی او د جاهلیت چغی وهی

د نبی علیه السلام دا قول چی زمونږ نه ندی یعنی زمونږ د طریقې والاو څخه ندی

دا ددی کار په تحریم باندی دلالت کوی

حَدَّثَنِي أَبُو بُرْدَةَ بْنُ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: وَجَعَ أَبُو مُوسَى وَجَعًا شَدِيدًا، فَعُشِيَ عَلَيْهِ وَرَأْسُهُ فِي حَجَرٍ امْرَأَةٍ مِنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يَرُدَّ عَلَيْهَا شَيْئًا، فَلَمَّا أَفَاقَ، قَالَ: أَنَا بَرِيءٌ مِمَّنْ بَرِيَ مِنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بَرِيءٌ مِنَ الصَّالِقَةِ وَالْحَالِقَةِ وَالشَّاقَّةِ»

أخرجه مسلم في الإيمان باب تحريم ضرب الخدود وشق الجيوب رقم 104

د ابو برده رضی الله عنه نه روایت دی چی ابو موسی اشعری یو ځل بی هوشه شو او د هغه سره د کور د یوی بڼځی په غیره کی وو نو هغی چغی شروع کړی ابو موسی پدی حالت کی هغی ته هیڅ جواب ورنکړی شو لیکن کله چی هوش کی شو نو ویی وفرمایل زه د هغه څه نه بری یم چی الله او رسول ترینه بری دی نبی علیه السلام د هغه بڼځی نه بری دی چی د مصیبت په وخت کی چغی وهی او د هغی نه چی د مصیبت په وخت کی سر خروی او د هغی نه چی د مصیبت په وخت کی جامی شلوی

۶. جنازه پسی د بڼځو تلل

ددی نه منع راغلی ده ام عطیه رضی الله عنها فرمایي «**هُيْنَا عَنْ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ، وَلَمْ يُعْزَمْ**

عَلَيْنَا»

ابن ماجه 1577

نبی علیه السلام مونږ د جنازی پسی تک نه منع کړی یو لیکن پدی کار کی په مونږ باندی سختی نده شوی

په مختلفو شعبو کی د خلکو نه سر زد غلطیانی

په جنازه پسي د زبانه تگ د ډيرو منكراتو سبب دي پدي كي د هغي نه چغي او بي صبري مخي ته راځي

۷. د خاوند د خپلي ښځي نه علاوه په مړي باندي د بل چا ددرې ورځو نه ډير خفگان كول البته د هغه خپله ښځه به څلور مياشتي او لس ورځو عدت تيروي

دا كار حرام دي ام حبيبه رضي الله عنها فرمايي «لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

أَنْ تُحَدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ

وَعَشْرًا» مسند احمد 26765

نبي عليه السلام په منبر باندي فرمايلي وو د هيڅ زبانه لپاره جايز ندي چي په الله او اخرت باندي ايمان لري چي مړي باندي ددرې شپو نه ډير خفگان وكړي مگر په خپل خاوند باندي څلور مياشتي او لس ورځي

د احداث معني داده چي د ډول عطرو نكريزو وغيره نه به ځان ساتي كوم نه چي ښځه په عدت كي منع شوي ده

نو د ښځي لپاره د درې ورځو نه ډير احداث ندي جايز مگر په خپل خاوند باندي

الله تعالي فرمايي {وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ

أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا} [البقرة: 234]

پتاسو كي چي د كومو زبانه و خاوند وفات شي او خپلي ښځي پريږدي نو په ځانونو به څلور مياشتي او لس ورځي انتظار كوي

۸. په اخبارونو وغيره كي د مړي اعلان كول

د نعي نه مراد د يو چا د مرگ خبر خپرول دي او ددي نه منع راغلي ده امام ترمذي فرمايي بعضي

په مختلفو شعبو كي د خلكو نه سر زد غلطيانې

علماو نعی مکروه کنرلی ده او د نعی نه مراد د هغوی په نزد چی خلکو کی اعلان وکړی شی چی فلانی مړ شو دی لپاره چی جنازه ته یی حاضر شی

او بعضی اهل علمو ویلی دی پدی څه باک نشته چی یو سپری خپلو خپلوانو ته د مړی خبر ورکړی

د نعی نه منع د حذیفه او ابن مسعود په حدیث کی راغلی ده او د هغی معنی داده چی خلکو کی گرځیدل او ددفن نه وروسته یا د هغه خلکو لپاره اعلان کول چی مونځ کول یی پری اراده نه وی

البته هغه چا ته خبر ورکول چی جنازی ته حاضریری دی کی څه باک نشته ځکه نبی علیه السلام د نجاشی د مرگ اعلان کړی وو دی لپاره چی صحابه په هغه جنازه وکړی او ځکه چی هغه د کفارو په ملک کی وفات شوی وو

۹. د عدت والا بنځی د سپورمی د لیدو چت ته د ختلو او په خپلوانو باندی د مصافحه نه بغیر سلام کولو نه منع کول

د عوام په نزد د شایع غلطیو څخه یو دا هم ده حالانکه سنت کی پینځه شیان راغلی دی چی د عدت په حالت کی به تری بنځه اجتناب کوی

۱- د هغه کور څخه وتل چی خاوند یی کله وفات شو او هغه هلته وه مگر د ضرورت په وجه

۲ د ډول لباس اغوستل د ډول او سینگار والا لباس به نه اچوی

۳ عطر په لباس یا بدن به عطر نه لگوی البته که د حیض نه پاکه شوه بیا لک شان عطر استعمالولی شی او په وینستو کی به نکریز یا عطر نه لگوی

سره زر به نه اچوی ځکه دا ډول دی

۵- رانجه به نه استعمالوی نه هغه رنگونه چی ځان پری ډولی کوی

دا پینځه شیان دی چی عدت والا بنځی باندی یی ترک لازم دی ددی نه علاوه ورله هر شی مباح دی هغه هر مباح شی کولی شی او د الله تقوی او څارنه به په هر وخت کی یاده لری

۱۰. د کومی بښځې نه چي خاوند وفات شي هغې لپاره توري جامي خاص کول

پدی حالت کی توری جامی اغوستل لازم ندی د عدت په وخت بښځه صرف دډولی جامو څخه منع ده لکه رنگیني جامی یا بښایسته لباس ددی نه علاوه هر رنگ والا جامه اغوستلی شي لکه تور زیر شین تر څو چي د ډول جامه نه وی

دا ټول کارونه د خاوند د حق د احترام په وجه وی ام عطیه رضی الله عنها فرمایي نبی علیه السلام

فرمایلی دی «لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُحِدَّ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ

ثَلَاثَةِ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ، فَإِنَّهَا تُحِدُّ عَلَيْهِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا، وَلَا تَكْتَحِلُ، وَلَا

تَلْبَسُ ثَوْبًا مَصْبُوعًا إِلَّا ثَوْبَ عَصَبٍ، وَلَا تَمَسَّ طَيِّبًا إِلَّا عِنْدَ أَدْنَى

طُهْرَتِهَا» المنتقى لابن الجارود 766

د زنانه لپاره جایز ندی چي په الله او اخرت ایمان لری چي د دری ورځو نه ډیر خفگان وکړی مگر په خپل خاوند باندی نو هغه به رانجه نه لگوی رنگینه جامه به نه اغوندی مگر د عصب کپړه عطر به نه استعمالوی مگر؟...

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**